

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Veřejná správa a regionální rozvoj

Diplomová práce

EKONOMIKA OBCE VINAŘICE

Michaela ŠTICHOVÁ

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Michaela Štichová

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Ekonomika obce Vinařice

Název anglicky

The Economy of village Vinařice

Cíle práce

Cílem diplomové práce je provést zhodnocení hospodaření obce Vinařice v letech 2013 až 2017, prostřednictvím analýzy příjmů, výdajů a dalších vybraných ukazatelů, a navrhnout doporučení pro stabilní ekonomiku obce.

Metodika

Metodika:

1. vymezení teoretických přístupů – finanční analýza obce.
2. základní charakteristika obce
3. vlastní výpočty, metody finanční analýzy
4. závěry, návrhy a doporučení

Teoretická část bude čerpat z českých i zahraničních zdrojů, z knih (ISBN) a odborných časopisů (ISSN).

Aplikační část bude zpracována v programu Excel, data budou uspořádána do přehledných tabulek a grafů, včetně odpovídajících komentářů.

Budou aplikovány vzorce finanční analýzy a další ekonomická vyhodnocení.

Teoretická část práce bude tvořena literární rešerší, a bude zaměřena na vymezení pojmů, principů a vztahů vztahujících se k tématu. Podklad pro tuto část bude studium odborné literatury, včetně zahraničních publikací.

V praktické části bude metodou deskripce stručně představena vybraná obec.

Hlavním bodem práce bude provedení finanční analýzy hospodaření obce. Data pro analýzu budou čerpána z výkazů plnění rozpočtu obce v letech 2013-2017.

Bude použita komparační metoda při vyhodnocení plánovaného a skutečného rozpočtu obce. Následně bude proveden výpočet jednotlivých poměrových ukazatelů finanční analýzy.

V závěru budou na základě zjištěných výstupů interpretovány výsledky a doporučeny návrhy na změny, jejichž cílem je přispět ke stabilitě a zkvalitnění hospodaření obce.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran textu

Klíčová slova

obec Vinařice, rozpočet, finanční analýza

Doporučené zdroje informací

- KISLINGEROVÁ, E., HNILICA, J. Finanční analýza: krok za krokem. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7179-713-5
- OTRUSINOVÁ, M., KUBÍČKOVÁ, D. Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-342-4.
- PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.
- PEKOVÁ, J., JETMAR, M., PILNÝ, J. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance. ISBN 978-80-247-5608-0
- RŮČKOVÁ, P. Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 5. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5534-2.
- SEDLÁČEK, J. Finanční analýza podniku. Brno: Computer Press, 2011, ISBN 978-80-251-3386-6.
- SEDMIHRADSKÁ, L. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-967-0.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Helena Řezbová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 6. 11. 2019

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 17. 05. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Ekonomika obce Vinařice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26.3.2021

Ráda bych touto cestou poděkovala zejména vedoucí práce paní Ing. Heleně Řezbové, Ph.D.za odborné vedení práce, cenné rady, věcné připomínky, trpělivost a ochotu, s jakou mi vycházela vstříc při plánování konzultací. Dále bych ráda poděkovala panu Bc. Petru Suchému., starostovi obce Vinařice za podklady a informace k práci, a také za výborný přístup. Chtěla bych poděkovat i svým synům za trpělivost a podporu.

Abstrakt

Cílem diplomové práce je zhodnocení hospodaření obce Vinařice v letech 2014–2019. V první části práce jsou na základě odborné literatury vymezeny základní pojmy a principy vytváření analýz. Vlastní část práce se zabývá stručnou socio-demografickou charakteristikou vybrané obce, zhodnocením rozvahy a rozpočtových příjmů a výdajů. Dále je provedena finanční a majetková analýza obce pomocí poměrových ukazatelů. Na základě výstupů z analýzy a zjištěných výsledků jsou navržena doporučení vedoucí ke stabilizaci a rozvoji obce.

Klíčová slova: obec, rozpočet, příjmy, výdaje, majetek, investice, finanční a majetková analýza, poměrové ukazatele

Abstract:

The aim of the work is to evaluate the economy of the village Vinařice for the period 2014–2019. The first part of the thesis defines the basic concepts and principles of analysis. The practical part is focused on the practical application of the method of financial and property analysis on the example of the village Vinařice. The practical part of the diploma thesis deals with brief socio-demographic characteristics of the selected municipality, evaluation of the balance sheet and budget revenues and expenditures. The financial and property analysis of the municipality is processed using ratios indicators. Based on the outputs of the analysis and the obtained results, recommendations leading to the stabilization and development of the municipality are proposed.

Keywords: municipality, budget, revenues, expenses, property, investment, financial and property analysis

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíle a metodika.....	2
2.1	Cíl práce.....	2
2.2	Metodika.....	2
3	Teoretická východiska.....	5
3.1	Obec.....	5
3.1.1	Orgány obce	7
3.1.2	Hospodaření obce	10
3.1.3	Majetek obce	10
3.2	Rozpočet obce.....	11
3.2.1	Rozpočtová skladba.....	16
3.2.2	Struktura rozpočtu	17
3.2.3	Příjmy územního rozpočtu	19
3.2.4	Výdaje územního rozpočtu.....	23
3.2.5	Financování	24
3.2.6	Závěrečný účet	25
3.3	Finanční analýza	25
3.3.1	Metody finanční analýzy	27
3.3.2	Finanční analýza municipální firmy.....	31
4	Vlastní práce.....	45
4.1	Charakteristika obce	45
4.1.1	Demografické údaje	46
4.1.2	Majetek obce	48
4.2	Hospodaření obce	49
4.2.1	Analýza hospodaření obce	49
4.2.2	Analýza aktiv a pasiv	50
4.2.3	Analýza příjmů a výdajů	56

4.2.4	Analýza rozdílových ukazatelů	72
4.2.5	Analýza poměrových ukazatelů	74
4.2.6	Ukazatele FAMA	76
5	Závěr.....	84
6	Seznam použitých zdrojů	90
7	Přílohy	94

1 Úvod

Úkolem obce je zabezpečovat lokální a regionální statky pro své obyvatele, rozvíjet ekonomický potenciál svého území a dále zhodnocovat vlastní majetek. Způsob hospodaření se odráží v kvalitě poskytovaných služeb a dalším rozvoji obce. Finanční analýza je nezbytným nástrojem každého finančního řízení. Jejím prostřednictvím lze posoudit finanční zdraví subjektu a zároveň vytvořit plán pro budoucí období.

Cílem této práce je provést zhodnocení hospodaření obce Vinařice v letech 2014–2019, prostřednictvím analýzy příjmů a výdajů a dalších vybraných ukazatelů, a navrhnout zlepšení finančního hospodaření v následujících letech.

Práce bude rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou část

Teoretická část je tvořena literární rešerší a je zaměřena na vymezení pojmů, principů a vztahů vztahujících se k tématu. Zejména pak pojmy obec a její charakteristika, rozpočtový proces samospráv, finanční analýza, její podstata a význam, metody a nástroje finanční analýzy, a také ukazatelé, které budou použity v praktické části.

V praktické části bude nejprve metodou deskripce stručně představena obec Vinařice.

V další části bude použita komparační metoda při vyhodnocení plánovaného a skutečného rozpočtu, dále porovnání schválených a skutečných rozpočtových příjmů a výdajů. Hlavním bodem bude provedení finanční analýzy hospodaření obce. Podkladem pro tuto analýzu budou údaje z rozvahy a rozpočtu příjmů a výdajů obce v jednotlivých letech. Následně bude proveden výpočet jednotlivých poměrových ukazatelů finanční analýzy – likvidity a dluhové služby.

V závěru jsou na základě zjištěných komparací interpretovány výsledky a doporučeny návrhy na změny, jejichž cílem je přispět ke zkvalitnění hospodaření obce.

Tato práce si klade za cíl prokázat či vyvrátit, zda obec hospodaří, s vyrovnaným rozpočtem, zda správně a efektivně využívá vhodné zdroje k zajišťování veřejných služeb obyvatelům.

2 Cíle a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této práce je provést zhodnocení hospodaření obce Vinařice v letech 2014–2019, prostřednictvím analýzy příjmů a výdajů a dalších vybraných ukazatelů, a navrhnout zlepšení finančního hospodaření v následujících letech.

2.2 Metodika

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, na teoretická východiska a praktickou část.

Teoretická část je tvořena literární rešerší, a je zaměřena na vymezení pojmů, principů a vztahů vztahujících se k tématu. Zejména pak pojmy obec a její charakteristika, rozpočtový proces samospráv, finanční analýza, její podstata a význam, metody a nástroje finanční analýzy pro municipální jednotky, a také ukazatelé, se kterými budu pracovat v praktické části.

Podkladem pro tuto část bylo zejména studium odborné literatury k tématu, a příslušných zákonů a vyhlášek.

V praktické části je nejprve metodou deskripce stručně představena obec, na kterou budou aplikovány vzorce a postupy finanční analýzy. Bude popsána geografická poloha obce, občanská vybavenost a demografický vývoj obce.

Hlavním bodem práce je provedení finanční analýzy hospodaření obce. Podkladem pro tuto analýzu jsou údaje z rozvahy, výkazu zisku a ztráty a rozpočtu příjmů a výdajů obce v jednotlivých letech, a dále informace od starosty obce.

Nejprve bude podrobně zhodnocena rozvaha obce na straně aktiv i pasiv, včetně vývoje rozvahových položek. Podkladem pro tuto analýzu jsou údaje z účetní rozvahy. Bude zpracována vertikální analýza obou stran rozvahy podílem položky na bilanční sumě. Dále bude posouzen trend vývoje prostřednictvím horizontální analýzy aktiv i pasiv.

V další části bude zhodnocen rozpočet obce po stránce příjmové i výdajové. Podkladem budou závěrečné účty obce a rozpočty obce v letech 2014 až 2019. Příjmy a výdaje budou sledovány z hlediska celkového i druhového. Bude zpracována vertikální analýza a pro vyhodnocení časového vývoje vybraných ukazatelů bude použit bazický index. Dále bude vypočteno saldo rozpočtu, provozní saldo a index provozních úspor.

Následně bude proveden výpočet vybraných ukazatelů finanční a majetkové analýzy. Výpočet bude probíhat prostřednictvím vzorců, které jsou zobrazeny v tabulce č.1. Výsledky budou okomentovány a budou z nich vyvozeny závěry.

Vstupní údaje i výsledné budou uvedeny v tabulkách v tisících Kč, v případě poměrů více ukazatelů v %. Pro lepší přehlednost budou použity i sloupcové grafy pro vertikální analýzu a porovnání objemu více ukazatelů, a spojnicové grafy pro zobrazení trendu vývoje.

Vertikální analýza:

$$\% \text{ podíl na celku} = \frac{U_i}{\sum U_i}$$

kde U_i = hodnota dílčího ukazatele, $\sum U_i$ = velikost absolutního ukazatele
(Dluhošová, 2011)

Přehledové tabulky budou kromě absolutních hodnot obsahovat také bazický index, který udává procentní změnu oproti prvnímu sledovanému roku.

Bazický index:

$$B_i = \frac{t}{2014}$$

kde $t \in \{2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019\}$
(Jiříček, 2008)

V závěru jsou na základě zjištěných komparací interpretovány výsledky a doporučeny návrhy na změny, jejichž cílem je přispět ke zkvalitnění hospodaření obce.

V praktické části budou použity následující výpočty:

Tabulka 1 Využití finanční a majetkové ukazatele

Ukazatel:	Výpočet:
Vertikální analýza	<i>podíl položky na celku (v %)</i>
Bazický index	<i>běžné období / první sledované období</i>
Saldo rozpočtu	<i>celkové příjmy – celkové výdaje</i>
Provozní saldo	<i>běžné příjmy – běžné výdaje</i>
Index provozních úspor	<i>provozní saldo / běžné příjmy</i>
Běžné příjmy	<i>daňové příjmy + nedaňové příjmy + přijaté dotace – investiční dotace</i>
Vlastní příjmy	<i>celkové příjmy – úvěry – úroky – dotace</i>
Čistý pracovní kapitál	<i>oběžný majetek – krátkodobé cizí zdroje</i>
Podíl ČPK na aktivech	<i>čistý pracovní kapitál / aktiva</i>
Index provozních úspor	<i>běžné příjmy/ saldo běžných příjmů a běžných výdajů</i>
Běžná likvidita	<i>oběžná aktiva / krátkodobé závazky</i>
Pohotová likvidita	<i>oběžná aktiva – zásoby / krátkodobé závazky</i>
Okamžitá likvidita	<i>krátkodobý finanční majetek / krátkodobé závazky</i>
Dluhová služba	<i>úroky + splátky jistiny + leasing</i>
Dluhová základna	<i>příjmy celkem (po konsolidaci)</i>
Ukazatel dluhové služby	<i>dluhové služba / dluhová základna</i>
Výnosově nákladová autarkie	<i>výnosy z hlavní činnosti / náklady na hlavní činnost</i>
Daňové příjmy na obyvatele	<i>daňové příjmy / počet obyvatel</i>
Celkové příjmy na obyvatele	<i>příjmy celkem / počet obyvatel</i>
Vlastní příjmy na obyvatele	<i>vlastní příjmy / počet obyvatel</i>
Míra soběstačnosti	<i>vlastní příjmy / příjmy celkem (v %)</i>
Hrubá úspora	<i>celkové příjmy – běžné výdaje</i>
Čistá úspora	<i>hrubá úspora – splátky úvěrů, půjčky</i>
Míra krytí běžných výdajů	<i>běžné výdaje / běžně se opakující příjmy (v %)</i>
Investiční podíl	<i>investiční výdaje / celkové výdaje</i>

Zdroj: Toth, 2005, Otrusínová, 2011, Knápková, 2010

3 Teoretická východiska

3.1 Obec

System veřejné správy je vymezen podle subjektů, které ji vykonávají. V současné době je veřejná správa rozdělena na státní správu a veřejnou samosprávu. Ta je dále členěna na samosprávu územní a zájmovou.

Obec je podle zákona o obecním zřízení č.128/2000 sb. základní jednotkou územní samosprávy. Disponuje nezávislými pravomocemi, kompetencemi a také odpovědností. Stát je do činnosti obcí oprávněn zasahovat pouze ve výjimečných případech, kdy to vyžaduje ochrana zákona, a vždy způsobem, který je zákonem stanoven.

Jedná se o ohraničený územní celek, tvořený společenstvím občanů, kteří mají v obci trvale hlášený pobyt (Hrozinková a Novotný, 2013).

Obce jsou v zákoně o obecním zřízení vymezeny jako veřejnoprávní korporace, vystupující svým jménem v právních vztazích, nesoucí plnou zodpovědnost ze všech náležitostí, které z těchto vztahů vyplývají. Úkolem obce je pečovat o všestranný rozvoj svého území, o potřeby svých občanů, a při plnění těchto úkolů chránit i veřejný zájem (Průcha, 2012).

Jako součást územní samosprávy plní obec několik funkcí. Jedná se o funkci sociální, ekonomickou a územně technickou.

Sociální funkce územní samosprávy

Obec zajišťují pro své obyvatele širokou škálu veřejných služeb, které mají za cíl zajistit určitý životní standard občanů. Územní samospráva se tak podílí na zabezpečení sociálních služeb a sociální péče pro potřeby obyvatel žijících na jejím území. Úkolem obce je i vytváření prostředí pro budování společenských vztahů. Měla by pečovat o kulturní rozvoj obce, například podporou kulturních, společenských nebo sportovních aktivit. V neposlední řadě by měla zajišťovat ochranu bezpečnosti a majetku svých obyvatele, například prostřednictvím obecní policie.

Ekonomická funkce územní samosprávy

Úkolem obce je zabezpečovat lokální a regionální statky pro své obyvatele, rozvíjet ekonomický potenciál svého území a dále zhodnocovat vlastní majetek. Měla by si při tom počínat hospodárně, a zároveň dbát na zajištění ochrany životního prostředí. Obec by rovněž měla vytvářet podmínky pro ekonomický rozvoj ostatních ekonomických subjektů, které na

jejím území působí, a jejichž činnost je v souladu s veřejným zájmem dané lokality. Může tak činit například podporou podnikatelských aktivit.

Územně technická funkce územní samosprávy

Touto funkcí obec zajišťuje optimální využití svého územního celku (Peková, 2004).

Působnost obce

Územní působnost je dána územními hranicemi samosprávních celků. V tomto prostoru jsou obce (na vyšších úrovních pak kraje a jejich orgány) oprávněny vykonávat své úkoly.

V České republice je veřejná správa dvoustupňová, je rozdělená na státní správu a samosprávu. Na úrovni územní veřejné správy existuje v České republice tzv. smíšený model. V tomto systému obec jako základní jednotka územní samosprávy vykonává jak vlastní samosprávnou funkci, tzv. samostatnou působnost, ale také v mezích zákona provádí některé úkony státní správy. Tuto přenesenou funkci je označována jako přenesená působnost (Hendrych a spol., 2012).

Obec je v záležitostech veřejné správy oprávněna samostatně rozhodovat, její pravomoci jsou však upraveny zákony a obecně platnými předpisy. Jsou zde zahrnuty záležitosti, které jsou v zájmu občanů obce a obce samotné. Jedná se zejména o vytváření příznivých podmínek k životu obyvatel, uspokojování bytových potřeb, týkají se ochrany zdraví obyvatel a životního prostředí na území obce, zabezpečování dopravy a spojů, podpory výchovy a vzdělávání, ochrany veřejného pořádku, a jiné.

Do rámce **samostatné působnosti** obec spadají tyto náležitosti:

- a) Schvalování rozpočtu obce, a konečné účetní závěrky obce
- b) Majetkové hospodaření obce
- c) Podnikatelské aktivity obce
- d) Návrhy změn katastrálního území v rámci obce, schvalování dohod o změně hranic a slučování obcí
- e) Rozhodování o spolupráci s dalšími obcemi
- f) Schvalování plánu rozvoje obce
- g) Vnitřní organizace obce
- h) Vyhlášení místního referenda
- i) Zabezpečování pořádku v obci*

*<https://www.rozvojobci.cz/news/samosprava/>
(Provazníková, 2015)

V České republice plní obec výkon státní správy v **přenesené působnosti** ve smíšeném (spojeném) modelu místní správy. Výkon státní správy zajišťují výkonné orgány obcí, jež jsou podřízeny a kontrolovány orgány státní správy.

U činností a záležitostí, kde není zákonem stanoveno, zdali se jedná o samostatnou či přenesenou působnost, platí, že jde o samostatnou působnost. Rozlišení je důležité z finančních i procesních důvodů (Provazníková, 2009).

Podle objemu výkonu přenesené působnosti lze obce rozdělit do tří úrovní:

- a) **Obce se základním rozsahem státní správy**, které vykonávají tuto činnost pouze v malém rozsahu, a ve většině případů nemají pro výkon přenesené působnosti vyčleněny zaměstnance (úředníky). Výkon přenesené působnosti je realizován běžnými zaměstnanci obecního úřadu, mnohdy také bez potřebné odborné úrovně. Jedná se například o zajištění agendy v rámci přestupkových řízení, některé z obcí pak vykonávají činnost matričního úřadu.
- b) **Obce s pověřeným obecním úřadem**, na něž je státem delegována již podstatně větší část přenesené působnosti. Je realizována prostřednictvím obecního úřadu, zpravidla profesionálními úředníky, často ale bez odborné specializace. Obec zajišťuje výkon dalších agend v rámci přenesené působnosti, jako je stavební nebo matriční úřad.
- c) **Obce s rozšířenou působností**, vykonávající již poměrně rozsáhlý okruh přenesené působnosti. V roce 2003 nahradily ve výkonu státní správy zrušené okresní úřady. Obce s rozšířenou působností zajišťují činnost v oblastech vydávání osobních a cestovních dokladů, řídičských oprávnění, evidence vozidel, živnostenských oprávnění, sociálně-právní ochranu dětí, zajišťují agendu silničního správního úřadu apod. Přenesená působnost na této úrovni je vykonávána prostřednictvím specializovaných úředníků (Kocí, 2012).

3.1.1 Orgány obce

Činnost obce je zajišťována prostřednictvím obecních orgánů. Jsou to jednak volené orgány, složené z řad zvolených zástupců občanů, a dále pak výkonné orgány, jimiž jsou zaměstnanci obce.

Orgány obce jsou stanoveny již zmiňovaným zákonem o obecním řízení, a patří sem zastupitelstvo, rada obce, starosta, obecní úřad, komise (Peková, 1997).

Zastupitelstvo obce je nejvyšším orgánem obce. Funkce člena zastupitelstva je veřejnou funkcí. Jeho úkolem je hájit zájmy obyvatel obce, prostřednictvím úkolů, které jsou mu orgány obce uloženy. Mezi pravomoci zastupitelstva obce řadíme mimo jiné schvalování programu rozvoje obce, schvalování rozpočtu obce, včetně jeho závěrečného účtu, zřizování příspěvkových organizací, vydávání obecních vyhlášek nebo navrhování změn katastrálních území.

Mandát člena vzniká zvolením. Počet členů zastupitelstva není striktně dán zákonem, avšak zákon určuje rozsah, v závislosti na počtu obyvatel obce:

Tabulka 2 Počet členů zastupitelstva

Počet obyvatel obce:	Počet členů zastupitelstva:
do 500 obyvatel	5-15
nad 500 do 3 000 obyvatel	7-15
nad 3 000 do 10 000 obyvatel	11-25
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15-35
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25-45
nad 150 000 obyvatel	35-55

Zdroj: Hrozinková a Novotný, 2013

Rada obce, nebo také obecní rada je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti. Je volena zastupitelstvem. Členy jsou starosta obce, místostarosta a další členové rady z řad zastupitelů. Podle zákona o obcích je do rady obce voleno 5-11 členů, musí se vždy jednat o lichý počet, a počet členů rady nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu osob v zastupitelstvu. V obcích, kde má zastupitelstvo méně než 15 členů, funkci rady zastává zastupitelstvo v čele se starostou. Mezi pravomoci rady patří zejména zabezpečování hospodaření obce, schvalování rozpočtu nebo zřizování komisí a odborů obecního úřadu (Peková, 2004).

Starosta obce je nejvyšším představitelem obecní správy. Tuto funkci může v České republice zastávat osoba starší osmnácti let, která má zároveň české občanství. Starosta volen členy zastupitelstva. Funkční období starosty je dle čl. 102 odst. 2 Ústavy ČR čtyřleté, s možností neomezeného opakování zvolení. Starosta zastupuje obec navenek, avšak není statutárním orgánem obce. Mezi pravomoci starosty lze zahrnout tyto náležitosti: svolávání a řízení zasedání zastupitelstva obce a rady obce, odpovídá za informování veřejnosti, rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřených mu radou obce, ale nemůže

sám vytvářet vůli obce, plní úkoly zaměstnavatele dle zvláštních předpisů, odpovídá za kontrolu hospodaření obce za uplynulá období (Peková, 2004).

Obecní úřad, na rozdíl od zastupitelstva, rady či starosty, které jsou orgány politické povahy, je orgánem administrativního charakteru. V jeho čele stojí starosta. Dalšími členy Obecního úřadu jsou: místostarosta nebo místostarostové, tajemník úřadu, je-li tato funkce zřízena a další zaměstnanci obce. Celkový počet zaměstnanců a jejich konkrétní postavení určuje rada obce. V obcích, kde rada nebyla zvolena, tuto náleží tato pravomoc zastupitelstvu obce.

Činnosti spadající pod výkon obecního úřadu se liší v závislosti na tom, zda se jedná o obec se samostatnou nebo přenesenou působností. V rámci samostatné působnosti plní obecní úřad úkoly přidělené zastupitelstvem nebo radou obce a je nápomocný výborům a komisím. Obecní úřad v přenesené působnosti vykonává činnosti, které jsou mu uloženy zákonem o obcích (Horáček, 2008).

Komise mohou být zřizovány radou obce jako iniciativní a poradní orgány. Ty pak Radě předkládají své náměty a stanoviska. V případě obce s přenesenou působností, jsou pak výkonným orgánem, odpovědným starostovi obce. V tomto případě je pak komise povinna prokázat odbornou způsobnost (Peková, 2004).

Dalším orgánem působícím v obci jsou výbory. Výbor je orgánem zastupitelstva obce, kterému je za svou činnost odpovědný, nikoli orgánem obce. Zastupitelstva zřizují výbory jako své iniciativní a kontrolní orgány. Patří mezi ně **finanční a kontrolní výbor**. Pokud v obci žije alespoň 10 % občanů hlásící se k jiné než české národnosti dle posledního sčítání lidu, je zřizován také výbor pro národnostní menšiny. V částech obce mohou působit také místní nebo osadní výbory. Výbor plní úkoly pověřené zastupitelstvem obce. Počet členů výboru je vždy lichý, předsedou je člen zastupitelstva, mezi další členy nesmí patřit starosta, místostarostové, tajemník, ani osoby mající na starost účetní záležitosti či záležitosti týkající se rozpočtu obce (Peková, 2004).

3.1.2 Hospodaření obce

Povinností obce je se starat o zachování svého majetku a dále jej rozšiřovat. Musí jej chránit před poškozením, zničením, zneužitím či odcizením. Majetek obce je třeba využívat hospodárně a účelně v souladu se zájmy obce a úkoly vyplývající z působnosti vymezené zákonem (Hrozinková a Novotný, 2013).

Základním přehledem o hospodaření obce je účetnictví, které je obec povinna vést podle zákona č. 553/1991, Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Dobré hospodaření je podstatou pro zajištění udržitelného rozvoje obcí (Kočí, 2012).

3.1.3 Majetek obce

Vlastnictví majetku a možnost s ním disponovat je důležitým aspektem ekonomické existence územních samospráv. Velikost majetku obce, struktura, i hospodařením s ním do značné míry ovlivňují rozpočet obce, a to z hlediska příjmů i výdajů. Prostřednictvím majetku, a hospodaření s obecním majetkem, může obec ovlivňovat svůj ekonomický a sociální rozvoj (Provazníková, 2009).

Majetek obce bývá velmi rozmanitý. Není blíže specifikován žádným právním předpisem. Mohou jím být budovy sloužící k bydlení nebo k veřejnému zájmu, pozemky, kulturní nebo sportovní zařízení, různé stroje či vybavení, objekty a vedení infrastruktury, cenné papíry nebo software. K tomu, aby obec měla takovou strukturu majetku, která odpovídá jejím potřebám, ta byla současně z hlediska rozpočtového hospodaření udržitelná, je nezbytné obecní majetek rozčlenit do kategorií, které odráží různé aspekty činností obce (Černohorský, 2018).

Dle Černohorského (2018) lze majetek dle účetního hlediska rozdělit na stálý a oběžný, a také majetek investiční, tedy majetek určený k dalšímu využití. Z fyzické podstaty se majetek dělí na hmotný, nehmotný a finanční. Účetní členění umožňuje srovnávání mezi obcemi a lze je využít k hodnocení majetkové situace obcí. Jeho nevýhodou je absence vazby na rozvojové aspekty obce.

Obec v případě nakládání se svým majetkem nevystupuje jako zástupce veřejné moci, ale jako účastník soukromoprávních vztahů. V případě prodeje, pronájmu, daru, směny nebo zápůjčky nemovitého majetku je obec povinna zveřejnit svůj záměr na úřední desce obecního úřadu nejméně po dobu 15 dnů před uskutečněním transakce. Důvodem je zajištění transparentnosti při nakládání s nemovitým majetkem, umožnit, aby se kdokoli mohl řádně

a včas k zamýšlenému záměru vyjádřit, případně podat nabídku. Pokud tak obec neučiní je právní úkon od počátku neplatný. Při prodeji majetku se zpravidla sjednává cena, která je v daném místě a čase obvyklá, vyjma případů státem regulovaných cen. Odchytky od ceny obvyklé musí být řádně zdůvodněny (Hrozinková a Novotný, 2013).

Stát ukládá obcím povinnost vést přesný soupis svého majetku. K této evidenci slouží inventarizace neboli porovnání skutečného stavu majetku s účetním stavem. Inventarizace se provádí ke dni účetní závěrky, nebo může být i mimořádná. V případě hmotného a některého nehmotného majetku se provádí inventarizace fyzická, u pohledávek, finančního majetku apod. je pak prováděna inventarizace dokladová (Provazníková, 2009).

Souhrn obecního majetku v peněžním vyjádření je součástí rozvahy. Ocenění je prováděno také obvyklou cenou, tj cenou, za kterou lze majetek (nebo jemu podobný) prodat. V poslední době je časté využít při ocenění majetku cenové mapy, zejména v případě stavebních pozemků. Zde mohou být uvedeny pouze ceny skutečně sjednané, nebo zjištěné porovnáním. Návrh cenové mapy obce podléhá souhlasu Ministerstva financí ČR. Obec pak vydává a zveřejní cenovou mapu obecně závaznou vyhláškou. Obec by měla údaje v cenových mapách aktualizovat a doplňovat koncem každého kalendářního roku (Peková, 2004).

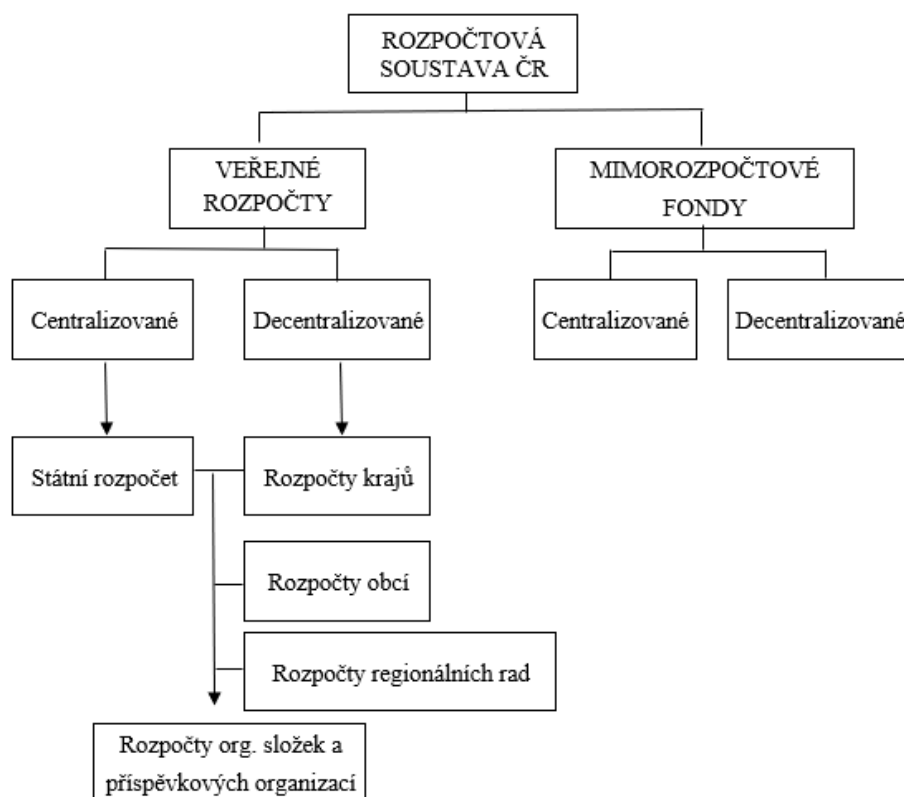
3.2 Rozpočet obce

Rozpočtová soustava veřejných financí v České republice je tvořena státním rozpočtem, decentralizovanými rozpočty na jednotlivých úrovních územních samospráv a parafiskálními fondy, ve kterých jsou zahrnuty rozpočty veřejnoprávních neziskových organizací a soustavy mimorozpočtových peněžních fondů na centralizované i decentralizované úrovni (Peková, 2008).

V České republice je v praxi využíván kombinovaný model fiskálního federalismu s decentralizačními prvky. Kombinovaný model v různé míře soustředí veřejné příjmy do státního rozpočtu, a některé z nich přerozděluje do rozpočtů jednotlivých stupňů územních samospráv (Peková, 2008).

Následující schéma zobrazuje rozpočtovou soustavu České republiky:

Obrázek 1 Rozpočtová soustava ČR

Zdroj: Peková, 2008

Rozpočet lze definovat jako finanční plán, vytvořený na následující fiskální rok, který bývá shodný s rokem kalendářním, obsahujícím příjmy, výdaje a ostatní účetní operace. Z tohoto hlediska se jedná o plán operativní, rozpočet lze využít k dlouhodobému nebo strategickému plánování jen výjimečně (Sedmíhradská, 2015).

Je sestavován jako bilance, která vyrovnává příjmy a výdaje za dané rozpočtové období. Jednou z nejdůležitějších funkcí rozpočtu je funkce kontrolní. Posuzuje se shoda mezi rozpočtem, který byl zastupitelstvem schválen a skutečným hospodařením obce (Provazníková, 2015).

Podle Provazníkové (2015) lze hospodaření obce vyjádřit takto: $F_2 + P - V = F_1$, kdy:

F_2 – stav finančních prostředků na počátku rozpočtového období

P – příjmy

V – výdaje

F_1 – stav finančních prostředků na konci rozpočtového období

V případě, kdy F_2 je vyšší, než F_1 obec tvoří rezervu pro příští období, je-li situace opačná, obec je nucena použít rezervu natvořenou v obdobích minulých nebo čerpat finance z jiných zdrojů, aby došlo k vyrovnání bilance. Jinými zdroji mohou být například překlenovací úvěry. Protože obce získávají podstatnou část příjmů z veřejných rozpočtů na kalendářní rok až začátkem dalšího období, měla by jejich rezerva být vždy dostatečná, a bilance vyrovnaná (Provazníková, 2015).

Rozpočet je zpravidla schvalován jako vyrovnaný, V případě, že jsou některé z příjmů určeny k využití v následujících letech, nebo k úhradě jistiny úvěru, může být schválen i jako přebytkový. Schodkový rozpočet může být schválen jen ve výjimečných případech. Vždy však platí, že nesmí dojít ke schválení schodkového rozpočtu, pokud není schodek dostatečně finančně krytý. K tomu lze využít přebytek hospodaření z minulých let, nebo návratné zdroje, v době schvalování rozpočtu již smluvně zajištěnou smlouvou o úvěru nebo půjčce (Lorenc, 2018).

Funkce municipálního rozpočtu vyplývají z již uvedeného. Nejdůležitější z nich je funkce kontrolní, kdy klíčovým prvkem je soulad mezi schváleným rozpočtem a skutečným plněním a čerpáním rozpočtu. Tím je zajištěno, že prostředky jsou vynaloženy pouze na schválený účel a pouze ve výši, ve které byly schváleny.

Rozhodování, jakých cílů chce obec dosáhnout, jaké bude provádět investice atd. je funkcí rozhodovací.

Funkce řídicí řeší přerozdělování prostředků mezi jednotlivé složky organizační jednotky jako je obecní úřad a příspěvkové organizace (Peková, 2004).

Při sestavování rozpočtu je třeba dodržovat **zásady rozpočtu**. Tato pravidla lze charakterizovat následovně:

Důležitým principem je **realnost a pravdivost rozpočtu**. Vždy je třeba dbát na to, aby co nejvíce odpovídal realitě následného hospodaření. Například případné nadhodnocení příjmů rozpočtu může vést ke neefektivnímu rozhodování v otázce investic obce. Dalším pravidlem je **jednotnost a úplnost rozpočtu**. Rozpočet musí vždy zahrnovat všechny pravidelné příjmy i výdaje, nelze v rozpočtu některé opomenout. Jednotnost je pak důležitá pro potřeby výkaznictví a dodržení jednotné rozpočtové skladby. Ačkoli je rozpočet sestavován pro následující hospodářské období, zpravidla odpovídajícímu následujícímu kalendářnímu roku, je třeba při jeho tvorbě brát v potaz delší časový výhled, tak aby byl zajištěn dostatek finančních prostředků na financování veřejných výdajů pro potřeby obce. Je třeba dbát na **dlouhodobou vyrovnanost rozpočtu**. Rozpočet je třeba sestavovat **efektivně a hospodárně** tak, aby případné investice vždy v maximální míře splnily svůj **účel**. Obec je ze zákona povinna **zveřejňovat informace** o svém hospodaření. Obyvatelé obce jsou vždy obeznámeni s plánovaným rozpočtem obce a jeho plněním na obecní vývěsce.

Rozpočtový proces

Výše uvedené charakteristiky, funkce a zásady rozpočtu je třeba dodržovat v průběhu celého rozpočtového procesu. Rozpočtový proces je proces plánování, přípravy rozpočtu, schvalování, upravování rozpočtu a jeho plnění (Červenka, 2009).

Dle Červenky (2009) Zahrnuje tyto fáze:

- a) Sestavení návrhu rozpočtu
- b) Projednání návrhu rozpočtu
- c) Plnění rozpočtu
- d) Průběžná a závěrečná kontrola realizace rozpočtu

Fáze přípravy začíná několik měsíců před tím, než rozpočet vejde v platnost. Pro přípravu rozpočtu je primární **analýza hospodaření z minulých let** a sestavení **rozpočtového výhledu**. Na základě zjištěných informací vypracuje výkonný orgán obce **návrh rozpočtu**. Tímto výkonným orgánem je většinou finanční odbor, může jím být i starosta. Záleží na velikosti a organizační struktuře obce. Návrh rozpočtu je následně **projednáván** a **připomínkován** radou obce, pokud není zvolena, pak finančním výborem obce. Případné připomínky jsou následně zapracovány do návrhu rozpočtu. Konečná verze návrhu je

zveřejněna na úřední desce, a to nejméně 15 dní před datem projednání návrhu zastupitelstvem obce. Po tuto dobu mohou občané zaslat písemnou formou své případné připomínky k návrhu rozpočtu. Pravomoc **schvalovat** rozpočet je rukou zastupitelů obce. Na následné **kontrole plnění** rozpočtu se podílí řada orgánů obce – finanční výbor, zastupitelé, rada obce či starosta (Sedmíhradská, 2015).

Po uplynutí rozpočtového období je sestaven **závěrečný účet**, který představuje **přehled o skutečném plnění rozpočtu**. Proces od návrhu po konečné schválení závěrečného účtu je totožný s přípravou rozpočtu. Návrh zpracovává finanční odbor, starosta atd., následně je vyvěšen na úřední desce k připomínkování občany, předložen ke schválení zastupitelům. Konečný závěrečný účet je pak spolu se zprávou o přezkoumání hospodaření nezávislým orgánem zveřejněna na úřední desce (Sedmíhradská, 2015).

Následující schéma znázorňuje rozpočtový proces obce:

Obrázek 2 Rozpočtový proces obce

Zdroj: Provažníková 2015

V případě, že nedojde ke schválení rozpočtu v termínu, aby mohl vejít v platnost od 1.1. daného roku, na který je schvalován, nastává období **rozpočtového provizoria**. Rozpočtové provizorium je tzv. dočasný rozpočet, platný do doby konečného schválení rozpočtu. Z rozpočtového provizoria je zabezpečen chod obecního úřadu, včetně úhrad dodavatelských závazků (úhrady záloh za energie atd.), plnění povinností z pracovně právních vztahů (platy, odvody sociálního pojištění apod.) úhrada splátek úvěrů (Provazníková, 2015).

Rozpočet bývá sestavován převážně **přírůstkovým způsobem**. V případě tohoto postupu je stanoven odhad meziročních změn jednotlivých položek rozpočtu. O tuto hodnotu je následně upraven rozpočet minulého období. Tento způsob je často využíván z důvodu jednoduchosti a časové nenáročnosti. Nevýhodou této metody je nereflektování měnících se potřeb občanů. Rovněž nebere v potaz efektivitu poskytovaných služeb (Provazníková, 2015).

3.2.1 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba umožňuje analyzovat příjmy a výdaje prostřednictvím **třídění**. Pro obce je nejdůležitější třídění druhové, které rozděluje položky do tří základních okruhů:

- a) Příjmy
- b) Výdaje
- c) Financování

Toto třídění umožňuje odlišit třídy, podseskupení položek, seskupení položek a jednotlivé položky. Druhové třídění rozpočtové skladby je uvedeno v následující tabulce:

Tabulka 3 Druhové třídění rozpočtové skladby

	TŘÍDA	Členění
Příjmy	Třída 1	Daňové příjmy
	Třída 2	Nedaňové příjmy
	Třída 3	Kapitálové příjmy
	Třída 4	Transfery (přijaté dotace)
Výdaje	Třída 5	Běžné výdaje
	Třída 6	Kapitálové výdaje
Finanční operace	Třída 8	Financování

Zdroj: Provazníková, 2015

3.2.2 Struktura rozpočtu

Strukturu a rozsah rozpočtu si stanoví obec sama. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů předepisuje členění jednotlivých operací podle závazné rozpočtové skladby, ale neupravuje rozsah podrobnosti rozpočtu (Sedmíhradská, 2015).

Podle Lorence (2018) by rozpočet neměl být příliš podrobný. Podrobné členění, a tím pádem i velký rozsah rozpočtu může vést k obtížím při správném přiřazování hospodářských úkonů z účetního hlediska. To vede k častým korekcím závazných ukazatelů pomocí rozpočtových opatření. Tím dochází k porušení jedné ze zásad tvorby rozpočtu, protože, jak již bylo řečeno, rozpočet by měl být stabilní a měnit jej je možné jen v mimořádných situacích. Členění by mělo být přehledné pro zastupitele, ale i pro běžné občany.

Časté je členění na **běžný** a **kapitálový** obecní rozpočet, které umožňuje oddělit pravidelně se opakující a jednorázové příjmy a výdaje. Toto oddělení běžného a investičního hospodaření umožňuje přesnou analýzu nakládání s daňovými a nedaňovými příjmy a rozhodování o nutnosti využití návratných zdrojů (Peková, 2004).

V **rozpočtu běžném** nalezneme přehled běžných příjmů a běžných výdajů, které se každoročně opakují, vztahují se k rozpočtovému roku a dají se plánovat. Některé běžné příjmy a běžné výdaje však mohou mít charakter nahodilých, neopakujících se příjmů a výdajů. Běžnými příjmy jsou financovány neinvestiční (provozní) potřeby obce prostřednictvím běžných neinvestičních, (provozních) výdajů. Oddělení běžného rozpočtování umožňuje analyzovat využití daňových a nedaňových příjmů, umožňuje analyzovat nejen vliv příjmů, ale i jednotlivých druhů výdajů na hospodaření obce, možnosti a nutnost využívání návratných příjmů, a také dopad na hospodaření daného subjektu územní samosprávy. Běžný rozpočet by měl být sestavován jako vyrovnaný, resp. přebytkový (Provazníková, 2015).

Strukturu běžného rozpočtu obce znázorňuje následující tabulka.

Tabulka 4 Struktura běžného rozpočtu obce

PŘÍJMY		VÝDAJE
Daňové	svěřené daně sdílené daně místní poplatky správní poplatky	správa obce vzdělávání komunální služby veřejný pořádek
Nedaňové	příjmy z pronájmu majetku příjmy z podnikání příjmy z organizačních složek příjmy od příspěvkových organizací poplatky za služby dividendy z akcií, úroky atd.	bydlení nájemné výdaje na podnikání péče o zdraví placené úroky dotace vlastním organizačním složkám
Přijaté transfery	účelové neúčelové	ostatní běžné výdaje

Zdroj: Provazníková, 2015

V **kapitálovém rozpočtu** jsou uváděny příjmy a výdaje, které se vztahují k financování investičních potřeb. Jsou zpravidla jednorázové, neopakovatelné a přesahují období jednoho rozpočtového roku. V praxi je velmi časté, že obcím chybí příjmy na financování investic, a musí proto rozpočet doplnit o návratné příjmy (Peková, 2004).

Následující tabulka představuje strukturu kapitálového rozpočtu obce.

Tabulka 5 Struktura kapitálového rozpočtu obce

PŘÍJMY	VÝDAJE
z prodeje majetku	na pořízení majetku
z prodeje akcií a majetkových podílů	splátky úvěrů
přijaté dotace	na nákup akcií, cenných papírů
přijaté úvěry	na poskytnuté dotace
přijaté splátky z poskytnutých půjček	na investiční půjčky
z emise komunálních dluhopisů	na investiční příspěvky příspěvkovým organizacím

Zdroj: Peková 2004

3.2.3 Příjmy územního rozpočtu

Příjmy obcí lze členit podle hlediska návratnosti, na příjmy návratné a nenávratné. Nenávratné příjmy jsou nejdůležitějším zdrojem financování potřeb lokálního a regionálního veřejného sektoru. Do této kategorie příjmů spadají daně, dávky, uživatelské poplatky, příjmy z pronájmu nebo prodeje majetku. Do veřejného rozpočtu plynou od různých subjektů, těmi jsou například občané nebo firmy. Využití návratných příjmů by mělo být v souladu s plánem obce na financování dlouhodobých finančních potřeb (Peková, Jetmar, Pilný, 2012).

Dalším členěním příjmů v návaznosti na třídění je dělení na příjmy běžné a kapitálové. Každoročně opakující se příjmy, které jsou určeny k financování každoročně se opakujících výdajů jsou označovány jako běžné příjmy. Kapitálové příjmy se neopakují a jsou zpravidla jednorázové (Peková, Jetmar, Pilný, 2012).

3.2.3.1 Běžné příjmy

Běžné příjmy municipálních rozpočtů jsou členěny na příjmy daňové, příjmy nedaňové, transfery a dotace a úvěry. První tři výše uvedené příjmy lze označit jako nenávratné příjmy, které jsou nejdůležitějším zdrojem financování. Poslední, tedy úvěry, patří do skupiny návratných příjmů, kdy má obec povinnost za daných podmínek půjčku nebo úvěr splatit (Provazníková, 2015).

Daňové příjmy

Ve většině vyspělých zemí tvoří daňové příjmy nejvýznamnější skupinu běžných příjmů municipálních rozpočtů. Mají charakter nenávratných příjmů. Významně ovlivňují finanční stabilitu a zajišťují soběstačnost obce. Zaujímají zhruba polovinu z celkových příjmů. Jsou tvořeny zejména sdílenými a svěřenými typy daní, a dále pak místními a správními poplatky (Peková, 2004).

Sdílené daňové příjmy zahrnují daň z přidané hodnoty (DPH) a daně z příjmů fyzických a právnických osob. Výnosy z uvedených daní se dělí mezi různé úrovně veřejných rozpočtů. Podíl, který připadne obcím, je rozdělen podle zákonných pravidel, obce jej mohou ovlivňovat jen nepřímo (Peková, 2004).

Svěřené (nebo také výlučné) daně jsou dány zákonem. Jejich výnos plyne celý do rozpočtu obce nebo regionů. Patří sem vybraná daň z nemovitostí a daň z příjmů právnických osob za

obce. Daň z nemovitostí je jediná daň, jejíž výši může obec částečně ovlivňovat. (Peková, 2004).

Důvodem pro vznik daňové povinnosti je zařazení nemovitého majetku do katastru nemovitostí. Plátcem je ve většině případů vlastník pozemků či staveb, bytu nebo samostatného nebytového prostoru, ale existují výjimky, kdy se plátcem může stát i nájemce nebo uživatel (Marková, 2000).

Pro navýšení daně z nemovitosti je obec oprávněna využít tzv. místní koeficient v hodnotě dva, tři, čtyři nebo pět. Lze tak zvýšit sazbu daně u všech nemovitostí s výjimkou orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů. Tento krok nebývá mezi obyvateli obce, kteří jsou zároveň voliči, příliš populární, zastupitelstvo proto k tomuto kroku přistupuje s velkou opatrností (Sedmíhradská, 2015).

Mezi daňové příjmy jsou zahrnuty také příjmy z **místních poplatků**. Jedná se o poplatky správní (za výkon veřejné správy) a místní poplatky. Správním poplatkem je například poplatek za vystavení dokladu, ověřování podpisů apod. Zatímco výši správních poplatků určuje plošně stát, v případě místních poplatků stanovuje výši jejich sazby obec v rámci zákonných limitů. Zastupitelstvo obce má pravomoc i v rozhodování jaké poplatky budou na území obce vybírat. Příkladem místního poplatku je například poplatek ze psů, lázeňský nebo rekreační poplatek, poplatek za užívání veřejného prostranství, nebo poplatek z ubytovací kapacity (Peková, 2004; Císařová, Pavel, 2008)

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy představují další důležitou položku v rozpočtu obce. Jedná se o příjmy z vlastního podnikání, tj. příjmy z pronájmu majetku, zisk municipálních podniků, příjmy z finančních investic, nebo podíl na zisku ze subjektů s majetkovým vkladem obce. Menší část těchto příjmů pak tvoří poplatky sankční povahy, splátky půjček, uživatelské poplatky a ostatní příjmy (Peková, 2004; Císařová, Pavel, 2008).

Vlastní podnikání je pro územní celek na jedné straně výhodné, protože veškerý zisk z podnikání plyne do obecního rozpočtu, obec ale zároveň nese veškerá rizika, která jsou s podnikáním spojená (Marková, 2000).

Dotace a transfery

Dotace je možné rozčlenit do dvou základních skupin. Dotace a transfery, které se pravidelně opakují patří mezi běžné příjmy. Slouží k financování běžných potřeb obce. Do první

skupiny spadají dotace nárokové neboli povinné úhrady centrální vlády za služby, které obec vykonává v rámci přenesené působnosti. Kritéria pro jejich rozdělování jsou definována v zákoně o státním rozpočtu na daný rok. Mezi nejvýznamnější z nich lze zařadit příspěvek státu na výkon státní správy. Jeho výše je odvislá od rozsahu vykonávané agendy v rámci přenesené působnosti a od velikosti správního obvodu vyjádřené počtem obyvatel (Provazníková, 2015; Císařová, Pavel, 2008).

Dalšími dotacemi, které patří do této skupiny, jsou dotace mající účelový charakter. Jsou poskytovány za podmínek stanovených zásadami dotační politiky. Lze je použít pouze na dané účely, nelze je využít na jinak. Dotace musí být po uzavření rozpočtového období vyúčtovány a nevyčerpané části dotací vráceny zpět do státního rozpočtu. Příkladem jsou příspěvky na školství, nemocniční lůžka, domovy pro seniory, nebo dotace na dávky sociální péče (Marková, 2000).

3.2.3.2 Kapitálové příjmy

Mezi kapitálové příjmy se řadí příjmy z prodeje hmotného i nehmotného majetku, výnosy z prodeje cenných papírů, nebo ostatní investiční příjmy jako jsou dary nebo příspěvky na investiční záměry (Provazníková, 2015).

Výše uvedené kapitálové příjmy lze označit jako příjmy vlastní. Další skupinu kapitálových příjmů tvoří příjmy z přerozdělovacích procesů. Jedná se o nenávratné transfery – dotace, ze státního rozpočtu, nebo z prostředků Evropské unie, a dále pak o návratné transfery. Návratným transferem může být střednědobý nebo dlouhodobý úvěr, který obec získá prostřednictvím peněžních ústavů za účelem financování plánovaných investic, nebo příjmy z emise komunálních dluhopisů (Peková, 2004).

Dotace

Druhou skupinou kapitálových příjmů, které jsou zpravidla jednorázové, jsou dotace nenárokové. O tyto dotace musí obec žádat. Zpravidla se o jedná účelové dotace na podporu investičních aktivit obce. Jejich získání je vázáno na splnění daných kritérií pro výběr příjemců dotací a na rozhodnutí centrální nebo jiné autority. Obce se snaží těchto dotací využívat v případě větších investic, na které obec nemá dostatek vlastních prostředků, nebo by kumulace vlastních prostředků trvala delší časové období. Cílem je zajištění veřejných služeb pro občany na standardní úrovni (Císařová, Pavel, 2008).

Kapitálové účelové dotace bývají obcím poskytována na:

- a) Financování obecní investiční výstavby, jejímž cílem je zlepšení či zvětšení rozsahu uspokojování místních veřejných statků. Příkladem je rozšiřování kapacit mateřských a základních škol vybudováním nových prostor pro vzdělávání.
- b) Financování investic, které svým rozsahem převyšují danou lokalitu, a užitek z nich mají i ostatní. Do této skupiny lze zahrnout například investice na opravy komunikací.
- c) Realizace a financování státních cílů a vyhlášených výdajových programů
- d) Jednorázové potřeby, které se neopakují

(Peková, 1997)

Nenárokové dotace jsou poskytovány z rozpočtových kapitol některých ministerstev, nejvíce pak z Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva pro životní prostředí nebo Ministerstva dopravy a spojů. Tyto dotace jsou poskytovány prostřednictvím vyhlášených programů. Příkladem těchto dotací je například rozvoj a výstavba infrastruktury v obci, údržba a oprava komunikací v obci nebo výstavba a rekonstrukce obecních bytů. Zpravidla je vyžadována finanční spoluúčast obce (Provazníková, 2015).

Dalším poskytovatelem nenárokových dotací obcím je Evropská unie. Dotace jsou vypláceny ze strukturálních a investičních fondů EU. Jsou spojeny se spolufinancováním ze strany územních samospráv a jsou přísně účelové. Vypláceny bývají až zpětně po dokončení projektu. Oproti dotacím, které obce mohou získat ze státního rozpočtu či účelových mimorozpočtových fondů, jsou dotace ze zdrojů Evropské unie spojeny s větší administrativní náročností. Tato skutečnost do jisté míry může ovlivnit šance zejména malých obcí s malou fiskální a administrativní kapacitou (Císařová, Pavel, 2008).

Řešením je zvýšení spolupráce mezi obcemi při čerpání dotací, v procesu administrace nebo nákupu služeb od externích poradců, kteří obcím s touto činností pomáhají. Společný postup by vedl k úspoře finančních výdajů obcí a zároveň přispěl k dlouhodobé ekonomické udržitelnosti obce. Z Evropských fondů jsou podporovány investice obcí v oblasti dopravy, životního prostředí, kultury a kulturních památek, nebo veřejných služeb (Přichystal, 2018).

Návratné příjmy

Kromě dotací mohou obce pro financování investičních záměrů využívat návratné příjmy ve formě úvěrů od finančních institucí. Tyto prostředky jsou spojeny s úrokovým zatížením,

kteře odráží situaci na finančním trhu. Zatímco krátkodobý úvěř slouží k pokrytí běžných výdajů pro přechodnou dobu, střednědobý a dlouhodobý úvěř je spojen právě s investicemi obce v případech nedostatečné výše vlastních prostředků. Oproti poskytnutí úvěř požadují finanční instituce záruky, obce nejčastěji ručí svým majetkem nebo budoucími rozpočtovými příjmy (Provazníková, 2015).

Obce v uplynulých letech hojně využívaly pro financování investic prostředky získané ze státních fondů nebo státního rozpočtu v podobě nížce úročené, nebo častěji bezúročné finanční půjčky. Pravidla pro rozdělování a spláčení těchto finančních prostředků jsou dána zákony o rozpočtových pravidlech. Mezi nejčastější poskytovatele těchto půjček patří Státní fond životního prostředí a Státní fond rozvoje bydlení. Obce mohou získat i krátkodobé finanční střednědobé (Peková, 2004).

Dalším prostředkem financování investic jsou emise komunálních obligací. Z důvodu vyšších poplatků při malém množství emisí, jsou tyto prostředky využívány spíše většími městy (Provazníková, 2015).

Návratné příjmy jsou zpravidla spojeny s úrokovým zatížením, které zpětně ovlivňuje hospodaření obce. Míra dluhu územních celků se promítá do výše zadlužení celého státu, proto je ve většině zemí regulováno. Regulace se týká zejména úvěřových prostředků se splatností delší než jeden rok. Cílem je ochrana územních celků před nadměřným zadlužením a problémy spojenými se spláčením (Marková, 2008).

3.2.4 Výdaje územního rozpočtu

Obecní výdaje slouží k financování potřeb veřejného sektoru. Souvisí jednak s bezprostředními náležitostmi obecního života, tak s činnostmi, které obec vykonává v rámci přenesené působnosti. Některé výdajové položky jsou pro obce ze zákona povinné, například zajištění svozu odpadu (Jak číst rozpočet obce, online, 2019).

Výdaje obce jsou mohou být plánované nebo naopak neplánované. Při sestavování rozpočtu je třeba zvolit vhodnou strukturu příjmů, aby byly výdaje pokryty. Plánované výdaje jsou takové, které lze naplánovat předem, a které se pravidelně opakují. Oproti tomu neplánované výdaje jsou neočekávané, je proto obtížné předem odhadnout jejich výši. Nejvhodnější způsob, jak neočekávané výdaje hradit jsou rezervy (Otrusínová, Kubíčková, 2011).

Stejně jako v případě příjmů, výdaje lze dělit na běžné a kapitálové. V prvním případě se jedná o každoročně se opakující výdaje neinvestičního charakteru. Naproti tomu kapitálové

výdaje slouží k financování dlouhodobých potřeb, které přesahují období jednoho roku (Peková, 2004).

3.2.4.1 Běžné výdaje

Mezi tyto výdaje lze zařadit výdaje provozního charakteru, kterými je financován chod obce. Jedná se o náklady na chod obecního nebo městského úřadu, jako jsou například platy zaměstnanců, pojistné, náklady za nákup materiálu, energií, výpočetní techniky atd. Dále jsou zde zahrnuty náklady na provoz vzdělávacích zařízení, údržbu veřejných prostranství a komunikací, provoz veřejného osvětlení. Z běžných výdajů je hrazena i bezpečnost obce a podpora místní kultury a sportu. Podíl těchto výdajů neustále stále roste (Peková, 2011).

3.2.4.2 Kapitálové výdaje

Zatímco běžné výdaje se týkají provozních činností, kapitálové výdaje směřují na modernizaci obce a rozšíření obecní infrastruktury. Slouží k financování pořízení dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku. Zahrnují i splátky půjček, které byly na investice poskytnuty (Císařová, Pavel, 2008).

3.2.5 Financování

Posledním okruhem druhového třídění rozpočtu je financování. Vyjadřuje způsob, jakým jsou příjmové a výdajové operace pokryty po finanční stránce. Jde o návratné ale i nenávratné finanční operace související s likviditou obce. Zobrazuje například pohyby finančních prostředků návratné povahy za účelem úhrady schodku hospodaření a jejich následné splátky, úhrada splátek dříve přijatých půjček. Patří sem také návratně poskytované půjčky dalším subjektům a příjmy z jejich splátek. Dále pak výdaje na zhodnocení dočasně volných finančních prostředků, například nákupem akcií a dluhopisů za účelem maximálního zhodnocení přebytku hospodaření a zhodnocení těchto prostředků formou úroků a dividend. Do financování jsou zahrnuty i opravné položky k peněžním operacím a změna stavu finančních prostředků na vlastních účtech obce (Provazníková, 2015; Lorenc, 2018).

3.2.6 Závěrečný účet

Každé hospodaření je třeba průběžně hodnotit a analyzovat. Analýzou pro municipální rozpočet je závěrečný účet. Jsou zde uvedeny veškeré údaje o plnění rozpočtu a dalších finančních operacích v podrobném členění a obsahu podle rozpočtové skladby. Jedná se o zhodnocení finančního hospodaření územního samosprávného celku, a to včetně příspěvkových organizací obce a hospodaření s obecním majetkem. V závěrečném účtu je rovněž zahrnuto vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, státním fondům a k jiným rozpočtům. Dále se zde vyhodnocuje využití dotací a příspěvků, a případné vrácení nevyčerpaných prostředků (Peterová, 2014).

Součástí závěrečného účtu by měla být i analýza faktorů, které ovlivnily plnění příjmů a výdajů rozpočtu a rovněž návrhy opatření, které by vedly k omezení případných odchylek (Provazníková, 2015).

Vyjma závazků, které stát převezme smluvně, stát za hospodaření a závazky obce neručí. O kontrolu hospodaření za uplynulý kalendářní rok žádá obec příslušný kraj, nebo může využít služeb auditora. Toto přezkoumání je upraveno zvláštním předpisem. Výsledky přezkoumání jsou součástí závěrečného účtu. Závěrečný účet je následně projednán zastupitelstvem obce do 30.června následujícího roku. Do tohoto data jsou také zastupitelé povinni přijmout opatření k nápravě případných nedostatků (Hrozinková, Novotný, 2013).

3.3 Finanční analýza

Finanční analýza je nezbytným nástrojem finančního řízení. Lze ji definovat jako systematický rozbor získaných dat, obsažených zejména v účetních výkazech. Zahrnuje v sobě hodnocení hospodaření minulých let, současnosti a předpovídání budoucích finančních podmínek. Klíčovou úlohou finanční analýzy je příprava podkladů pro kvalitní rozhodování o fungování podniku. Analýza by měla prověřit finanční zdraví subjektu a zároveň vytvořit plán pro budoucí období (Růčková, 2015).

Podle Otrusinové (2011), je finanční analýza nedílnou složkou finančního řízení. Jejím výstupem jsou důležité informace o finanční a majetkové situaci municipální jednotky. Hlavním cílem je identifikace finanční situace obce. Odhaluje pozitivní i negativní faktory, které přímo či nepřímo ovlivnily hospodaření. Pro potřeby finanční analýzy municipální jednotky je třeba zohlednit určitá specifika, a proto je většina poměrových ukazatelů upravena pro potřeby nepodnikatelského prostředí. Zásadním rozdílem oproti

podnikatelskému sektoru je ziskovost. Hlavní činnost municipálních jednotek je založena na financování ze státního rozpočtu, cílem není dosažení zisku, ale vyrovnaného hospodaření. Obce mají možnost vykonávat doplňkovou hospodářskou činnost. Tato činnost však musí být provozována jako zisková, a zisk z ní musí být využíván pro podporu hlavní činnosti obcí.

Máče (2005) definuje finanční analýzu jako rozbor údajů, jejichž prvotním a zpravidla klíčovým zdrojem je finanční účetnictví. Analýzou těchto údajů lze získat přehled o majetkové, finanční a důchodové situaci podniku, a podklady pro finanční rozhodování a finanční řízení podniku. Prostřednictvím finanční analýzy lze získané údaje vzájemně porovnávat a rozšiřovat tak jejich vypovídací schopnost.

Zdroje finanční analýzy

Pro dosažení kvalitních a vypovídajících výstupů analýzy je třeba zvolit správné zdroje a podklady. Ty by měly být nejen kvalitní, ale současně komplexní. Je nutné předem vyloučit všechna data, která mohou vést ke zkreslení výsledků analýzy. Základními zdroji finanční analýzy jsou účetní výkazy. Ty lze rozdělit na výkazy finančního účetnictví a na výkazy vnitropodnikového účetnictví (Růčková, 2015).

Nejdůležitějším podkladem pro úspěšné zpracování finanční analýzy jsou tyto základní účetní výkazy:

- a) rozvaha
- b) výkaz zisku a ztráty
- c) výkaz o tvorbě a použití peněžních prostředků (výkaz cash flow)

Otrusinová (2011) k výše uvedenému řadí i výkaz o změnách ve vlastním kapitálu a příloha účetní závěrky.

Rozvahu lze definovat jako základní účetní výkaz, zachycující bilanční formou stav dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku (aktiva) a zdroj jeho financování (pasiva), a to vždy k určitému datu. Obvykle je sestavována k poslednímu dni účetního období (zpravidla k poslednímu dni roku). U rozvahy platí bilanční pravidlo – aktiva se rovnají pasivům (Růčková, 2015).

Výkaz zisku a ztráty představuje přehled o výnosech, nákladech a jejich rozdílu – výsledku hospodaření. Výsledkem hospodaření je výkaz zisku a ztráty propojen s rozvahou. Na rozdíl od rozvahy, která je sestavována k jednomu časového okamžiku, a obsahuje stavové ukazatele, výkaz zisku a ztráty zahrnuje položky vzniklé postupnou kumulací za celé účetní období neboli tokové ukazatele (Vodáková, 2012).

U výkazu zisku a ztráty je sledována struktura a dynamika jednotlivých položek. Analýza tohoto výkazu obvykle zkoumá, jak je ovlivněn výsledek hospodaření prostřednictvím jednotlivých položek tohoto výkazu. Získané údaje jsou důležitým podkladem pro hodnocení ziskovosti podniku. Protože se nákladové a výnosové položky tohoto výkazu neopírají o skutečné peněžní toky, je důležité sestavovat výkaz o tvorbě a použití peněžních prostředků, ve kterém jsou náklady a výnosy přeměněny do peněžních toků přeměněny. Ve struktuře výkazu zisku a ztráty lze nalézt několik stupňů výsledku hospodaření. Jednotlivé výsledky se odlišují dle toho, jaké náklady a výnosy do jeho struktury vstupují (Růčková, 2015).

Přehled o finančních tocích nebo také výkaz **cash flow** představuje významný pohled na finanční situaci podniku. Zatímco rozvaha zachycuje stav majetku a kapitálu subjektu k jednomu okamžiku, výkaz zisku a ztráty pak zaznamenává kategorie nákladů, výnosů a zisku v období jejich vzniku, ale bez ohledu na skutečně reálné peněžní příjmy nebo výdaje. Dochází tak ke vzniku časového a obsahového nesouladu mezi náklady a výdaji, příjmy a výnosy, ziskem a stavem peněžních prostředků. Sledování cash flow napomáhá tento problém odstranit. Ve výkazu cash flow jsou obsaženy informace o stavu peněžních prostředků a také jejich pohybu. Z tohoto výkazu lze odhadnout i schopnost podniku zajistit v budoucnu dostatečnou tvorbu peněžních prostředků. Prokazuje rovněž vztah mezi ziskem a čistým peněžním příjmem (Knápková, Pavelková, Šteker, 2013).

3.3.1 Metody finanční analýzy

Pro realizaci finanční analýzy lze využít několik metod. Platí, že vždy je vhodné zvolit metodu odpovídající kritériím účelnosti, nákladnosti a spolehlivosti. Zvolená metoda i soustavy ukazatelů by měly odpovídat předem zadanému cíli. Analytik by měl kvalitně využít všechna dostupná data. Analýza by měla, stejně jako jiná investice, splňovat kritérium návratnosti a stejně tak rozsah analýzy by měl odpovídat očekávanému ohodnocení rizik spojených s rozhodováním (Růčková, 2015).

V ekonomii jsou rozlišovány dva přístupy k hodnocení ekonomických procesů, a to **technická** a **fundamentální analýza**. V technické analýze jsou využívána ekonomická data. Ta jsou dále zpracovávána matematickými, statickými a algoritmickými postupy (Růčková, 2015, Kalouda, 2017).

Fundamentální analýza je založena na rozsáhlých znalostech a zkušenostech analytika. Je založena na znalosti vzájemných souvislostí mezi ekonomickými a makroekonomickými jevy. Podkladem jsou kvalitativní údaje o subjektu a jeho okolí, které jsou zpracovány odborným odhadem (Kalouda, 2017).

Oba přístupy jsou provázané, hodnocení technické analýzy by bylo bez fundamentálních znalostí ekonomických procesů problematické. Protože finanční analýza pracuje s matematickými postupy ústících do výkladu vypočtených hodnot, lze ji začlenit do kategorie technická analýza (Růčková, 2015).

Základním kritériem pro uspořádání metod finanční analýzy je obtížnost použitých matematických postupů. Z tohoto hlediska členíme metody finanční analýzy na elementární metody a metody finanční analýzy. Elementární metody finanční analýzy jsou dále členěny:

- a) analýza stavových (absolutních) ukazatelů – horizontální a vertikální analýza
- b) analýza rozdílových a tokových ukazatelů – cash flow a čistý pracovní kapitál
- c) analýza poměrových ukazatelů (rentability, aktivity, likvidity, zadluženosti ..)

(Máče, 2012)

3.3.1.1 Analýza absolutních ukazatelů

Absolutní ukazatele jsou využívány zejména k analýze vývojových trendů (horizontální analýza) a k analýze podílů jednotlivých komponent (vertikální analýza).

Horizontální a vertikální analýza představují základní východisko analýzy účetních výkazů, a slouží k prvotní orientaci v hospodaření. Jejich pomocí lze odhalit problémové oblasti, které je třeba podrobit detailnějšímu zkoumání. Slouží jako výchozí bod rozboru účetních výkazů, napomáhá snadnějšímu nahlédnutí do výkazů. Cílem horizontální a vertikální analýzy je zejména rozbor vývoje finanční situace podniku v minulosti (Růčková, 2015).

Horizontální analýza je zaměřena na vývoj zkoumané veličiny v čase, nejčastěji ve vztahu ke konkrétnímu minulému účetnímu období. K provedení této analýzy je tedy nutné mít k dispozici údaje za minimálně dvě po sobě následující období.

Změny lze vyjádřit následujícími způsoby:

- a) Absolutně – rozdíl mezi hodnotami ve dvou po sobě jdoucích obdobích (o kolik se sledovaná hodnota zvýšila či snížila)
- b) V procentech, - podíl absolutní změny na konkrétní základně, zpravidla hodnotě minulého období (o kolik procent se hodnota ukazatele navýšila nebo snížila)
- c) Prostřednictvím tzv. indexů – porovnání absolutních hodnoty z dílčích období (výsledkem je podíl – index)

Nejčastěji je k porovnávání využívána jako základ hodnota ukazatele předcházejícího období (Otrusínová a Kubíčková, 2011).

Vertikální analýza (nebo také procentní rozbor komponent nebo strukturální analýza) zjišťuje podíl jednotlivých položek výkazu na zvoleném základu. V případě rozvahy jsou její položky vyjádřeny procentem z celkových aktiv (z celkových pasiv). Ve výkazu zisku a ztrát je základem pro procentní vyjádření určité položky velikost celkových výnosů nebo tržeb. Touto technikou je zjišťována relativní struktura aktiv a pasiv a role jednotlivých činitelů na tvorbě zisku. Tato metoda pracuje s účetními výkazy v jednotlivých letech odshora dolů, nikoli napříč jednotlivými lety, proto je označována jako vertikální analýza. Pokud jsou vedle sebe uvedeny údaje za dva roky či za více let, lze jednoduše identifikovat trendy nebo nejzávažnější časové změny komponent (Růčková, 2015).

3.3.1.2 Analýza rozdílových a tokových ukazatelů

Analýza rozdílových a tokových ukazatelů se zabývá analýzou základních účetních výkazů, které v sobě zahrnují tokové položky. Jedná se především o výkaz zisku a ztráty, výkaz cash flow, a také rozvahu, protože analýzu oběžných aktiv lze provádět i pomocí rozdílových ukazatelů (Sedláček, 2011).

Rozdílové ukazatele se používají především k analýze a řízení likvidity podniku. Nejvýznamnějším z ukazatelů této analýzy je čistý pracovní (provozní) kapitál. Lze jej definovat jako rozdíl mezi oběžným majetkem a krátkodobými cizími zdroji. Má významný vliv na platební schopnost subjektu. Aby byl podnik likvidní, je nezbytné, aby disponoval

potřebnou výší volného kapitálu neboli přebytek krátkodobých likvidních aktiv nad krátkodobými zdroji. Doporučená hodnota je 10–15 %. (Knápková, Pavelková, Štekr, 2013).

3.3.1.3 Analýza poměrových ukazatelů

Nejvíce využívanou metodou pro zhodnocení finančního zdraví podniku (finanční stability, rentability a likvidity) je analýza poměrových ukazatelů. Umožňuje získat poměrně rychlý přehled o finanční charakteristice podniku (Sedláček, 2011).

Zatímco horizontální a vertikální analýza je zaměřena na sledování vývoje jedné veličiny v čase nebo ve vztahu k jiné vztažené veličině, podstatou poměrové analýzy je vzájemné porovnávání položek mezi sebou. Aby byla charakteristika finanční situace podniku skutečně vypovídající, je nezbytné využití více ukazatelů. V případě analýzy poměrových ukazatelů jsou využívány ukazatele likvidity, rentability, zadluženosti, aktivity, a další (Kislingerová, Hnilica, 2008).

Ukazatel likvidity

Likvidita je schopnost podniku hradit své závazky. Základní ukazatele pracují s položkami oběžných aktiv a krátkodobých cizích zdrojů, při čemž za krátkodobé cizí zdroje jsou považovány krátkodobé závazky a úvěry od finančních institucí nebo finanční výpomoc z jiných zdrojů (Knápková, Pavelková, Štekr, 2013).

Ukazatel rentability

Rentabilita neboli výnosnost vyjadřuje schopnost podniku vytvářet nové zdroje a dosahovat zisku za použití vloženého kapitálu. Prostřednictvím ukazatelů rentability je hodnocena celková efektivnost činnosti podniku a schopnost zhodnocení investovaného kapitálu (Růčková, 2015).

Ukazatel zadluženosti

Ukazatele zadluženosti sledují vazby mezi vlastními a cizími zdroji. Vysoká zadluženost vždy nemusí značit nesprávné hospodaření podniku. Naopak v dobře fungujícím podniku může využívání cizích zdrojů pozitivně přispívat k rentabilitě vlastního kapitálu (Kislingerová, Hnilica, 2008).

Základním ukazatelem zadluženosti je **celková zadluženost**. Doporučená výše zadluženosti je udávána mezi 30-60 %. Při posuzování zadluženosti je důležité respektovat různorodost odvětví i schopnost podniku splácet úroky ze závazků plynoucích.

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{aktiva celkem}}$$

(Knápková, Pavelková, Štekr, 2013)

Dalším ukazatelem je **míra zadluženosti**. Udává poměr mezi cizím a vlastním kapitálem. Tento ukazatel je významný při posuzování finančních institucí v případě žádosti podniku o úvěr. Zde je důležité zejména posouzení časového vývoje, zda se podíl cizích zdrojů zvyšuje nebo snižuje.

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}}$$

(Knápková, Pavelková, Štekr, 2013)

Ukazatel aktivity

Tyto ukazatele měří efektivitu hospodaření podniku s aktivy. Pokud jich má více než potřebuje, vznikají podniku zbytečné náklady, a tím i nízký zisk. V případě nedostatku je podnik nucen vzdát se potenciálně výhodných podnikatelských příležitostí. Přichází tak o výnosy (Sedláček, 2011).

3.3.2 Finanční analýza municipální firmy

Finanční analýza je vždy důležitou součástí hodnocení finanční situace podniku bez ohledu na jeho právní formu nebo zdroje financování jeho činnosti, sloužící pro hodnocení úspěšnosti řízení podniku. V municipálním sektoru má však svá specifika.

Hospodaření obcí je založeno primárně na příjmech ze státního rozpočtu. Obce mohou své příjmy navyšovat prostřednictvím doplňkových činností za využití svého majetku a odbornosti svých zaměstnanců. Výsledek hospodaření z těchto činností však musí být ziskový a vždy musí sloužit jako podpora k činnosti hlavní. Primárním cílem municipalit není generování zisku, ale služba veřejnosti. Pro hodnocení hospodaření organizací veřejného sektoru je třeba respektovat tato specifika. Z tohoto důvodu byly některé ukazatele finanční analýzy modifikovány přímo pro potřeby finanční analýzy municipální firmy (Otrusínová, Kubičková, 2011).

Finanční analýza územně správních celků se zaměřuje na běžné hospodaření, investiční činnost a hospodaření s majetkem. Lze do ní zahrnout:

- a) analýzu hospodaření v běžném rozpočtu
- b) analýzu struktury příjmů a výdajů
- c) analýzu salda běžného rozpočtu
- d) analýzu majetku
- e) analýzu celkových provozních nákladů
a další

(Peková, 2011)

Ukazatele sestavené na bázi příjmů a výdajů

Příjmy a výdaje obcí jsou na rozdíl od soukromého sektoru z velké části stabilnější a dobře předvídatelné. To zejména týká každoročně se opakujících běžných příjmů a běžných výdajů.

Z hlediska příjmů jsou využívány následující ukazatele:

- a) běžné příjmy / celkové příjmy
- b) dotace / běžné příjmy
- c) vlastní příjmy / běžné příjmy
- d) příjmy z prodeje majetku / celkové příjmy

(Tomancová a kol, 2009)

Pro hodnocení výdajů se využívají tyto ukazatele:

- a) celkové výdaje / počet obyvatel
- b) provozní výdaje / počet obyvatel
- c) provozní výdaje / celkové výdaje
- d) investiční výdaje / celkové výdaje
- e) příspěvky PO / celkové výdaje
- f) dotace ostatním organizacím / celkové výdaje

Ukazatele čistých provozních výsledků

V praxi bývají využívány tyto ukazatele:

- a) celkové výdaje / celkové příjmy
- b) provozní výdaje / běžné příjmy
- c) provozní přebytek / příjmy ze státního rozpočtu
- d) provozní přebytek / provozní dotace

(Tomancová a kol, 2009)

3.3.2.1 Dílčí ukazatele finanční analýzy municipální firmy

Ukazatele finanční analýzy pro veřejnoprávní subjekty byly vybrány podle oblastí, které jsou pro municipální firmu relevantní, a které mají nejvyšší vypovídající hodnotu o míře dosahování stanovených cílů, poukazují na slabé a silné stránky stávajícího finančního řízení a varují před potenciálními hrozbami v budoucích obdobích (Kraftová, 2002).

Do soustavy dílčích ukazatelů finanční analýzy municipální firmy jsou zahrnuty tyto ukazatele:

- a) autarkie
- b) rentability
- c) likvidity
- d) financování
- e) investičního rozvoje
- f) aktivity
- g) produktivity

Ukazatel autarkie neboli soběstačnosti je typickým ukazatelem pro municipální sféru. Vyjadřuje, do jaké míry je organizace schopná soběstačně a nezávisle finančně hospodařit. Obsahuje upravené ukazatele rentability, a to zejména z důvodu absence zisku u hlavní činnosti. Podle vstupních dat je rozlišována autarkie výnosově nákladová, vycházející z účetních principů, a příjmově výdajová, která je orientována na tok peněz.

Výnosově nákladová autarkie je zaměřena na hodnocení výše procentuální míry, s jakou je firma schopna pokrývat náklady na plnění hlavního cíle z vlastních výnosů. Výsledný

ukazatel by neměl klesnout pod hranici 100 %. Pokud tato situace nastane, je třeba analyzovat důvod.

$$\text{Autarkie} = \frac{\text{výnosy z hlavní činnosti}}{\text{náklady na činnost}}$$

Autarkie příjmů a výdajů není na bázi účetních principů uplatňovaných při účtování výnosů a nákladů. Lze vycházet ze zvlášť rozdělených neinvestičních a investičních příjmů. Vyrovnanost hospodaření je dána stoprocentním pokrytím výdajů příjmy.

(Kraftová, 2002).

Ukazatel rentability patří mezi základní ukazatele finanční analýzy. Municipální firma však není ve své hlavní činnosti orientována na zisk, cílem je vyrovnanost rozpočtu. V případě doplňkové činnosti je oproti tomu snaha o maximalizaci zisku. Pro hodnocení obou činností je proto dobré používat odlišné ukazatele – ukazatel autarkie pro hlavní činnost a ukazatel rentability pro činnost doplňkovou.

$$\text{Rentabilita} = \frac{\text{výstup (užitný efekt)}}{\text{vynaložené prostředky}}$$

Ukazatel nákladové rentability sleduje poměr vynaložených prostředků a tzv. užitný efekt. Výsledkem může být zisk nebo také úspora.

$$\text{Rentabilita nákladů} = \frac{\text{hospodářský výsledek}}{\text{náklady na činnost}}$$

(Otrusinová, Kubíčková, 2011)

Ukazatel likvidity vyjadřuje schopnost obce přeměnit majetek na finanční prostředky v případě potřeby úhrady závazků. U veřejnoprávních subjektů jsou ukazatelé likvidity ovlivněny především mírou výskytu zásob a pohledávek.

Běžná likvidita udává, nakolik jsou oběžná aktiva pokryta krátkodobými závazky. Hodnota ukazatele by se měla pohybovat v rozmezí 1,5 až 2,5. Pokud se výsledek blíží k hodnotě 1,

hrozí riziko neschopnosti hradit závazky. Vysoká hodnota tohoto ukazatele naopak svědčí o vysoké hodnotě čistého pracovního kapitálu a drahém financování.

Běžná likvidita se vypočítá jako poměr oběžných aktiv a krátkodobých závazků:

$$\text{běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

(Knápková, Pavelková, Remeš a Šteker, 2017)

Pohotová likvidita vyjadřuje kolika penězi pohledávek a hotovosti je pokryta jedna koruna krátkodobých závazků. Pohotová likvidita by se měla pohybovat okolo hodnoty 1. Pokud je nižší než 1, značí riziko nesolventnosti obce, naopak pokud je hodnota vyšší než doporučená, značí neefektivní vázání prostředků obce v penězích.

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva} + \text{krátkodobé pohledávky}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

Okamžitá likvidita je schopnost úhrady krátkodobých závazků. Obvyklá hodnota u firem v soukromém sektoru je přibližně 0,2. U municipálních celků bývá tato hodnota zpravidla vyšší (Kraftová, 2002).

$$\text{okamžitá likvidita} = \frac{\text{krátkodobý finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky}}$$

Ukazatele financování

Mezi ukazatele financování lze řadit:

- a) ukazatel finanční samostatnosti (*vlastní kapitál/celková pasiva*)
- b) ukazatel věřitelského rizika (*cizí kapitál/celková pasiva*)
- c) míru zadluženosti vlastního kapitálu (*vlastní kapitál/cizí kapitál*)
- d) míru oddlužování (*cash flow/cizí kapitál*)

(Otrusínová, Kubíčková, 2011)

Ukazatel investičního rozvoje

Tyto ukazatele charakterizují hospodaření s dlouhodobým majetkem obce:

$$\text{míra investičního rozvoje} = \frac{\text{celkové investice}}{\text{odpisy}}$$

$$\text{koeficient opotřebení dlouhodobého majetku} = \frac{\text{oprávky}}{\text{dlouhodobá aktiva}}$$

(Otrusinová, Kubíčková, 2011)

Pro hodnocení veřejnoprávních subjektů lze použít několik **ukazatelů aktivity**, jako je například obrat kapitálu, míru vázanosti stálých aktiv na výnosech, dobu obrátky aktiv, rychlost obratu zásob, a jiné (Otrusinová, Kubíčková, 2011).

Pro municipální firmy se využívá ukazatel míry zhodnocení kapitálu k přidané hodnotě, a to z hlediska produktivity práce a kapitálu, **ukazatel produktivity** (Kraftová, 2002).

Index provozních úspor vyjadřuje využitelnost provozních prostředků neboli jaký objem provozních prostředků lze být využit na krytí investičních záměrů města. Optimální hodnota ukazatele se nachází v intervalu 20-25 %. Neměla by klesnout pod 10 %, která je považována za minimální hodnotu tohoto ukazatele (Půček, 2015).

3.3.2.2 Ukazatele FAMA

Metoda finanční a majetkové analýzy (FAMA) je založena na posouzení dosavadního vývoje hospodaření municipality a určení budoucí podoby rozpočtu. FAMA sleduje stav majetku obce a jeho očekávaný vývoj, plánované příjmy a výdaje, stav a vývoj zadlužení obce, plánování investic a další činnosti a ukazatele týkající se financování obce. Výše využitelných finančních prostředků, odhad vývoje budoucích příjmů a požadovaný stav majetku jsou další faktory plánování rozvoje municipálních jednotek a stanovení jejich cílů a vizí.

Ukazatele FAMA vychází z jednotlivých položek účetních výkazů, ale například i z informací z ČSÚ. V současnosti je nadefinováno přibližně 50 ukazatelů FAMA. Patří sem základní ukazatele (finanční a majetkové), doplňkové ukazatele (počet obyvatel) a podílové a propočtové ukazatele (Toth, 2005).

Prvním ukazatelem, který udává rámcovou velikost obce, je **vývoj počtu obyvatel**. Je důležitý pro vytváření relativních ukazatelů FAMA.

Dalším ukazatelem je **vývoj majetku obce**. Prostřednictvím majetku obec zabezpečuje potřeby svých obyvatel. Majetek, jeho rozvoj a reprodukce je závislý na rozpočtu obce. Proto je nutné vyčlenit část finančních prostředků na správu majetku a investiční záměry. Z hlediska efektivity je nezbytná evidence majetku, jeho řádné ocenění, a také plány rozvoje majetku. Pro zhodnocení majetku jsou využívány ukazatele majetku v absolutním vyjádření a v přepočtu na jednoho obyvatele, který slouží k porovnání s dalšími obcemi (Toth, 2005).

Pro **vývoj rozpočtu** je třeba provést odhad vývoje investičních prostředků, které mohou být využity na obnovu a rozvoj majetku. Odhad se provádí metodou extrapolace dosavadního vývoje příjmů a výdajů rozpočtu (Toth, 2005).

Tabulka č.6 zobrazuje některé z ukazatelů FAMA, včetně jejich výpočtu.

Tabulka 6 Ukazatele FAMA

Ukazatel:	Výpočet:
Celkové příjmy na obyvatele	<i>příjmy celkem / počet obyvatel</i>
Vlastní příjmy na obyvatele	<i>vlastní příjmy / počet obyvatel</i>
Daňové příjmy na obyvatele	<i>daňové příjmy celkem / počet obyvatel</i>
Míra soběstačnosti	<i>vlastní příjmy / příjmy celkem (v %)</i>
Hrubá úspora	<i>příjmy celkem – běžné výdaje</i>
Čistá úspora	<i>(příjmy celkem – splátky úvěrů a půjček) – běžné výdaje</i>
Míra krytí běžných výdajů	<i>běžné výdaje / běžně se opakující příjmy (v %)</i>
Běžně se opakující příjmy na milion majetku	<i>běžně se opakující příjmy / hodnota majetku obce</i>
Míra závislosti na neopakovatelných příjmech	<i>(běžně se opakující příjmy / příjmy celkem) *100</i>
Investiční podíl	<i>investiční výdaje / celkové výdaje</i>
Míra samofinancování investic	<i>hrubá úspora (čistá úspora) / investiční výdaje</i>
Hodnota majetku na obyvatele	<i>hodnota majetku celkem / počet obyvatel</i>
Zadlužení obce	<i>celkové roční splátky / běžně se opakující příjmy</i>
Relativní dluhová služba	<i>splátky úvěrů a půjček/ běžně se opakující příjmy</i>

Zdroj: Toth, 2005

Komentář k jednotlivým ukazatelům:

Celkové příjmy na obyvatele

Ukazatel finanční síly municipality. Z důvodu zahrnutí vnějších zdrojů jako jsou úvěry, půjčky nebo dotace do celkových příjmů, je zde riziko zkreslení výsledné hodnoty. Proto není vhodné tento ukazatel využívat v případě porovnávání více municipalit.

Vlastní příjmy na obyvatele

Ukazatel sloužící k porovnání hospodaření obce s ostatními obcemi. Pracuje se s vlastními příjmy obce neboli příjmy očištěnými od půjček, úvěrů nebo dotací.

Daňové příjmy na obyvatele

Tímto ukazatelem lze vyjádřit míru daňové výtěžnosti v přepočtu na 1 obyvatele. Výpočtem lze odvodit i pravidelné příjmy rozpočtu obce, sloužících ke krytí běžných a provozních výdajů, ale i velikost a koncentraci podnikatelských subjektů, ekonomických aktivit nebo úroveň mezd a platů. Daňové příjmy na obyvatele lze vypočítat jako podíl celkových daňových příjmů a počtu obyvatel.

Míra soběstačnosti

Tento ukazatel vyjadřuje procentuální zastoupení vlastních příjmů v celkových příjmech obce.

Hrubá úspora

Výsledná hodnota tohoto ukazatele udává výši přebytku celkových příjmů nad běžnými výdaji, které mohou být využity na financování investičních záměrů. Vypočítává se jako podíl celkových příjmů a běžných výdajů.

Čistá úspora

Ukazatel čisté úspory má lepší vypovídající schopnost než předchozí ukazatel, protože do celkových příjmů nejsou zahrnuty cizí zdroje příjmů.

Míra krytí běžných výdajů

Míra krytí běžných výdajů udává, jak je obec schopna financovat běžné výdaje, aniž by došlo k čerpání cizích prostředků. Ukazatel vyjadřuje podíl běžně se opakujících příjmů na běžných výdajích.

Běžně se opakující příjmy na milion majetku

Ukazatel udává schopnost obce pečovat o majetek prostřednictvím běžných příjmů.

Míra závislosti na neopakovatelných příjmech

Tento ukazatel vyjadřuje, v jaké míře je obec závislá na kapitálových příjmech, ostatních příjmech a investičních dotacích. Míra je vyjádřena v procentech.

Investiční podíl

Pomocí tohoto ukazatele lze vyvodit informace o rychlosti nabývání a rozvoje majetku obce. Investiční podíl je vyjádřen v procentech. Udává, kolik haléřů z jedné koruny celkových výdajů je investováno do rozvoje obce.

Míra samofinancování investic

Ukazatel vyjadřuje podíl finančních prostředků z hrubé nebo čisté rozpočtové úspory, které lze využít na pokrytí investičních výdajů.

Hodnota majetku na obyvatele

Ukazatel slouží k porovnání úrovně vybavenosti obce majetkem, problém však s může nastat v případě oceňování majetku.

Zadlužení obce

Ukazatel zatížení pravidelných příjmů obce splácením dluhů.

Relativní dluhová služba

Ukazatel poměru dluhové služby a dluhové základny.

(Toth, 2005)

3.3.2.3 Analýza dluhové služby

Zadluženost obcí

Nové postavení obcí, jejich právně zaručená samostatnost, a tím i možnost samostatného nakládání s municipálním majetkem vedla obce v 90. letech k jejich rozvoji, zejména naprávě zanedbané infrastruktury. Protože obce neměly dostatek vlastních prostředků, tyto projekty byly financovány pomocí úvěrů. Většina kapitálových výdajů obcí je určena na projekty, které jsou neziskové. V konečné fázi jsou projekty financované dluhem později spláceny na vrub běžných příjmů. Zejména v případě malých obcí to vede k ovlivnění možnosti vykonávání jejich základních funkcí.

Podmínkou pro poskytnutí investičních transferů je obvykle finanční spoluúčast municipální jednotky. Obce v řadě případů řeší tento problém přijetím úvěru. Také čerpání finančních

prostředků z fondů EU vyžaduje spoluúčast. K profinancování projektů ze strukturálních fondů zpravidla dochází až po jejich celkové realizaci, a obec je nucena použít na realizaci projektu vlastní prostředky, doplněné úvěrem. To vše vytváří tlak na další zadluženost obcí. Zvláště v případě malých obcí zadluženost vede k ovlivnění možnosti vykonávání jejich základních funkcí (Provazníková, 2015).

Kvůli rostoucímu zadlužení obcí v roce 2004 přijala vláda České republiky usnesení o Regulaci zadluženosti obcí a krajů prostřednictvím ukazatele dluhové služby. V případě, že obec podává žádost o individuálně poskytované dotace ze státního rozpočtu nebo státních fondů, je při posuzování žádosti zohledněna výše zadluženosti obce vyjádřená ukazatelem dluhové služby. Dříve byl Ministerstvem financí každé obci a každému kraji vypočítán definitivní ukazatel dluhové služby. Ten nesměl k poměru k celkovým příjmům obce překročit výši 30%. Jednalo se o tokový ukazatel, který hodnotil náklady dluhu a schopnost obce dluh splácet z příjmů rozpočtu. Ukazatel udával, kolik obec v daném rozpočtovém období vydá na splácení svých závazků a jejich obsluhu (platba úroků) ve vztahu k určité kategorii příjmů. Obcím a krajům, které stanovenou výši překročily, byla tato skutečnost Ministerstvem financí oznámena dopisem s doporučením k přijetí takových opatření, aby ukazatel dluhové služby nebyl v příštím období překročen. Zároveň obec byla povinna překročení odůvodnit, a oznámit příslušnému ministerstvu, jaká opatření budou přijata (Provazníková, 2008).

V současné době je sledování zadluženosti obcí součástí monitoringu hospodaření územních samosprávných celků, prováděné ze strany státu. Monitoring sleduje soustavu informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) u jednotlivých obcí a jimi zřízených příspěvkových organizací. Zásadním ukazatelem je pak ukazatel likvidity a ukazatel podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům. Pokud ukazatel dluhové likvidity některé z obcí je k 31.12. daného roku $< 0 ; 1 >$ a zároveň podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům je vyšší než 25%, obec je stejně jako v předchozím případě vyzvána ke zdůvodnění tohoto stavu, a k přijetí nápravných opatření (Půček, 2015).

Tabulka 7 Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) – výpočet, zdroj dat

	Ukazatel	Zdroj údajů, výpočet
1.	Počet obyvatel	ČSÚ
2.	Příjmy celkem	Finanční výkaz FIN 2-12M RS – TRÍDA 1+2+3+4 (po konsolidaci)
3.	Úroky	Finanční výkaz FIN 2-12M RS – položka 5141
4.	Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	Finanční výkaz FIN 2-12M RS – položky 8112, 8122, 8212, 8222, 8114, 8124, 8214, 8224
5.	Dluhová služba celkem	Součet 3 a 4
6.	Ukazatel Dluhové služby %	Součet 5 a 2
7.	Aktiva celkem	Účetní výkaz – Rozvaha, sloupec „Běžné období – Brutto“ Součet výkazů za vlastní obec a obcí zřízené PO
8.	Cizí zdroje	Účetní výkaz – Rozvaha, sloupec „Běžné období – Brutto“ Součet výkazů za vlastní obec a obcí zřízené PO
9.	Stav na bankovních účtech celkem	Účetní výkaz – Rozvaha, sloupec „Běžné období – Brutto“ Součet výkazů za vlastní obec a obcí zřízené PO
10.	Úvěry a komunální dluhopisy	Účetní výkaz – Rozvaha, sloupec „Běžné období – Brutto“ Součet výkazů za vlastní obec a obcí zřízené PO
11.	PNFV a ostatní dluhy	Účetní výkaz – Rozvaha, sloupec „Běžné období – Brutto“ Součet výkazů za vlastní obec a obcí zřízené PO
12.	Zadluženost celkem	Součet 10 a 11
13.	Podíl cizích zdrojů celk. aktivům (v %)	Podíl 8 a 7
14.	Podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %)	Podíl 12 a 8
15.	8-leté saldo	Finanční výkaz FIN 2-12M Součet výsledků od začátku roku za posledních 8 let
16.	Oběžná aktiva	Účetní výkaz – Rozvaha, sloupec „Běžné období – Brutto“ Součet výkazů za vlastní obec a obcí zřízené PO
17.	Krátkodobé závazky	Účetní výkaz – Rozvaha, sloupec „Běžné období – Brutto“ Součet výkazů za vlastní obec a obcí zřízené PO
18.	Celková likvidita	Podíl 16 a 17

Zdroj: Půček 2015

Pokud zastupitelé uvažují o zatížení obce úvěrem, měla by být předem provedena finanční analýza účelnosti, efektivnosti a hospodárnosti investice a možností splácení úvěru.

Problémem je často absence odborníků v obecních zastupitelstvech, kteří jsou schopni takovou analýzu provést. Finanční analýza se v mnoha případech neprovádí, nebo jen velmi povrchně, neumožňuje pak rozhodování na základě faktů, potřebných souvislostí a místních podmínek (Půček, 2015; Peková, 2004).

Ukazatel dluhové služby

Ke sledování zadluženosti se využívá již zmíněný **ukazatel dluhové služby**. Lze jej definovat jako podíl dluhové služby, tvořený součtem splátek úroků a splátek jistin, a dluhové základny, kterou představují celkové příjmy obce po konsolidaci (Půček, 2015).

Tabulka 8 Výpočet dluhové služby

Číslo řádku	Název položky	Odkaz na rozpočtovou skladbu
1	daňové příjmy (po konsolidaci)	třída 1
2	nedaňové příjmy (po konsolidaci)	třída 2
3	přijaté dotace – finanční vztah	položka 4112 + 4212
4	dluhová základna	ř. 1 + ř. 2 + ř. 3
5	úroky	položka 5141
6	splátky jistin a dluhopisů	položky 8xx2 a 8xx4
7	splátky leasingu	položka 5178
8	dluhová služba	ř. 5 + ř. 6 + ř. 7
9	ukazatel dluhové služby	ř. 8 děleno ř. 4

Zdroj: Deník obce dostupné online: http://denik.obce.cz/go/dokumenty/z_mf/rok_04/3_04/text3_04.htm [cit. 2020-03-12]

Dluhová základna zahrnuje: skutečně dosažené daňové příjmy v tř. 1 a nedaňové příjmy v tř. 2 za daný kalendářní rok a dotace souhrnného finančního vztahu, položky 4112 a 4212 rozpočtové skladby neboli prostředky finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí a k rozpočtům krajů podle přílohy zákona o státním rozpočtu na příslušný kalendářní rok.

Dluhová služba je porovnáním skutečného objemu dluhové základny za uplynulý kalendářní rok. Výsledkem tohoto poměru je ukazatel dluhové služby:

$$\text{ukazatel dluhové služby} = \frac{\text{dluhová služba}}{\text{dluhová základna}} \times 100$$

Alternativní ukazatele zadluženosti

Pro získání objektivních informací o stavu zadluženosti obce odborníci doporučují využití více než jednoho ukazatele zadluženosti.

Na další straně jsou uvedeny nejčastěji využívané ukazatele:

Poměr dluhové služby k běžným příjmům B/A

A: Běžné příjmy: Odhad běžných příjmů v jednotlivých letech po dobu trvání závazku včetně případných budoucích výnosů z realizace projektu a neinvestičních nákladů spojených s jeho provozováním projektu po jeho dokončení.

B: Dluhová služba v jednotlivých letech

- a) splátky jistiny úvěru nebo půjčky, komunální obligace, směnky
- b) úroky
- c) záruky podle kalendáře splatnosti dlužníka, za jehož půjčku či úvěr se obec zaručila
- d) splátky půjček v jednotlivých letech poskytnuté obcí.

Je žádoucí, aby tento ukazatel nepřesahoval hodnoty $B/A < 20-25 \%$

Saldo běžného rozpočtu

Přebytek běžného rozpočtu neboli běžné příjmy – běžné výdaje = roční dluhová služba

Běžné příjmy

(svěřené daně, poplatky, sdílené daně, běžné dotace) od kterých jsou odečteny běžné výdaje, současná dluhová služba, současné závazky vyplývající ze současných projektů, či poskytnutých garancí, poskytnuté půjčky. Výsledek je roven budoucím zdrojům pro novou dluhovou službu (Provazníková, 2008).

Čistý provozní výsledek – přebytek/deficit

Opakující se běžné příjmy, od kterých jsou odečteny opakující se neinvestiční výdaje. Výsledek je roven čistému provoznímu přebytku = budoucí zdroj pro novou dluhovou službu (Provazníková, 2008).

V České republice dochází k časté změně v daňových zákonech a zákoně o rozpočtovém určení daní (RUD), což podstatně stěžuje provádění relevantních prognóz budoucích příjmů a výdajů obce.

Vyhodnocení hospodaření a stanovení míry únosnosti zatížení obce úvěrem se provádí na základě těchto údajů:

- a) výkazy o finančním hospodaření obce
  - b) výše finančních prostředků z let minulých (rezerv)
  - c) výše budoucích daňových příjmů
  - d) výše možných příjmů z prodeje nebo pronájmu obecního majetku
  - e) výše budoucích dotací
  - f) předchozí zadluženost obce
  - g) možnost regulace výnosu z místních poplatků
  - h) přehled předběžných investičních záměrů, ideálně v dlouhodobém horizontu
  - i) analýza běžných, neinvestičních výdajů
  - j) přehled kapitálových, investičních výdajů
- (Peková, 2004)

Ukazatel výše dluhové služby je důležitým ukazatelem, ale nemusí být rozhodujícím prvkem pro posouzení hospodaření obce či kraje. Je třeba celou analýzu posuzovat podle účelnosti zadlužení obce, podle objemu a struktury majetku obce a brát v potaz i celkovou ekonomickou situaci obce (Provazníková, 2008).

Demografická analýza

K základním údajům demografické analýzy patří počty a věkové složení obyvatel, jejich přírůstky nebo naopak úbytky, a vývoj migrace, kdy se sleduje počet přistěhovalých a vystěhovalých osob. Migrační saldo, někdy také označeno jako čistá migrace, je rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých. Společně s přirozeným přírůstkem je základním údajem pro bilanci obyvatelstva sledovaného území. Index migračního salda se vyjadřuje podílem migračního salda a celkového objemu migrace. Rozdílnost atraktivity jednotlivých míst pro migrační proudy vedla k vytvoření indexů migrační preference. Ty mohou být určeny několika způsoby, přesto nejznámější je metoda vytvořená R. Bacchim. Ten také prvně zmiňuje termín Index atraktivity sídla (Pavlík, Rychtaříková, Šubrtová, 1986). Hodnota tohoto Indexu by se měla pohybovat v rozmezí od -0,1 až 1,0. Maximální kladná hodnota 1,0 lze dosáhnout na místech s převahou přistěhovalých a nulovou hodnotou vystěhovalých obyvatel. Minimální záporná pak na opačný extrém. (Šilhánková, 2011)

4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika obce

Obec Vinařice se nachází v okrese Kladno ve Středočeském kraji západně od hlavního města. K Vinařicím patří i osady Mayrau, Tuhán a Barré, které se nachází dále od centrální části obce a jsou stavebně již spojené s kladenskou čtvrtí Švermov. Stejně tak část Vinařice-nádraží se nachází v těsné blízkosti obce Třebichovice. Statutární město Kladno leží zhruba 6 kilometrů od obce, Praha pak necelých 40 kilometrů. Celková rozloha obce je 516 ha, zastavěná plocha čítá 23 ha. Územím obce neprochází žádný významný dopravní tah celorepublikového nebo regionálního významu, přesto Vinařice mají dobrou dopravní dostupnost. Nedaleko od obce je nájezd na dálnici D7, obec je napojena na MHD Kladno, kde se nachází střediska správních agend. V obci nemá sídlo žádný významný podnikatelský subjekt, většina ekonomicky aktivních obyvatel za prací dojíždí.

První zmínka o obci je datována do roku 1227. Vinařice byly dlouho malou osadou, největší rozmach obci přinesl nález ložisek černého uhlí v bezprostředním okolí (důl Mayrau a Róna). Následkem rostoucího průmyslu se obec rychle rozšiřovala, a násobil se i počet obyvatel. Od roku 2001 v obci přibylo celkem 73 rodinných domů.

Vinařice jsou obcí se základním rozsahem přenesené působnosti. Obec má celkem 9 členů zastupitelstva.

Obrázek 3: Znak obce Vinařice

Občanská vybavenost

V obci se nachází základní škola pro první a druhý stupeň s vlastní školní jídelnou, mateřská škola, dům s pečovatelskou službou pro seniory, sbor dobrovolných hasičů, obecní knihovna, sportovní fotbalový klub. Dále se zde nalézá pošta, tři obchody potravin a drobného spotřebního zboží, jídelna, a tři restaurační zařízení. Obec je pokryta vodovodní sítí a kanalizačním řádem, je plně elektrifikována a plynofikována.

4.1.1 Demografické údaje

Obec Vinařice je jedenáctou nejlidnatější obcí okresu Kladno. Dle Českého statistického úřadu bylo v obci evidováno k 31.12.2019 celkem 2104 obyvatel.

Tabulka 9 Přehled vývoje obyvatel obce Vinařice 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet obyvatel	2027	2035	2036	2065	2089	2104
Přirozený přírůstek	-18	2	3	9	-2	-2
Živě narození	7	23	18	28	19	19
Zemřelí	25	21	15	19	21	21
Přistěhovalí	64	76	67	79	93	73
Vystěhovalí	37	70	69	59	67	56
Saldo migrace	27	6	-2	20	26	17

Zdroj: ČSÚ

Index vývoje počtu obyvatel hlášených k trvalému pobytu na území obce Vinařice ve sledovaném období 2014-2019 znázorňuje následující tabulka. Bází je počet evidovaných obyvatel v prvním roce sledovaného období.

Tabulka 10: Bazický index vývoje počtu obyvatel obce Vinařice

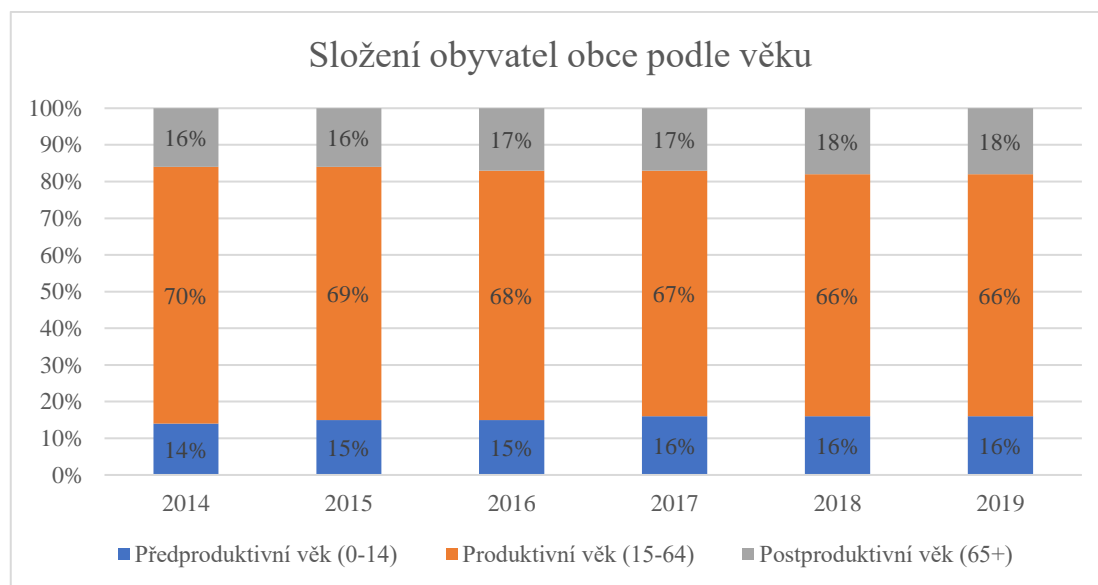
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
vývoj počtu obyvatel	100,0%	100,4%	100,4%	101,9%	103,1%	103,8%

Zdroj: ČSÚ

Dle tohoto indexu je patrné, že celkový počet obyvatel obce vykazuje mírný každoroční nárůst. Největší podíl na tomto trendu mají nově přistěhovalí (celkem 466 osob). Průměrný věk osob žijících na území obce k 31.12.2019 je 42,2. Tato hodnota odpovídá celorepublikovému průměru ke stejnému datu. Podíl zastoupení obyvatel obce podle věku na celkovém počtu obyvatel obce Vinařice zobrazuje následující graf:

Graf 1 Podíl zastoupení obyvatel obce Vinařice dle věku

Zdroj: ČSÚ

Podle výše uvedeného grafu je patrné, že věková struktura obyvatel v průběhu posledních pěti let zůstává konstantní a změny jsou zde jen velmi nepatrné. Největší zastoupení (2/3 z celkového počtu obyvatel) tvoří osoby v produktivním věku. Od roku 2014 stoupl podíl osob starších 65 let na celkovém počtu obyvatel o 2 %.

Index atraktivity sídla

Migrační přírůstek je projevem atraktivity obce. Je ovlivněn mnohými faktory jako je například cenová dostupnost nemovitostí, atraktivita a kvalita prostředí, dobrou dopravní obslužností, nabídkou veřejných služeb obce atd. Obec by měla sledovat hodnoty migrace na svém území. Zejména je nutné zvýšit pozornost při dosahování extrémních hodnot v případě dlouhodobých negativních migračních sald, ale i výrazných migračních přírůstků. Migrační ztráta obce signalizuje negativní jevy a není žádoucí. Je nutné hledat příčiny, které vedou k vystěhování obyvatel. Na druhou stranu i nárůst počtu přistěhovalých s sebou může nést určité negativní projevy, zejména pak růst finančních nákladů na provoz obce, nedostatečné kapacity technické a dopravní infrastruktury nebo občanské vybavenosti.

Index atraktivity sídla je zároveň indexem migračního salda. Vypočítá se jako poměr migračního salda a obratu migrace. Je ukazatelem efektivnosti migrace. Pohybuje se v rozmezí od -1,0 do 1,0, přičemž maximální záporné hodnoty -1,0 by dosáhl v případě území, odkud by lidé odcházeli, aniž by přicházeli noví obyvatelé. Maximální kladné hodnoty 1,0 by dosahoval naopak u území, kde by převažovali přistěhovalí, a počet vystěhovalých by se rovnal nule. Vzhledem k tomu, že migrace intenzivně reaguje na měnící se ekonomické podmínky, je uvedený index také výstižnou charakteristikou těchto podmínek.

Tabulka 11 Vývoj indexu atraktivity sídla

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Přistěhovalí	87	64	76	67	79	93
Vystěhovalí	40	37	70	69	59	67
Index atraktivity	0,37	0,27	0,04	-0,01	0,14	0,16

Zdroj: Český statistický úřad

Průměrná hodnota za sledované období v obci Vinařice je 0,16. Tato hodnota ukazuje, že území obce je spíše atraktivní. Dosažení vyšších hodnot v současné době je značně závislé na územním plánu obce, který omezuje další výstavbu, právě z výše uvedených důvodů. Níže uvedená tabulka představuje vývoj indexu atraktivity sídla ve sledovaném období.

4.1.2 Majetek obce

Obce mají při nakládání se svým majetkem v zásadě identické postavení jako jakýkoli jiný vlastník. Bez majetku by nemohla obec vykonávat žádnou činnost ani zabezpečovat veřejné statky a služby pro své obyvatele. Pro efektivní činnost musí mít být obecní majetek řádně evidován a oceněn. Obec by měla mít zpracovány plány využití majetku a odhady finanční náročnosti prosté reprodukce majetku a jeho rozvoje. Z toho pak vyplývá vzájemná závislost soupisu majetku, obecního rozpočtu a investičních záměrů obce. Rozpočet musí zahrnovat prostředky na údržbu majetku a další investiční záměry. Měly by se opírat o skutečný stav disponibilního majetku a o možnosti jeho využití.

Podstatnou část majetku obce Vinařice tvoří nemovitý majetek, zejména pak stavby. Obec vlastní celkem 58 obecních bytů různých velikostí. V majetku obce je pak budova obecního úřadu, kde část prostor obec dále pronajímá dalším subjektům, budova základní a mateřské školy, dům s pečovatelskou službou, obecní dům, který slouží ke kulturním akcím, budova hasičské zbrojnice a další. Celková hodnota vlastněných staveb k 31.12.2019 činí přibližně

163 mil. Kč, obec dále vlastní pozemky v hodnotě 40 mil Kč. Do této kategorie jsou řazeny zastavěné plochy, zahrady, lesní pozemky, orná půda, pozemní komunikace a další.

4.2 Hospodaření obce

Vyrovnaný rozpočet obce na rok 2019 byl zastupitelstvem obce Vinařice schválen na veřejném zasedání dne 20.11.2018 ve výši na straně příjmů 30 786 tis Kč, a na straně výdajů 30 786 tis Kč. Rozpočet je schvalován jako vyrovnaný. V průběhu roku zastupitelstvo obce schválilo sedm rozpočtových opatření, převážně se jednalo o přesuny rozpočtovaných položek. O provedení rozpočtových opatření je vedena evidence v souladu s § 16 zákona č. 250/2000 sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Obec Vinařice, jako zřizovatel příspěvkové organizace, poskytla v roce 2019 na provoz Základní školy a Mateřské školy Vinařice ze svého rozpočtu částku ve výši 2,4 mil. Kč.

Obec dále v tomto rozpočtovém období podpořila činnost místního Sdružení dobrovolných hasičů částkou ve výši 320 tis Kč. Další vyšší částka (250 tis. Kč) byla poskytnuta místnímu fotbalovému klubu ve formě neinvestiční dotace. Dále poskytla několik drobných finančních darů na podporu ekologické výchovy, sociálních služeb, a podpory vzdělávání organizací působících v regionu, a místnímu sdružení ČČK Vinařice. Obec nevede žádnou vedlejší hospodářskou činnost, veškeré peněžní operace byly účtovány v rámci rozpočtu.

4.2.1 Analýza hospodaření obce

Zdrojem pro analýzu hospodaření budou rozpočty obce Vinařice v letech 2014-2019, rozvahy, výkazy zisků a ztrát, závěrečné účty, výroční zprávy a komentáře k výsledkům hospodaření, to vše za sledované období, dále pak z rozpočtových výhledů a doplňujících informací od vedení obce.

Analýza bude provedena prostřednictvím analýzy stavových ukazatelů: horizontální a vertikální analýzy. Horizontální analýza je zaměřena na vývoj zkoumané veličiny v čase, s použitím řetězového a bazického indexu. Bazický index vychází z porovnání výchozího období (báze) s následujícími roky sledovaného období. Vertikální analýza bude sloužit ke znázornění podílu jednotlivých položek zkoumaných hodnot, na zvoleném základu. Touto technikou bude zjištěna struktura jednotlivých zkoumaných položek a role jednotlivých činitelů na celku.

Dále bude použita analýza likvidity pro zhodnocení finančního zdraví obce. Podstatou této analýzy bude porovnávání jednotlivých položek mezi sebou.

Pro zhodnocení finančního zdraví obce budou použity vybrané ukazatele FAMA. Klasická finanční analýza se zaměřuje na rozpočet municipality. Finanční a majetková analýza je komplexnější, má za úkol zmapovat širší oblast socioekonomického rozvoje. Sleduje příjmy a výdaje rozpočtu včetně optimální úrovně dalšího zadlužení obce, stav majetku, jeho očekávaný vývoj, plánování investic a další ukazatele týkající se financování.

4.2.2 Analýza aktiv a pasiv

Zdrojem pro analýzu aktiv a pasiv bude účetní rozvaha. Rozvaha je výkaz o majetku obce. Obsahem je uspořádaný, sumarizovaný přehled majetku účetní jednotky (aktiv) a zdrojů financování tohoto majetku (pasiv), vyjádřený v penězi, vždy ke konci účetního období. Rozvaha je členěna na dvě strany, a to aktiva a pasiva.

Mezi stálá **aktiva** je řazen majetek s dobou využitelnosti delší než jeden rok. Jedná se o dlouhodobý nehmotný majetek (DNM), dlouhodobý hmotný majetek (DHM), dlouhodobý finanční majetek (DFM) a dlouhodobé pohledávky. Oběžná aktiva pak představují krátkodobý majetek a krátkodobé pohledávky a zásoby, které však obce nevytváří, proto mají často nulovou hodnotu.

Níže uvedená tabulka zobrazuje strukturu aktiv obce Vinařice v letech 2014 až 2019. Údaje jsou uvedeny v tisících Kč.

Tabulka 12 Přehled majetku obce Vinařice v tis. Kč v letech 2014-2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stálá aktiva	122 275	176 177	175 060	173 400	174 399	173 452
DNM	675	649	621	594	678	647
DHM	120 962	174 890	173 800	172 168	173 083	172 167
DFM	638	638	638	638	638	638
Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	0	0	0
Oběžná aktiva	44 865	27 162	37 756	37 979	52 902	72 945
Zásoby	0	0	0	0	0	0
Krátkodobé pohledávky	11 738	602	828	850	772	1 135
Krátkodobý finanční majetek	33 127	26 561	36 928	37 129	52 130	71 810
Aktiva celkem	167 139	203 339	212 816	211 379	227 301	246 397

Zdroj: Rozvahy obce Vinařice v letech 2014–2019

Z tabulky je patrné, že obec nemá žádné dlouhodobé pohledávky. Struktura majetku je uvedena v následující tabulce prostřednictvím vertikální analýzy. Nejvyšší podíl aktiv připadá na dlouhodobý hmotný majetek. Jedná se zejména o stavby, které tvoří celkem 79% dlouhodobého hmotného majetku a pozemky (19%). Jak již bylo zmíněno, obec nevytváří vlastní zásoby.

Tabulka 13 Struktura majetku obce Vinařice v letech 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
DNM	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
DHM	72,4%	86,0%	81,7%	81,4%	76,1%	69,9%
DFM	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Dlouhodobé pohledávky	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Zásoby	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Krátkodobé pohledávky	7,0%	0,3%	0,4%	0,4%	0,3%	0,5%
Krátkodobý finanční majetek	19,8%	13,1%	17,4%	17,6%	22,9%	29,1%
Aktiva celkem	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Zdroj: Rozvahy obce Vinařice v letech 2014–2019

Vertikální analýza ukazuje, že struktura aktiv je stabilní během celého sledovaného období. Dlouhodobý hmotný majetek tvoří průměrně 79% celkové hodnoty aktiv. Nejvyšší podíl DHM byl v roce 2015. To souviselo s dokončeným projektem čistírny odpadních vod. Dlouhodobý hmotný majetek se zejména poslední roky drží na podílu 3%. Stejnou procentuální hodnotu podílu vykazuje i dlouhodobý finanční majetek. Hodnota krátkodobých pohledávek se pohybuje kolem 0,3%, výjimku tvořil rok 2014, kdy podíl tohoto ukazatele vzrostl na 7%. To souviselo s výstavbou čistírny odpadních vod v obci. Obec nevytváří zásoby. Podíl krátkodobého finančního majetku se vzrostl z 19,8% na 29,1% v posledním sledovaném roce. Nejnižší podíl KFM pak byla v roce 2015, kdy obec dokončovala zmíněný projekt kanalizace a čistírny odpadních vod v obci. Krátkodobý finanční majetek je tvořen hlavně běžným účtem územních samosprávných celků. Tento projekt byl částečně financován z vlastních prostředků obce, a obec tak využila prostředků ze svého běžného účtu.

V následující tabulce je provedena horizontální analýza pro sledování vývoje majetku obce, prostřednictvím vypočtených hodnoty bazických indexů. Bází je první sledovaný rok 2014.

Tabulka 14 Trend vývoje majetku obce Vinařice v letech 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stálá aktiva	100%	144%	143%	142%	143%	142%
DNM	100%	96%	92%	88%	101%	96%
DHM	100%	145%	144%	142%	143%	142%
DFM	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Dlouhodobé pohledávky	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Oběžná aktiva	100%	61%	84%	85%	118%	163%
Zásoby	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Krátkodobé pohledávky	100%	5%	7%	7%	7%	10%
Krátkodobý finanční majetek	100%	80%	111%	112%	157%	217%
Aktiva celkem	100%	122%	127%	126%	136%	147%

Zdroj: Rozvahy obce Vinařice v letech 2014–2019

Hodnoty bazických indexů v tabulce vykazují převážně růstovou tendenci. Stálá aktiva vzrostla od počátku sledovaného období o 42 %, a to díky navýšení objemu dlouhodobého hmotného majetku (DHM) v roce 2015. To souviselo s dokončením projektu výstavby čistírny odpadních vod. Naopak hodnota dlouhodobého nehmotného majetku (DNM) v průběhu sledovaného období mírně kolísala pod hodnotou báze.

Oběžná aktiva byla navýšena téměř o dvojnásobek. Nejvýraznější odchylku zde vykazují krátkodobé pohledávky, a to v roce 2014. Tato odchylka souvisí s počátkem realizace investičního záměru obce na vybudování čistírny odpadních vod a obecní kanalizace. V následujících letech se stejně jako v případě dlouhodobého nehmotného majetku hodnota bazického indexu drží pod hodnotou prvního sledovaného roku. Krátkodobý finanční majetek oproti pod hodnotu báze klesl v roce 2015, a to o 20%. Důvodem bylo využití finančních prostředků z běžného účtu obce na dokončení realizace výstavby kanalizace v obci. Následující roky má hodnota krátkodobého finančního majetku stoupající trend. Nejvyšší hodnoty pak tato položka dosahuje v roce 2015, kdy vzrostla o 117% od počátku sledovaného období, a to na 71,8 mil Kč.

Pasiva neboli kapitálové zdroje jsou zachyceny na pravé (kreditní) straně rozvahy. Vlastní zdroje slouží k financování stálých a oběžných aktiv, cizí pak ke krytí krátkodobých závazků, tj se splatností do 1 roku (Peková, 2004). Z podstaty rozvahy by se hodnota pasiv měla rovnat hodnotě aktiv.

V následující tabulce je uvedena struktura pasiv rozvahy obce v letech 2014 až 2019. Hodnoty jsou uvedeny v tisících Kč.

Tabulka 15 Přehled pasiv obce Vinařice v tis. Kč v letech 2014-2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vlastní zdroje	161 819	198 968	208 124	205 144	224 903	243 662
Majetek obce	127 384	154 867	154 406	153 944	158 667	158 416
Finanční a peněžní fondy	62	80	99	87	141	234
Výsledek hospodaření	34 373	44 020	53 619	51 113	66 096	85 012
Cizí zdroje	5 320	4 372	4 692	6 235	2 398	2 734
Rezervy	0	0	0	0	0	0
Dlouhodobé závazky	199	199	199	199	199	199
Krátkodobé závazky	5 121	4 172	4 493	6 036	2 199	2 535
Pasiva celkem	167 139	203 339	212 816	211 379	227 301	246 397

Zdroj: Rozvahy obce Vinařice v letech 2014–2019

Z tabulky je patrné, že dominantní složkou pasiv jsou vlastní zdroje. Z nich pak kapitál sloužící k financování nemovitého majetku obce. Nejvýznamnější položku cizích zdrojů tvoří pak krátkodobé závazky. Ty jsou tvořeny převážně krátkodobými přijatými zálohami, které tvoří celkem 40% celkové hodnoty této položky, a dohadnými účty pasivními, jejichž výše je v průměru 38%, zbývající část jsou závazky za zaměstnanci. Dohadné účty obsahují především nevyfakturované dodávky služeb a energií.

Podíl vlastních a cizích zdrojů obce Vinařice zobrazuje následující tabulka:

Tabulka 7. Podíl vlastních a cizích zdrojů obce Vinařice v letech 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vlastní zdroje	97%	98%	98%	97%	99%	99%
Cizí zdroje	3%	2%	2%	3%	1%	1%
Pasiva celkem	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Zdroj: Rozvahy obce Vinařice v letech 2014–2019

Vlastní kapitál slouží k financování aktiv. Nízký poměr vlastního kapitálu je považován za finanční nedostatek a ohrožení stability obce. Z tabulky je patné, že obec Vinařice se s tímto problémem potýkat nemusí, vlastní kapitál tvoří v průměru 98% celkových příjmů. V posledních dvou letech ledovaného období pak 99%. Obec získává prostředky především z pronájmu nemovitostí.

Podíl cizích zdrojů na celkových pasivech ve sledovaném období je v průměru 2%. Tento podíl klesá, na začátku sledovaného období byla výše podílu 3%, v posledním sledovaném roce pak tento podíl poklesl na 1%. V roce 2019 byla hodnota krátkodobě přijatých záloh 1 mil. Kč, což je o 1,3 mil méně než v prvním sledovaném roce. Dohadné účty pasivní byly v roce 2019 ve výši 974 tis. Kč, což je o 73% více než v prvním sledovaném roce. O 94%, na 314 tis. vzrostly také závazky obce za zaměstnanci. Klesly rovněž závazky za dodavateli. V roce 2014 byla výše těchto závazků 1,7 mil. Kč, v roce 2019 pak tato položka vykazovala nulovou hodnotu.

Přehled podílu jednotlivých položek pasiv zobrazuje vertikální analýza uvedena v následující tabulce.

Tabulka 16 Struktura pasiv obce Vinařice v letech 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Majetek obce	76,2%	76,2%	72,6%	72,8%	69,8%	64,3%
Finanční a peněžní fondy	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%
Výsledek hospodaření	20,6%	21,6%	25,2%	24,2%	29,1%	34,5%
Rezervy	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Dlouhodobé závazky	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Krátkodobé závazky	3,1%	2,1%	2,1%	2,9%	1,0%	1,0%
Aktiva celkem	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Zdroj: Rozvahy obce Vinařice v letech 2014–2019

Jak již bylo zmíněno, dominantní podíl pasiv tvoří financování dlouhodobého hmotného majetku. Výše podílu se pohybuje v průměru 72% celkových aktiv. Z tabulky je ale zřejmé, že tento podíl od počátku sledovaného období postupně klesá. V roce 2013 tvořil kapitál sloužící k financování majetku obce 76,2%, v roce 2018 už jen 64,3%. Důvodem je růstový trend položky výsledek hospodaření. Výsledek hospodaření je součtem rozvahových položek výsledek hospodaření běžného účetního období a výsledků hospodaření

předchozích let. Podíl výsledku hospodaření na celkových pasivech byl na počátku sledovaného období 20,6%, v posledním roce stoupl až na 34,5%.

Podíl krátkodobých závazků se pohybuje v průměru na 2% celkových pasiv. V roce 2019 činil jen 1% celkových pasiv. Další položky pasiv tvoří jen marginální podíl na celkových aktivech.

V následující tabulce je uveden trend výdoje pasiv ve sledovaném období. Bázi bazického indexu je, stejně jako v předchozím případě, první rok sledovaného období.

Tabulka 17 Trend vývoje pasiv Vinařice v letech 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vlastní zdroje	100%	123%	129%	127%	139%	151%
Majetek obce	100%	122%	121%	121%	125%	124%
Finanční a peněžní fondy	100%	129%	160%	140%	227%	378%
Výsledek hospodaření	100%	128%	156%	149%	192%	247%
Cizí zdroje	100%	82%	88%	117%	45%	51%
Rezervy	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Dlouhodobé závazky	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Krátkodobé závazky	100%	81%	88%	118%	43%	50%
Pasiva celkem	100%	122%	127%	126%	136%	147%

Zdroj: rozvahy obce Vinařice v letech 2013-2018

Z hodnot v tabulce je patrné, že financování majetku obce z vlastních zdrojů vykazuje velký nárůst. Největší růst byl mezi roky 2014 a 2015, kdy obec budovala kanalizaci a čistírnu odpadních vod, a to o 22%. V roce 2019 pak obec kapitál na financování majetku zvýšila o celkem 24%, na celkovou hodnotu 158 mil. Kč z původních 127 mil. Kč Položka finanční a peněžní fondy vykazuje velké výkyvy v celém sledovaném období, avšak v celkové hodnotě pasiv tvoří pouze zanedbatelnou část (průměrně 0,04%).

Cizí zdroje tvoří cca 2,3% celkové výše pasiv. Hodnota po celé sledované období velmi kolísá.

Obec netvoří rezervy, dlouhodobé závazky drží ve stejné výši po celé sledované období.

Stejně jako hodnota aktiv, vzrostla během šesti let hodnota pasiv o 47%, na celkovou hodnotu 246 mil. Kč.

4.2.3 Analýza příjmů a výdajů

V této části práce budou podrobně analyzovány příjmy a výdaje obce podle druhového členění příjmů a výdajů. Zdrojem pro tuto část jsou rozpočty obce, výsledky hospodaření za jednotlivá účetní období. Pro analýzu budou použity konsolidované příjmy a výdaje, to znamená očištěné od interních přesunů finančních prostředků mezi účty (převody z vlastních fondů). Tato část by rovněž měla přinést vysvětlení příčin některých jevů a trendů v rozpočtové skladbě.

Po podrobnějším rozboru výkazů obce bylo zjištěno, že obec řadí ve svých výkazech mezi běžné výdaje i výdaje na opravy majetku, jako jsou například rekonstrukce vlastních nemovitostí, nebo pozemních komunikací. Ty by měly být z povahy řazeny do výdajů kapitálových. Pro účely této práce jsou proto běžné výdaje o tyto opravy očištěny a přesunuty do kapitálových výdajů.

4.2.3.1 Příjmy

Obce potřebují k zajištění své činnosti finanční prostředky. Ty získávají prostřednictvím daňových příjmů, nedaňových příjmů, kapitálových příjmů a dotací. Tyto příjmy slouží především ke krytí výdajů obce.

Přehled celkových skutečných příjmů obce Vinařice ve sledovaných letech 2014–2019, včetně základního členění zobrazuje následující tabulka. Hodnoty jsou uváděny v celých tisících Kč.

Tabulka 18 Přehled vývoje příjmů obce Vinařice v tis. Kč v letech 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Daňové příjmy	100%	105%	113%	126%	143%	155%
Nedaňové příjmy	100%	90%	93%	94%	100%	100%
Kapitálové příjmy	100%	52%	1542%	88%	198%	133%
Přijaté transfery	100%	352%	4%	9%	8%	19%
Příjmy celkem	100%	179%	79%	85%	95%	105%

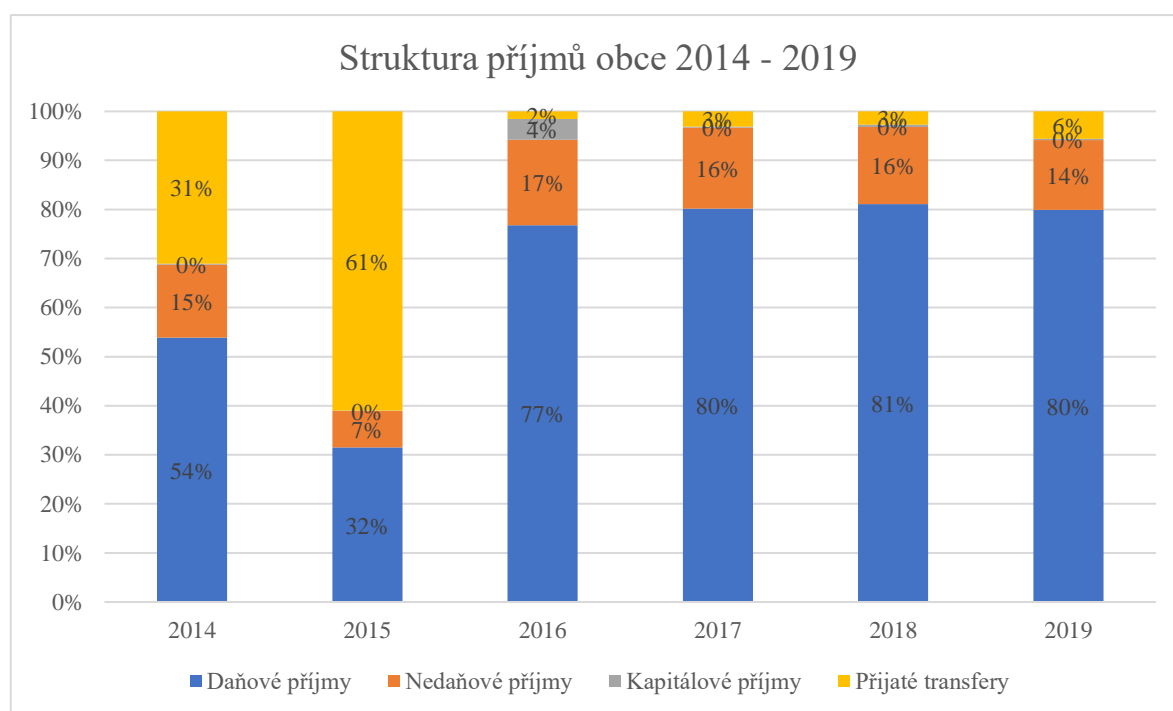
Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Z tabulky je patrné, že celkové příjmy obce příjmy se v jednotlivých letech lišily. Počátek sledovaného období byl ovlivněn čerpáním dotace na výstavbu čistírny odpadních vod a

kanalizace v obci. V roce 2015, příjmy dosáhly nejvyšší hodnoty celkem 66,3 mil. Kč. Naopak nejnižší hodnoty dosahovaly v roce 2016, a to 29,4 mil. Kč. V tomto roce byla nejnižší hodnota přijatých transferů, to pak ovlivnilo celkovou výši příjmů. Kč. Do konce sledovaného období pak opět kontinuálně rostly. Od roku 2019 celkové příjmy vzrostly o 5% na částku 38,7 mil. Kč.

V následujícím stoprocentně skládaném grafu je vyjádřen grafický vývoj podílů jednotlivých složek za sledovaný časový úsek v letech 2014-2019.

Graf 2 Struktura příjmů obce Vinařice v letech 2014-2019

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Graf ukazuje, že většinu sledovaného období dominují mezi příjmy obce příjmy daňové, a to až 80% v posledním jmenovaném roce. Výjimku tvoří roky 2014 a 2015, kdy obec čerpala dotace na výstavbu kanalizace a čistírny odpadních vod. Tato skutečnost pak ovlivnila podíl celkových příjmů. Daňové příjmy mimo toto období vykazují stabilní podíl celkových příjmů, který se pohybuje mezi 77% v roce 2016 a 81%, v roce 2018.

Hodnota nedaňových příjmů se ve sledovaném období pohybuje kolem 5,3 mil. Kč, od roku 2016 dosahuje tato položka v průmětu podíl 16% celkových příjmů. Nejnižší podíl nedaňové příjmů je v posledním sledovaném roce, a to 14% z celkových příjmů 38,7 mil Kč. Největší objem transferů pak obec vykazuje v roce 2015, ve výši 40,4 mil. Kč, tedy 31% celkových příjmů.

Následující tabulka zobrazuje hodnoty horizontální analýzy jednotlivých položek příjmů prostřednictvím bazického indexu. Bazickým rokem je první sledovaný rok 2014.

Tabulka 19 Vývoj jednotlivých příjmů obce Vinařice v letech 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Daňové příjmy	100%	105%	113%	126%	143%	155%
Nedaňové příjmy	100%	90%	93%	94%	100%	100%
Kapitálové příjmy	100%	52%	1542%	88%	198%	133%
Přijaté transfery	100%	352%	4%	9%	8%	19%
Příjmy celkem	100%	179%	79%	85%	95%	105%

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Celkové příjmy obce byly ovlivněny přijatými investičními transfery na výstavbu obecní čistírny odpadních vod a kanalizace v roce 2014 a 2015. Důvodem bylo zahájení výstavby obecní čistírny odpadních vod a kanalizace obce.

Bazický index daňových příjmů v letech 2014 až 2019 má oproti bazickému roku 2014 plynulou vzestupnou tendenci. Na počátku analyzovaného období obec získala na daňových příjmech celkem 19,9 mil. Kč, v roce 2019 již 30,9 mil. Kč. Daňové příjmy tak vzrostly o 55%. Nedaňové příjmy zůstávají konstantní po celé sledované období.

Podíl kapitálových příjmů je pro obec Vinařice prakticky zanedbatelný, ale i zde je zřejmý postupný růst bazického indexu, extrém pak nastal v roce 2016, kdy obec svým občanům rozprodávala obecní přípojky ke kanalizaci.

Daňové příjmy

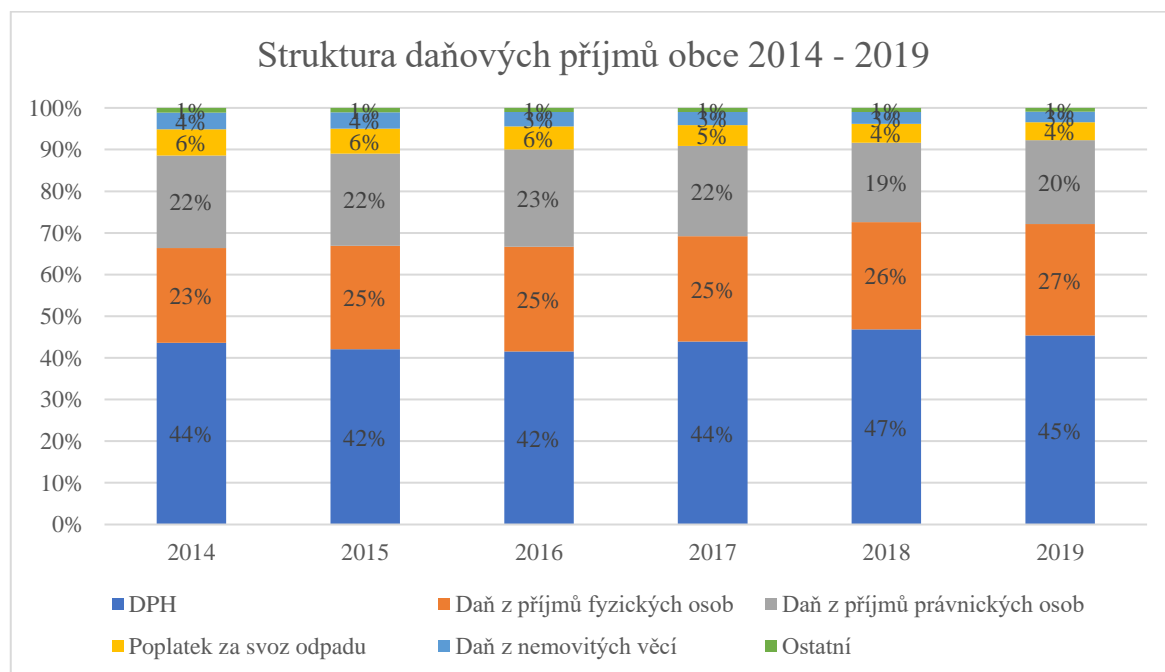
Daňové příjmy tvoří rozhodující skupinu příjmů do obecních rozpočtů. Výše těchto příjmů je závislá výši přerozdělovacího procenta, kterou stanovuje Ministerstvo financí formou vyhlášky. Od roku 2017 dochází k postupnému zvyšování procentního podílu u daně z přidané hodnoty, v důsledku čehož došlo k navyšování daňových příjmů obcí.

Podíl daňových příjmů na celkových příjmech je v jednotlivých letech krom výše zmíněného ovlivněn zejména investiční aktivitou obce, a s tím souvisejícím objemem obdržených investičních transferů. Výše podílu daňových příjmů obce Vinařice ve sledovaných letech se běžně pohybuje mezi 77% až 81%. Výjimkou byly roky 2014 a 2015, kdy v obci probíhala

již zmíněná výstavba kanalizace a čističky odpadních vod, a na tuto investici obec čerpala dotace. Příjem finančních prostředků z dotačních zdrojů značně ovlivnil poměr jednotlivých položek celkových příjmů.

Následující graf znázorňuje strukturu daňových příjmů obce Vinařice ve sledovaném období.

Graf 3 Struktura daňových příjmů obce Vinařice v letech 2014-2019

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Z grafu je patrné, že daňové příjmy obce mají rostoucí tendenci. Největší objem těchto příjmů tvoří, jako u většiny municipálních jednotek, sdílené daně. Výměra sdílených daní je upravena v zákoně č. 377/2007 Sb o rozpočtovém určení daní. Rozdělení pro jednotlivé obce probíhá podle stanovené metodiky. Kritériem je velikost katastrálního území obce, počet obyvatel a koeficient postupných přechodů. V roce 2017 a 2018 došlo k novelám zákona o rozpočtovém určení daní, a upravení poměru rozdělování sdílení daní ve prospěch místních samospráv, daňové příjmy obce proto vzrostly.

Dominantní položkou sdílených daní je daň z přidané hodnoty. Podíl DPH na celkových daňových příjmech obce dosahuje ve sledovaném období průměrné výše 44 %, v roce 2019 pak 45 %. Další významný podíl na této skupině pak mají daně z příjmu fyzických a právnických osob.

Daň z nemovitosti plyne v plné výši do příjmů obce. Obec nevyužívá možnost zvýšení místního koeficientu. Z grafu je patrné, že podíl této daně je za sledované období konstantní.

Mezi ostatní daňové příjmy patří daň z hazardních her, v roce 2019 tvořil příjem z této daně to obecního rozpočtu 167 tis. Kč, to je o 16,8% více než v prvním sledovaném roce.

Další skupinou daňových příjmů jsou místní poplatky. Jsou zde zahrnuty poplatky za komunální odpad, ze psů, hřbitovní poplatek, poplatek za využívání veřejného prostranství, a další. Souhrnná výše podílu poplatků vybraných obcí Vinařice na celkových příjmech dosahuje 8,75 %. Nejvýznamnějším příjmem je poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, zkráceně za komunální odpad. Výše tohoto poplatku je 600 Kč za kalendářní rok za osobu s trvalým pobytem na území obce Vinařice, nebo za rekreační objekt. Za rok 2019 vybrala obec na těchto poplatcích celkem 1,3 mil Kč, poplatek tak vzrostl o 5,5%. Dalším místním poplatkem je poplatek ze psů. Výše poplatku v obci Vinařice činí 100 Kč za psa za kalendářní rok, v rodinném domě, za každého dalšího pak 150 Kč/rok. V bytovém domě je poplatek navýšen na 300 Kč za jednoho psa na rok, za každého dalšího pak 450 Kč/rok. Celkový objem prostředků za výběr tohoto poplatku činil v roce 2019 téměř 64 tis. Kč, což je o 14,6% více než v roce 2014. Správní poplatky tvoří v průměru 0,1% hodnoty daňových příjmů obce. Poplatek za využívání veřejného prostranství přináší do obecního rozpočtu každoročně příjmy v jednotkách tisíců Kč.

Níže uvedená tabulka zobrazuje vývoj vybraných položek daňových příjmů v letech 2014 až 2019 prostřednictvím bazického indexu, bazickým rokem je první sledovaný rok 2014.

Tabulka 20 Vývoj daňových příjmů obce Vinařice 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
DPH	100%	101%	108%	127%	153%	161%
Daň z příjmů fyzických osob	100%	114%	125%	141%	162%	183%
Daň z příjmů právnických osob	100%	104%	119%	123%	122%	140%
Poplatek za svoz odpadu	100%	99%	100%	100%	102%	105%
Daň z nemovitých věcí	100%	104%	99%	100%	102%	99%

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014 -2019

V tabulce jsou znázorněné hodnoty vypočtených bazických indexů, kdy bází je první sledovaný rok 2014. Z tabulky je patrné, že hodnota položek svěřených daní má růstový

trend. Příjmy z DPH vzrostly od začátku sledovaného období o 61%. Nejvyšší nárůst byl od roku 2017 a 2018, kdy došlo ke zmiňované novele RUD, která přinesla municipalitám vyšší podíl z těchto daní.

Růstový trend lze pozorovat i v případě daně z příjmů fyzických osob. Tyto příjmy vzrostly dokonce o 83%. Obci plyne podíl 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob. Výši tohoto příjmu nemůže obec ovlivnit.

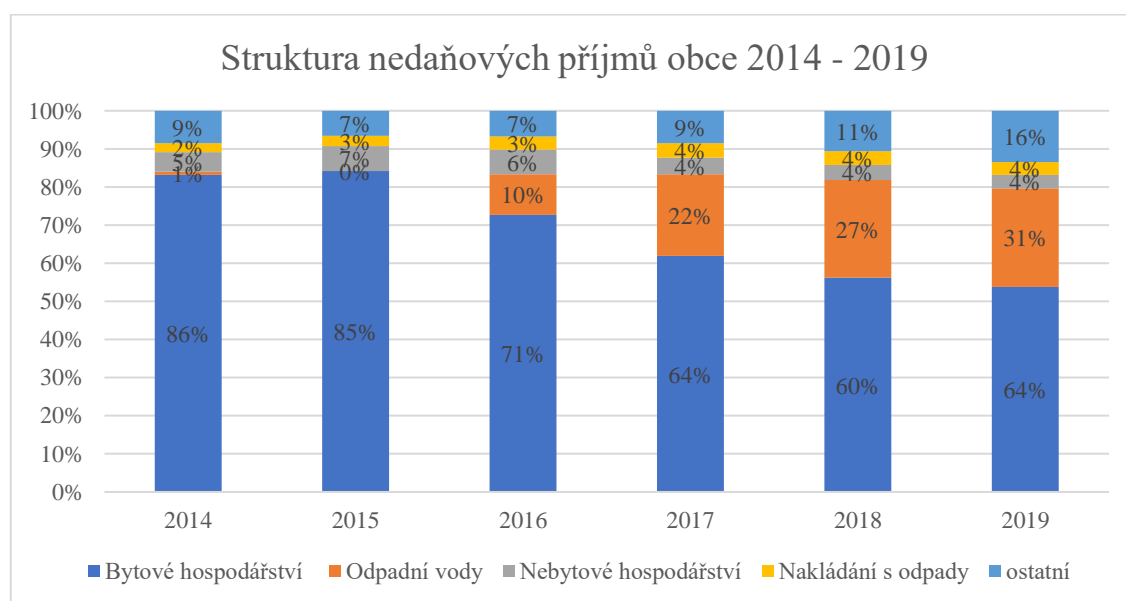
Nárůst lze pozorovat i u položky daň z příjmu právnických osob, kde bylo zaznamenáno zvýšení o 40%. Příjem z poplatku za svoz odpadu vzrostl o 5%. Naopak v průběhu sledovaného období lze pozorovat mírný pokles příjmů obce z daně z nemovitosti. Od počátku sledovaného období klesl o 1%.

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy představují další důležitý a relativně stabilní prvek v rozpočtech municipálních jednotek. Důvodem je, že na rozdíl od jiných příjmů, má obec více možností, jak nedaňové příjmy sama ovlivňovat. Mezi nejvýznamnější patří zejména příjmy z pronájmu obecního majetku, příjmy z vlastní činnosti (např. poskytování služeb nebo příjmy z prodeje zboží), uživatelské poplatky apod. Menší část těchto příjmů pak tvoří přijaté sankční platby, splátky půjček, nebo výnosy z finančního majetku a příjmy z prodeje neinvestičního majetku.

Struktura nedaňových příjmů obce Vinařice je zobrazena v následujícím grafu.

Graf 4 Struktura nedaňových příjmů obce Vinařice 2014-2019

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014–2019

Z grafu je na první pohled zřejmé, že největší položkou nedaňových příjmů je bytové hospodářství. Obec vlastní celkem 58 bytových jednotek. Příjmy z pronájmu těchto obecních bytů zajišťují do značné míry soběstačnost obce. Velkou část investičních projektů je obec schopna financovat právě z těchto prostředků. Zatímco v první polovině sledovaného období tvořily příjmy z pronájmu v průměru 86% celkových nedaňových příjmů, od roku 2016 se podíl jednotlivých příjmů mění. V tomto roce obec inkasovala od svých občanů jednorázový poplatek za připojení do nově zbudované stokové sítě. V témže roce obyvatelé začali hradit do obecní pokladny úplatu za odvod a čištění odpadních vod. Tento příjem ovlivnil celkovou strukturu příjmů. Příjmy z pronájmu tak v posledních dvou letech tvoří v průměru 62%, a druhou nejvýznamnější položkou je právě příjem ze stočného. V roce 2016 to bylo 10%, v roce 2018 pak už 27% z celkových nedaňových příjmů. Tento stoupající trend je dán tím, že se obyvatelé obce připojovali do sítě postupně. Mezi další nedaňové příjmy obce patří příjmy z nebytového hospodářství. Obec pronajímá část prostor budovy, ve kterém sídlí Obecní úřad, České pošty. Příjmy plynou i z pronájmu Obecního domu soukromým i podnikatelským subjektům na různé společenské nebo obchodní akce. Dalším z nedaňových příjmů je příjem z pronájmu pozemků.

Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy jsou spíše doplňkovým zdrojem příjmů obcí. Jsou tvořeny zejména prodejem dlouhodobého majetku.

Z grafu č. 2 je patrné, že kapitálové příjmy netvoří žádný podíl, případně úplně nevýznamný podíl na celkových příjmech obce. Jedná se především o prodej pozemků. Tyto příjmy nebyly v uplynulých letech plánovány, do rozpočtu byly zahrnuty až při úpravách rozpočtu.

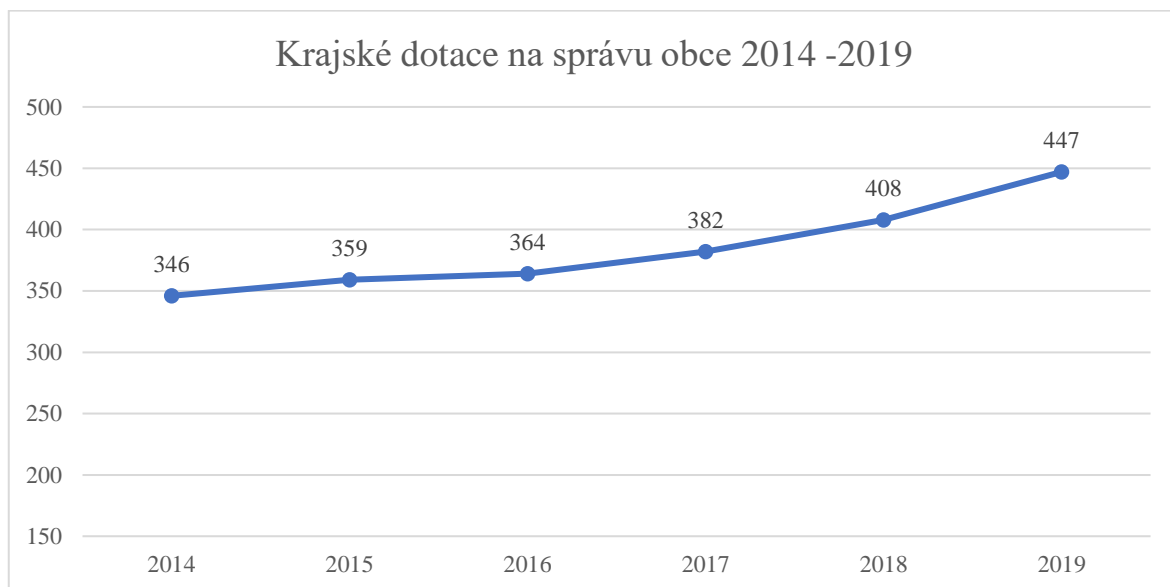
Přijaté transfery

Poslední příjmovou položkou rozpočtu jsou přijaté transfery. Transfery jsou druhým nejvýznamnějším zdrojem příjmů obecních rozpočtů. V České republice tvoří v průměru jednu čtvrtinu příjmů obcí. Jsou dále děleny na neinvestiční transfery a investiční transfery. Prvně jmenované zahrnují přijaté neinvestiční prostředky ze státního rozpočtu a z rozpočtů krajů. Mezi neinvestičními transfery obce Vinařice jsou přijaté prostředky na vnitřní správu obce, na školství či dotace na volby. V následujícím grafu je uveden vývoj neúčelových

dotací obci, které jsou každoročně poskytovány Krajským úřadem Středočeského kraje na již zmíněnou vnitřní správu obce. Údaje jsou v tis. Kč.

Graf 5 Krajské dotace na správu obce 2014-2019 v tis. Kč

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Z grafu je zřejmé, že tyto příjmy mají v průběhu sledovaného období rostoucí trend. Z Krajského úřadu Středočeského kraje byly pro obec Vinařice pro rok 2019 vyčleněny prostředky na výkon státní správy ve výši 447 tis. Kč ročně. Příjmy z neúčelových dotací na správu obce během šesti sledovaných let vzrostly o 29%.

Z Krajského úřadu obec dále dostává i prostředky na pokrytí nákladů spojených s volbou prezidenta republiky a voleb do obecního zastupitelstva.

Mezi další neinvestiční dotace, které obec během sledovaného období získala, byla dotace na Zvyšování kvality ve vzdělávání v hodnotě 971 tis. Kč v roce 2015. V posledním sledovaném roce to byla dotace ve výši 1,6 mil, která mířila rovněž do školství. Konkrétně se jednalo o dotaci z Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání Šablony. Cílem této dotace byla podpora společného vzdělávání, podpora dalšího profesního rozvoje pedagogických pracovníků a podpora nových metod ve vzdělávání. V tomto roce obec získala i dotaci 300 tis. Kč ze Středočeského kraje na nákup nové hasičské cisterny po SDH Vinařice. Zbývá část kupní ceny byla financována z příspěvku 450tis.Kč z GR HSZ a dalších 350tis. Kč bylo financováno z obecního rozpočtu.

Investiční transfery, jak již z názvu vyplývá jsou určeny pro investiční rozvoj obce. Municipální jednotky mohou čerpat dotace jednak ze státního rozpočtu – z programů jednotlivých ministerstev, ze státních mimorozpočtových fondů, z dotačních programů jednotlivých krajů, a také ze strukturálních fondů Evropské unie.

Obec Vinařice za sledované období obdržela pouze jednu investiční dotaci, a to na zmiňovanou výstavbu čistírny odpadních vod a vybudování kanalizace v obci. V roce 2014 použila obec na tuto investici část finančních prostředků z tohoto programu ve výši necelých 11 mil. Kč. V následujícím roce pak čerpala zbylou část schválené dotace ve výši 39 mil. Kč.

4.2.3.2 Výdaje

Jak již bylo popsáno v první části práce, výdaje rozpočtů územních samospráv jsou určeny pro financování lokálního a regionálního veřejného sektoru. Jejich výše a struktura je důležitým indikátorem pro hodnocení hospodaření s obecním rozpočtem. Výše výdajů je přímo ovlivněna příjmy dané obce, ale i případnými přebytky z let minulých. Analýza výdajů přinese přehled toho, jakým způsobem obec dokáže využít své příjmy k profinancování svých výdajů, sleduje efektivitu vynakládání finančních prostředků, a také to jaké služby za ně svým obyvatelům poskytuje. Výdaje jsou dle druhového třídění děleny na provozní a kapitálové. Jak již bylo zmíněno, provozní výdaje jsou základními výdaji zajišťující běžný provoz obce, zatímco kapitálové výdaje jsou využívány na investiční činnosti obce.

Následující tabulka znázorňuje přehled výdajů obce Vinařice ve sledovaných letech 2014 až 2019 v tis. Kč.

Tabulka 21: Přehled výdajů obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

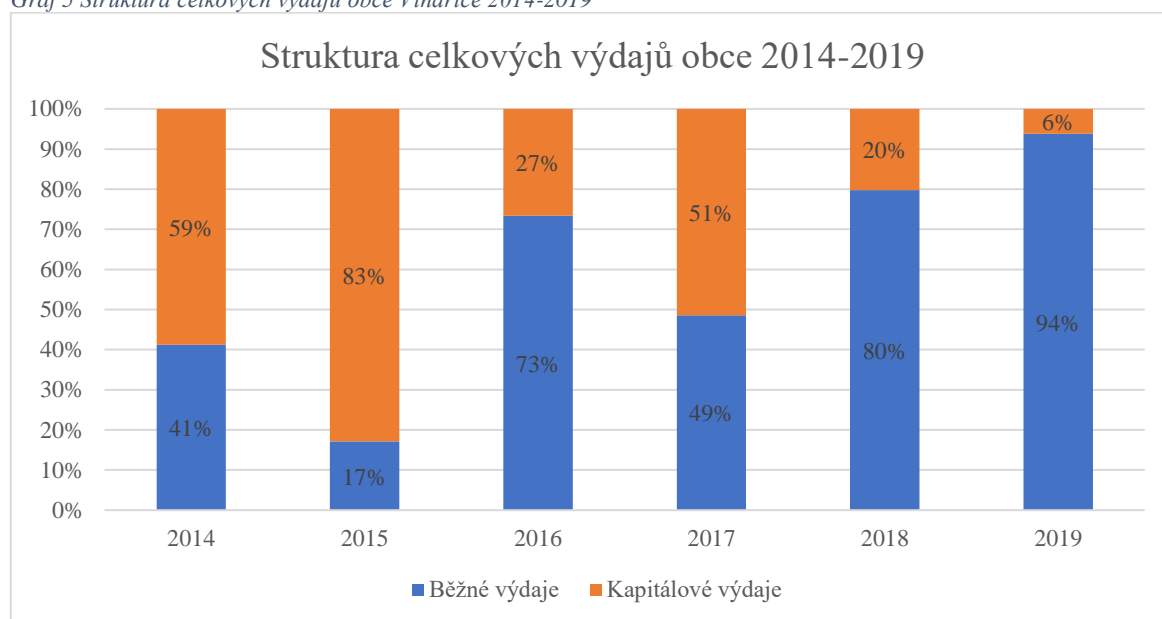
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Běžné výdaje	13 576	14 446	14 306	15 132	16 624	17 895
Kapitálové výdaje	19 338	69 926	5 181	16 027	4 225	1 179
Celkové výdaje	32 914	84 372	19 487	31 160	20 850	19 073

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Jak již bylo zmíněno, pro potřeby této práce došlo k úpravě hodnot běžných výdajů z výkazů obce, kdy byly vyjmuty výdaje na opravy obecního majetku, a jejich přesunu mezi výdaje kapitálové, kam z povahy spadají.

Porovnání podílu běžných výdajů a výdajů kapitálových na celkových výdajích znázorňuje následující graf.

Graf 5 Struktura celkových výdajů obce Vinařice 2014-2019

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice

V letech 2016, 2018 a 2019 tvoří běžné výdaje obce hlavní složku celkových výdajů. Kapitálové výdaje pak dominují v letech 2014 a 2015, kdy obec budovala v obci kanalizaci a čistírnu odpadních vod. Náklady na tuto velkou investici byly ze 2/3 financovány z dotačního programu. Dalším rokem, kdy kapitálové výdaje převažovaly byl rok 2017, kdy obec investovala do opravy místních komunikací a rekonstrukce některých obecních budov. Rozložení výdajů vypovídá o tom, že prostředky obce nejsou vydávány jen do spotřeby, obec zároveň investuje do dalšího rozvoje a modernizace obce.

Následující tabulka zobrazuje vývojový trend výdajů obce.

Tabulka 22 Vývoj výdajů obce Vinařice 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Běžné výdaje	100%	106%	105%	111%	122%	132%
Kapitálové výdaje	100%	362%	27%	83%	22%	6%
Celkové výdaje	100%	256%	59%	95%	63%	58%

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Z tabulky je zřejmé, že celkové výdaje obce mají kolísavý trend. Tato skutečnost je ovlivněna tím, že obec vedle výdajů na běžný provoz také průběžně vydává prostředky na rozvoj obce. Výše těchto nepravidelných investic se pak každý rok liší podle projektu.

Celkové výdaje dosahují nejvyšší hodnoty v roce 2015. Zatímco v prvním sledovaném roce obec vydala 32,9 mil Kč, v roce 2015 dosáhly výdaje 84,4 mil. Kč, tedy 2,5násobek bazického roku. Již zmiňované zbudování kanalizačního řadu v obci ovlivnilo výši celkových výdajů i v roce 2014, kdy výstavba započala.

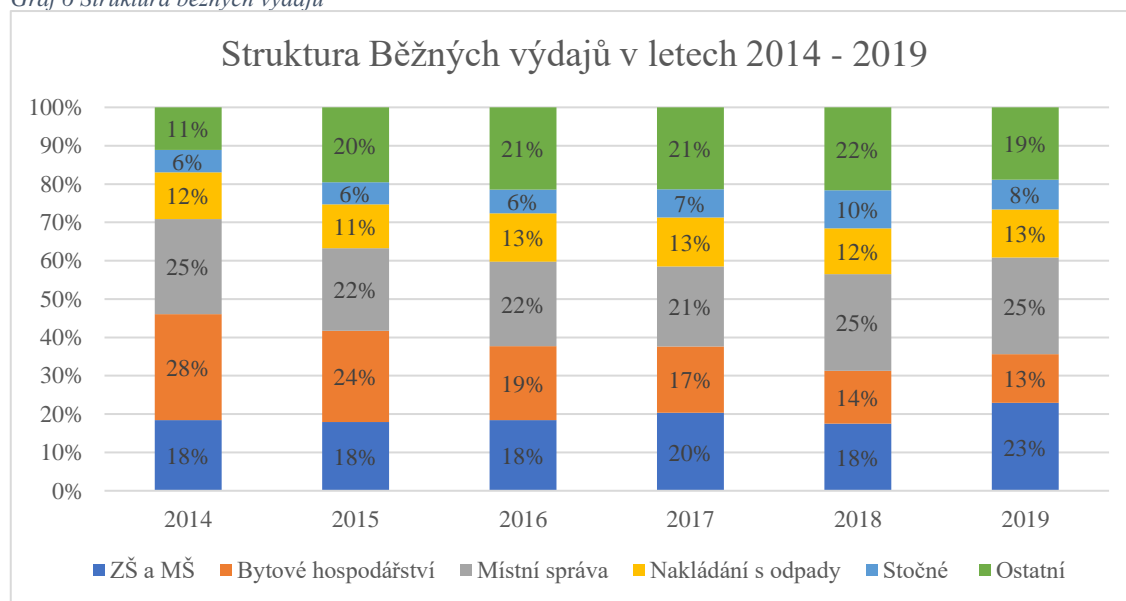
Běžné výdaje mají kontinuální rostoucí trend po celém sledovaném období. Obec každoročně výdaje na provoz o několik procent navyšuje. Nejvyšší nárůst byl mezi roky 2017 a 2018, a to o 11%. V posledně sledovaném roce dosáhly běžné výdaje nejvyšší hodnoty, vůči bazickému roku vzrostly o 32%, celkem na 19 mil. Kč.

Kapitálové výdaje vykazují mezi lety 2014 a 2015 strmě rostoucí trend, což je ovlivněno již několikrát zmiňovanou výstavbou kanalizace a čističky odpadních vod v obci. Následující rok došlo k poklesu na 59% bazického roku. Nejnižší hodnota kapitálových výdajů pak byla v posledním sledovaném roce, kdy klesly o 94% oproti prvnímu sledovanému roku, na hodnotu 1,1 mil. Kč.

Běžné výdaje

Mezi běžné výdaje jsou zařazeny prostředky, které jsou použity na provoz každodenních činností obce, v následujících letech z nich nebude obec mít přímý užitek. Běžnými výdaji lze posoudit kvalitu hospodaření obce. Následující graf zobrazuje strukturu běžných výdajů obce Vinařice ve sledovaných letech 2014 až 2019.

Graf 6 Struktura běžných výdajů

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

V prvních letech dominují výdaje na bytové hospodářství, v průměru 24% celkových běžných výdajů. Nejvyššího podílu dosáhla tato položka v roce 2014, celkem 26%. V druhé polovině podíl výdajů na bytové hospodářství postupně klesal. V posledním sledovaném dosahoval jen 12% celkových běžných výdajů, výdaje na bytové hospodářství byly v tomto roce 2,2mil Kč.

Výdaje na předškolní a základní vzdělávání činí v průměru 2,7 mil. Kč, ve sledovaném období tvoří průměrně 19% všech běžných výdajů. Výjimkou je poslední sledovaný rok, kdy došlo o navýšení výdajů do této oblasti, konkrétně o neinvestiční dotaci ve výši 1,6 mil. Kč., získanou ze státního rozpočtu. Podíl výdajů se tak zvýšil na 23%.

Dalšími významnými běžnými výdaji jsou výdaje na činnost regionální a místní správy. Nejmenší podíl dosahují v roce 2017, a to 21%. Poslední sledovaný rok tvořil podíl této položky běžných výdajů 25%. Obec každoročně vydává v průměru 3,4 mil. Kč na tuto činnost.

Výdaje na sběr a svoz komunálního odpadu, tvoří v průměru okolo 12% celkových běžných výdajů. Tyto výdaje však každoročně rostou. Od roku 2014 vzrostly o 600 tis. Kč. Výdaje obce na stočné se pak pohybují okolo 7%. I tato položka výdajů má rostoucí trend.

Mezi ostatní výdaje obce se řadí výdaje na komunální služby a územní rozvoj, výdaje na služby sociální péče, na péči o vzhled a zeleň obce, požární ochranu, tělovýchovu, bezpečnost a další.

Trend vývoje vybraných běžných výdajů obce zobrazuje následující tabulka. Bazickým rokem je rok 2014.

Tabulka 23 Trend vývoje vybraných běžných výdajů obce Vinařice 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ZŠ a MŠ	100%	103%	105%	123%	116%	164%
Bytové hospodářství	100%	92%	73%	70%	61%	61%
Místní správa	100%	92%	94%	94%	124%	134%
Nakládání s odpady	100%	100%	109%	117%	120%	136%
Stočné	100%	104%	110%	139%	207%	173%
Ostatní	100%	188%	205%	215%	239%	225%

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Výdaje na předškolní a základní vzdělávání mají rostoucí trend. Od začátku sledovaného období výdaje do této oblasti vzrostly o 64%. Analýza ukazuje postupně klesající trend v případě výdajů na bytové hospodářství. Zatímco v roce 2014 bylo vydáno celkem 3,7 mil. Kč v posledním roce sledovaného období výdaje v této oblasti klesly na 2,1 mil. Kč, tedy o 39%. Výdaje na regionální a místní správu jsou nevyšší v roce 2019, tato položka běžných výdajů vzrostla od začátku sledovaného období o 34%. Dalšími běžnými výdaje obce jsou výdaje na Sběr a svoz komunálního odpadu, které mají rostoucí trend. V roce 2014 obec vydala na tuto činnost částku 1,7 mil. Kč, v roce 2019 to bylo o 36% více. Tento výdaj je z velké části hrazen z poplatků za zpracování komunálního odpadu, celková výše těchto příjmů však náklady nepokryje. Obec je tak nucena provoz dotovat z vlastních prostředků. Mimo zobrazené výdaje obec každoročně vydává částky i na další oblasti. Každoročně rostou výdaje obce na služby sociální péče. V roce 2014 výše částky na tyto služby činila 504 tis, v posledním sledovaném roce pak výdaj vzrostl o 65%, na 833 tis. Kč. Obec podporuje výdaje do této oblasti. Z ostatních výdajů jsou pravidelnými výdaji péče o zeleň obce, kdy obec vynakládá v průměru 470 tis. Kč ročně na tuto činnost. Za poslední roky stouply i výdaje na požární ochranu. Obec poskytovala příspěvky na modernizaci vybavení místního Sdružení dobrovolných hasičů.

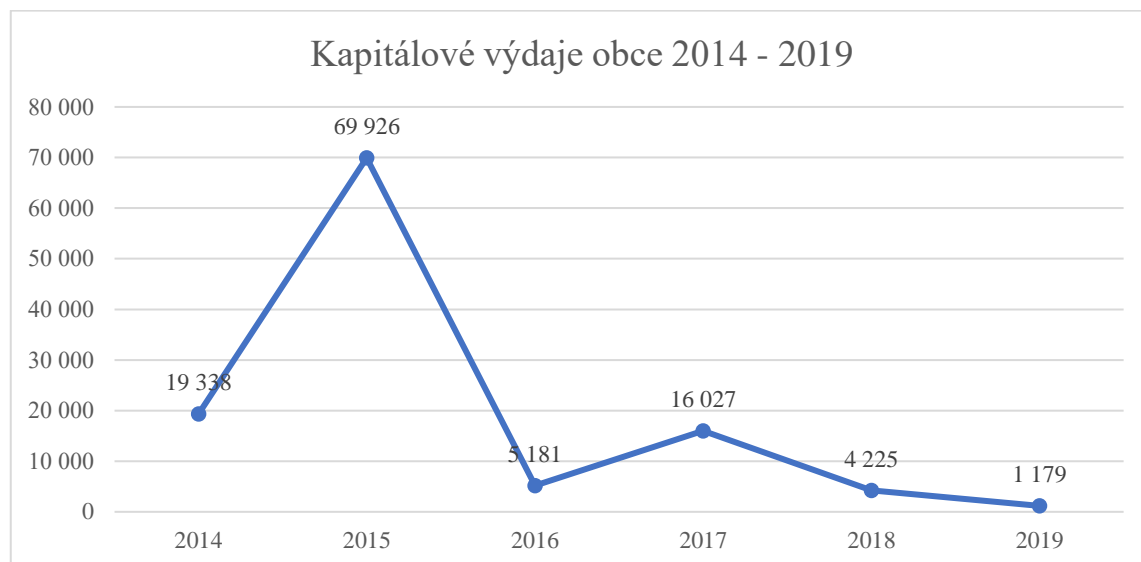
Jedna z nejmenších položek výdajů obce je pak každoroční příspěvek na kulturu v průměrné výši 31 tis. Kč za sledované období. Z této částky je hrazen provoz místní knihovny. Jen o něco vyšší je položka využití volného času dětí a mládeže, v průměru 53 tis. Kč za rok. Obci postupně rostou výdaje na tělovýchovu. Od počátku sledovaného období vzrostly o více než 200% na 300 tis. Kč.

Kapitálové výdaje

Jak již bylo řečeno, kapitálové výdaje jsou výdaje financování investičních záměrů obce, ať jde o koupi, novou výstavbu či rekonstrukci. Nebolí investice do majetku obce, ze kterého by obec měla mít užitek i v následujících letech. Zahrnují dotace dalším rozpočtovým organizacím, poskytování půjček, splátky půjček nebo poskytování cenných papírů. Slouží také ke krytí deficitu běžného rozpočtu.

Následující graf zobrazuje vývoj kapitálových výdajů obce v letech 2014 až 2019. Hodnoty jsou uvedeny v tisících Kč.

Graf 7 Kapitálové výdaje obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Nejvyšším investičním projektem obce během sledovaného období bylo vybudování čistírny odpadních vod a kanalizace v obci. To se na výši kapitálových výdajů v roce 2014 a především pak velkém nárůstu v roce 2015, kdy obec na tento projekt vydala celkovou částku 69,9 mil. Kč.

Další významnější položkou kapitálových výdajů byly výdaje na rekonstrukci pozemních komunikací, které byly poškozené v důsledku budování kanalizace. Obec započala s opravami silnic a chodníků v roce 2016, největší část této investice se pak uskutečnila v roce 2017. V tomto roce obec rovněž financovala opravu střechy objektu Mateřské školy ve výši 1,8 mil. Kč., rekonstrukci Obecního domu, který slouží pro společenské akce, ve výši 1,9 mil Kč, a také budovy sídla místní organizace Sdružení dobrovolných hasičů ve výši 440 tis. Kč. V roce 2018 obec investovala částku 1,6 mil. Kč do rekonstrukce chodníků. V posledním sledovaném roce obec rekonstruovala sociální zařízení MŠ ve výši 647 tis. Kč. Mezi kapitálovými výdaji lze dále nalézt nákupy dlouhodobého majetku. Například v roce 2016 obec zařadila do majetku osobní automobil.

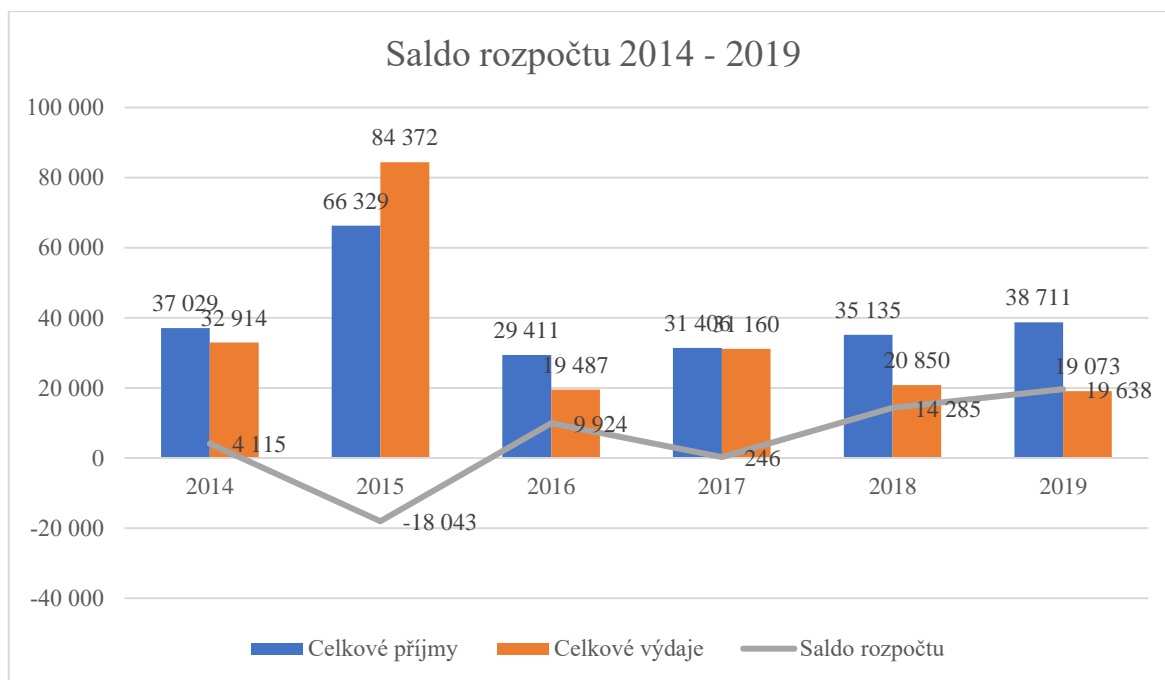
V posledním sledovaném roce byla hodnota kapitálových výdajů nejnižší, celkem 1,1 mil. Kč, to je o 94% méně než v prvním sledovaném roce. Důvodem je plánovaný projekt víceúčelového sportovního areálu nejbližších letech.

Saldo celkového rozpočtu

Saldo je výsledkem rozdílu mezi celkovými příjmy a celkovými výdaji municipálního rozpočtu. Pokud je saldo kladné, rozpočet je přebytkový, v případě záporného výsledku ztrátový, hospodaření tak končí schodkem. Obec může v případě deficitu zvýšit příjmy získané v daném období o úspory, které nakumulovala v minulých letech, případně využít půjčené prostředky. Saldo rozpočtu obce Vinařice je většinu sledovaného období kladné, rozpočet obce je tak přebytkový. Výjimku tvoří rok 2015, kdy výsledkem účetního období byl schodek ve výši 18 mil. Kč. Obec v tomto roce financovala projekt výstavby čistírny odpadních vod, na dokončení projektu byly použity prostředky z výsledků hospodaření minulých let. Nejvyšší hodnoty dosáhlo saldo rozpočtu v posledním sledovaném roce, a to 19 mil. Kč, kdy byla obec schopna ušetřit polovinu svých příjmů.

Saldo běžného rozpočtu obce Vinařice v letech 2014–2019 je znázorněno v následujícím grafu v tis. Kč:

Graf 8 Saldo celkového rozpočtu obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Saldo běžného rozpočtu

Provozní saldo vyjadřuje finanční sílu obce. Je to každoroční potenciál pro nové investiční projekty, obnovu majetku nebo tvorbu finanční rezervy. Provozní saldo je rozdílem běžných

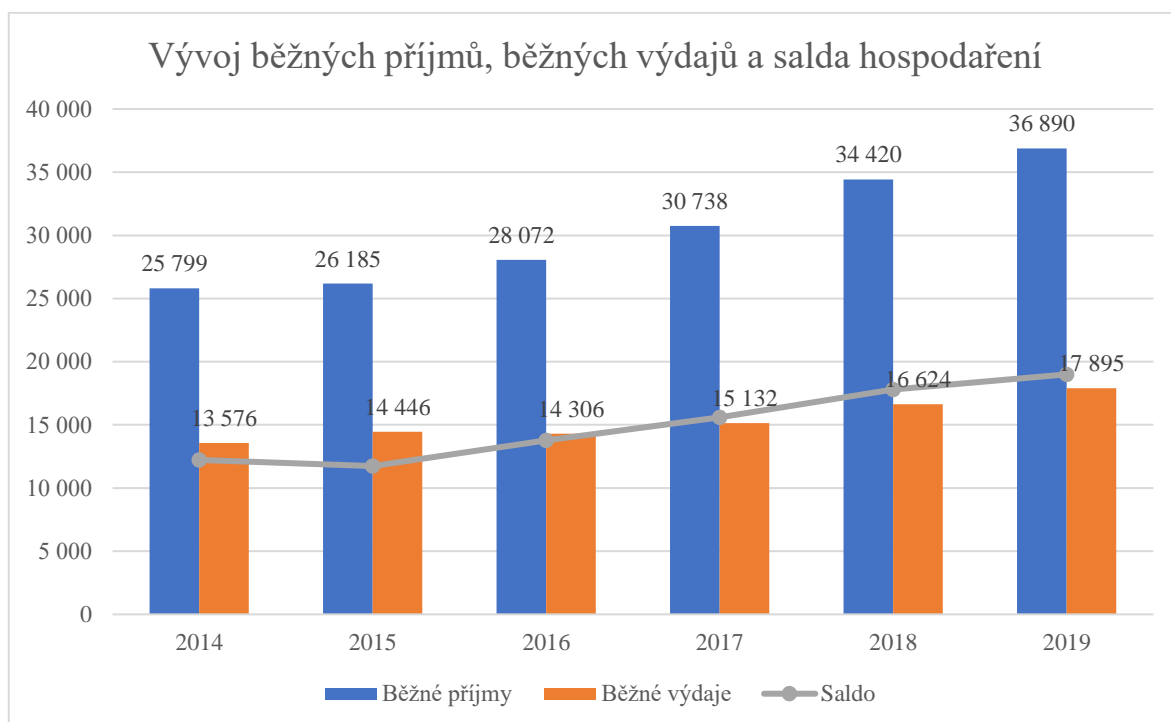

příjmů a běžných výdajů. Mezi běžné příjmy jsou zahrnuty každoročně se opakující příjmy určené na krytí běžných výdajů, tedy příjmy daňové, nedaňové a pravidelné transfery. Pro obecné posouzení dlouhodobé udržitelnosti hospodaření platí, že nárůst běžných příjmů by měl být vyšší než nárůst běžných výdajů.

Obec nemá problém hradit provozní výdaje svými běžnými příjmy. V obou případech je zřejmý rostoucí trend. Zatímco u provozních výdajů je nárůst spíše pozvolný, běžné příjmy rostou rychleji. V roce 2014 dosahovaly běžné příjmy obce 25,8 mil. Kč, o šest let později se přiblížily hranici 37 mil. Kč. Hodnota běžných výdajů se od začátku sledovaného období pohybovala ve středu hodnoty běžných příjmů. Obec je tak schopna pokrýt svými běžnými příjmy dvojnásobnou hodnotu výdajů určených na provoz obce.

Následující graf zobrazuje vývoj příjmů a výdajů obce a provozního salda v letech 2014 až 2019.

Graf 9 Vývoj příjmů, výdajů a salda hospodaření obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Hodnota provozního salda je poměrně vysoká po celé sledované období. I u tohoto ukazatele můžeme pozorovat rostoucí trend, pouze v roce 2015 došlo k zastavení růstu, způsobené rychlejším vývojem výdajů oproti příjmům. Důvodem bylo navýšení nákladů na konzultační a právní služby související s čerpáním dotace na čistírnu odpadních vod. V tomto roce bylo

provozní saldo na svém minimu, a to 11,7 mil. Kč. Od roku 2016 vykazuje provozní saldo kontinuální růst až na hodnotu 18,9 mil. Kč v posledním sledovaném roce, tedy o 55% více než v roce 2014.

Index provozních úspor

Index provozních úspor je další možností, jak zhodnotit hospodaření obce. Index vyjadřuje procentuální hodnotu finančních prostředků, které obci zůstávají z provozních příjmů po úhradě provozních výdajů. Jedná se o poměr salda provozního rozpočtu k běžným příjmům. Dle Půčka (2015) by se optimální hodnota tohoto ukazatele měla pohybovat mezi **20-25 %**, minimální hodnota pak by neměla klesnout pod **10 %**.

Tabulka 24 Index provozních úspor obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Běžné příjmy	25 799	26 185	28 072	30 738	34 420	36 890
Saldo běžných příjmů a běžných výdajů	12 223	11 739	13 766	15 606	17 796	18 995
Index provozních úspor	47%	45%	49%	51%	52%	51%

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Z tabulky je patrné, že Index provozních úspor obce Vinařice překračuje doporučené hodnoty. Trend růstu tohoto ukazatele kopíruje růst provozního salda. Nejnižší hodnoty dosahoval Indexu v roce 2014, a to 45%. Další rok ukazatel vzrostl na 47%. Poté došlo k poklesu o 3% v roce 2015. Od roku 2016 index provozních úspor postupně rostl, poslední sledovaný rok byla hodnota tohoto ukazatele o 51% vyšší než v roce 2014. Obci tak díky zvyšujícím se daňovým příjmům zůstává každý rok polovina prostředků, které může využít na investiční záměry obce. Obec tak nemusí využívat půjčky od dalších subjektů, a nezatěžuje tak rozpočet úroky.

4.2.4 Analýza rozdílových ukazatelů

Čistý pracovní kapitál

Ukazatel čistého pracovního kapitálu (ČPK) nám říká, kolik provozních prostředků zbývá po úhradě všech krátkodobých závazků. Výše čistého provozního kapitálu by měla

dosahovat nízké kladné hodnoty. Nulové nebo záporné číslo kapitálu značí, že obec nemá na úhradu běžných výdajů, a zároveň má nízké vlastní příjmy. Obec v tomto případě nemá dostatek vlastních zdrojů na své fungování. Tuto situaci lze řešit například navýšením místních poplatků nebo místního koeficientu daně z nemovitosti. Nežádoucí je ale i vysoká kladná hodnota čistého provozního kapitálu. Negativně to ovlivňuje rentabilitu obce. Vyšší hodnoty čistého pracovního kapitálu ukazují na to, že část provozu obce je financována z dlouhodobých pasiv. Aktiva tak nejsou s pasivy časově sladěna. Do budoucna by bylo vhodné optimalizovat výši čistého pracovního kapitálu, tak aby krytí oběžných aktiv dlouhodobými pasivy nedosahovalo takové výše.

Tabulka 25 Čistý pracovní kapitál obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Oběžná aktiva	44 865	27 162	37 756	37 979	52 902	72 945
Krátkodobé cizí zdroje	5 121	4 172	4 493	6 036	2 199	2 535
Čistý pracovní kapitál	39 744	22 990	33 263	31 943	50 703	70 409
Podíl ČPK na aktivech	89%	85%	88%	84%	96%	97%

Zdroj: rozvahy obce Vinařice 2014-2019

Z tabulky ukazatele čistého pracovního kapitálu obce Vinařice je zřejmé, že obec dosahuje poměrně vysokých hodnot v celém sledovaném období. Obec má vysoký podíl oběžného majetku, a navíc je schopna většinu svých aktivit hradit ze svých zdrojů. Výše ČPK byla ovlivněna především hodnotou oběžných aktiv. Ukazatel má rostoucí trend. Jediný pokles byl v roce 2015, kdy ČPK dosáhl zároveň nejnižší hodnoty 23 mil. Kč. To bylo dáno nízkou hodnotou oběžného majetku. Obec dokončovala v tomto roce projekt čistírny odpadních vod, který financovala z části z vlastních zdrojů, tedy i z prostředků uložených na běžném účtu obce. Hodnota běžného účtu se tak dostala na historické minimum sledovaného období. Poté následoval růst tohoto ukazatele. Nejvyšší hodnoty 70,4 mil. Kč pak dosahovala v roce 2019, hodnota čistého pracovního kapitálu tak vzrostla o 43,6%.

Podíl čistého pracovního kapitálu a oběžného majetku by měl ideálně dosahovat **30–50 %**. Obec v celém sledovaném období vykazuje stabilní průměrné hodnoty kolem 90%. Vysoké hodnoty tohoto ukazatele snižují rentabilitu. Nejnižší hodnota byla v roce 2017, konkrétně 84%, nejvyšší podíl byl poslední rok sledovaného období, kdy hodnota tohoto ukazatele vzrostla na 97%. Tento ukazatel tak vzrostl od roku 2014 o 8%.

4.2.5 Analýza poměrových ukazatelů

Ukazatel likvidity

Ukazatel likvidity vyjadřuje schopnost obce přeměnit v případě potřeby úhrady závazků majetek na finanční prostředky. Podle rychlosti, s jakou lze přeměnit jednotlivé majetkové složky na peníze, rozlišujeme likviditu běžnou, pohotovou a okamžitou.

Běžná likvidita vyjadřuje schopnost obce přeměnit běžná aktiva na peněžní prostředky. Tento ukazatel je vyjádřen poměrem oběžných aktiv a krátkodobých závazků. Nízká hodnota likvidity (blíží se k hodnotě 1) ukazuje na možné problémy obce dostat svým krátkodobým závazkům. Oproti tomu příliš vysoká hodnota ukazatele značí vysoké náklady financování obce, a také zbytečně vysoký čistý pracovní kapitál. Doporučená hodnota běžné likvidity je **1,5-2,5** (Knápková, Pavelková, Remeš a Šteker, 2017).

Tabulka 26 Běžná likvidita obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Oběžná aktiva	44 865	27 162	37 756	37 979	52 902	72 945
Krátkodobé závazky	5 121	4 172	4 493	6 036	2 199	2 535
Běžná likvidita	8,8	6,5	8,4	6,3	24,1	28,8

Zdroj: rozvahy obce Vinařice v letech 2014-2019

Oběžný majetek obce byl ve všech letech sledovaného období vyšší než krátkodobé závazky. Ukazatele běžné likvidity obce Vinařice překračovaly ve sledovaném období doporučenou hodnotou, a to několikanásobně. Meziročně hodnota tohoto ukazatele vykazuje kolísavou tendenci. V posledním sledovaném roce dosahovala běžná likvidita 28,8%. Tato výše ukazatele běžné likvidity vypovídá o tom, že obec váže zbytečně vysoké množství kapitálu a snižuje tak svou rentabilitu.

Pohotová likvidita se počítá stejně jako předchozí ukazatel, od běžných aktiv jsou v tomto případě navíc odečteny zásoby. Doporučená hodnota ukazatele pohotovostní likvidity je v rozmezí **1-1,5** (Růčková, 2015).

Tabulka 27 Pohotovostní likvidita obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Oběžná aktiva	44 865	27 162	37 756	37 979	52 902	72 945
Zásoby	0	0	0	0	0	0
Krátkodobé závazky	5 121	4 172	4 493	6 036	2 199	2 535
Pohotová likvidita	8,8	6,5	8,4	6,3	24,1	28,8

Zdroj: rozvahy obce Vinařice v letech 2014-2019

Vzhledem k tomu, že obec nevytváří žádné zásoby, je hodnota **pohotovostní likvidity** rovna hodnotě běžné likvidity v jednotlivých letech sledovaného období. Hodnoty pohotovostní likvidity obce Vinařice se ve sledovaném období pohybovaly vysoko nad doporučenou hodnotou. To značí skutečnost, že obec nevyužívá své zdroje efektivně.

Okamžitá likvidita je schopnost obce hradit krátkodobé závazky. Vypočítá se jako podíl krátkodobého finančního majetku (KFM) a krátkodobých závazků. Doporučená hranice okamžité likvidity **0,2** (Kraftová, 2002).

Výsledné hodnoty ukazatele okamžité likvidity jsou uvedeny v následující tabulce v tis. Kč

Tabulka 28 Okamžitá likvidita obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Krátkodobý finanční majetek	33 127	26 561	36 928	37 129	52 130	71 810
Krátkodobé závazky	5 121	4 172	4 493	6 036	2 199	2 535
Okamžitá likvidita	6,47	6,37	8,22	6,15	23,71	28,32

Zdroj: rozvahy obce Vinařice v letech 2014-2019

Vzhledem k tomu, že krátkodobý finanční majetek tvoří nejvýznamnější položku aktiv obce Vinařice, je všech sledovaných obdobích je hodnota okamžité likvidity relativně vysoká. Hodnota okamžité likvidity se pohybuje v celém sledovaném období vysoko nad doporučeným rozmezím. V posledním sledovaném roce dosahuje okamžitá likvidita 28%. Vysoké hodnoty poukazují na neefektivní využívání finančních prostředků obce. Obec Vinařice v roce 2020 vydala na rekonstrukci svého majetku téměř 10mil. Kč, v roce 2021 plánuje vydat na obnovu obecního majetku téměř 16mil. Kč. V nejbližších letech pak chystá projekt výstavby sportovního areálu. Tento projekt bude hrazen částečně z výsledků

hospodaření obce. Volné finanční prostředky obce jsou tak určeny na budoucí investice obce.

4.2.6 Ukazatele FAMA

Finanční a majetková analýza FAMA je osvědčenou součástí programu rozvoje obcí. Sleduje stav majetku obce, jeho předpokládaný vývoj, příjmy a výdaje obce, investice, zadlužení a jejich vývoj v příštích letech. Na rozdíl od klasické finanční analýzy, FAMA je schopna postihnout komplexnější pojetí sociálně-ekonomického rozvoje obce.

Ukazatele FAMA mají za cíl upozornit na problémové oblasti hospodaření obce a identifikovat příčiny možných problémů. Jejich pomocí lze vyvodit, zda jsou prostředky obce využívány efektivně, zda zastupitelé nakládají s obecním majetkem a příjmy hospodárně.

Celkové příjmy na obyvatele

Tento ukazatel vyjadřuje podíl celkových příjmů na celkovém počtu obyvatel obce. Udává celkovou finanční sílu municipality. Jeho nevýhodou je, že jeho součástí jsou i cizí finanční zdroje, tedy úvěry nebo neinvestiční dotace a transfery od státu nebo krajských celků. To může přinést zkreslené výsledky. Ukazatel celkových příjmů na obyvatele je zobrazen v tis. Kč v tabulce č. 30.

Tabulka 29 Ukazatel celkových příjmů na obyvatele 2014-2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celkové příjmy	37 029	66 329	29 411	31 406	35 135	38 711
Počet obyvatel	2,027	2,035	2,036	2,065	2,089	2,104
Celkové příjmy na obyvatele	18,3	32,6	14,4	15,2	16,8	18,4

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Koeficient byl nejvyšší v roce 2015, a to na hodnotu 32,6 tis. Kč na 1 obyvatele. Růst byl způsoben investičním transferem, konkrétně dotací na již zmiňovaný největší investiční projekt obce čistírny a kanalizace. V roce 2016 pak celkové příjmy poklesly na 14,4 mil Kč na 1 obyvatele, a navázaly tak na kontinuální růst, který můžeme pozorovat v případě následujícího ukazatele, kde jsou příjmy o transfery očištěny. Nejvyšší hodnoty dosáhl tento ukazatel v posledním roce sledovaného období, a to 18,4 tis Kč na 1 obyvatele.

Daňové příjmy na obyvatele

Tento ukazatel vyjadřuje daňovou výtěžnost obce. Jedná se o objem daní připadající na jednoho obyvatele. Daňová výtěžnost charakterizuje výkonnost podnikatelských subjektů a daného území ve vazbě na příjmy státního rozpočtu a příjmy obcí. Pomocí tohoto ukazatele lze hodnotit atraktivitu obce pro bydlení i podnikání. Ukazatel se vypočítá jako podíl daňových příjmů obce a počtu obyvatel. Údaje za zkoumané období v jsou uvedeny v následující tabulce v tisících Kč.

Tabulka 30 Daňové příjmy na 1 obyvatele obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Daňové příjmy	19 963	20 895	22 593	25 184	28 501	30 942
Počet obyvatel	2,027	2,035	2,036	2,065	2,089	2,104
Daňové příjmy na obyvatele	9,8	10,3	11,1	12,2	13,6	14,7

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Z tabulky je na první pohled zřejmý rostoucí trend tohoto ukazatele. V roce 2014 byla hodnota daňových příjmů 9,8 tis Kč. Tato hodnota postupně rostla, v průměru o 500 Kč na obyvatele ročně. Nejvyšší růst byl mezi lety 2017 a 2018 vlivem navýšení sazby přerozdělování daňových příjmů obcím. V posledním sledovaném roce pak tento ukazatel dosahuje hodnoty 14,7 tis Kč na 1 obyvatele obce. Ukazatel tak od počátku sledovaného období vzrostl o 49%

Vlastní příjmy na obyvatele

Mezi vlastní příjmy obce jsou zahrnuty daňové příjmy, nedaňové příjmy a kapitálové příjmy. Tento ukazatel na rozdíl od předchozího v sobě nezahrnuje vnější finanční zdroje obce, má proto přesnější vypovídající hodnotu. Vlastní příjmy v přepočtu na 1 obyvatele jsou uvedeny v následující tabulce v tis. Kč.

Tabulka 31 Vlastní příjmy na obyvatele obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vlastní příjmy	25 534	25 868	28 957	30 427	34 172	36 551
Počet obyvatel	2,027	2,035	2,036	2,065	2,089	2,104
Vlastní příjmy na obyvatele	12,6	12,7	14,2	14,7	16,4	17,4

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice, vlastní zpracování

Tabulka ukazuje na rostoucí trend tohoto ukazatele. Vlastní příjmy jsou tvořeny zejména daňovými příjmy, kopírují tak rostoucí trend tohoto ukazatele. Počet obyvatel narůstá velmi pomalu, hodnota ukazatele je proto ovlivněna právě daňovými příjmy. V roce 2014 byla hodnota tohoto koeficientu 12,6 tis. Kč na obyvatele. Mezi lety 2014 a 2015 byl zaznamenán nejnižší nárůst, a to o 115 tis. Kč. Naopak nejvyšší růst byl mezi roky 2017 a 2018, a to o 1,6 tis. Kč. Důvodem byla již zmiňovaná novela o přerozdělování sdílených daní místním samosprávám. To přineslo obci vyšší daňové příjmy, a to ovlivnilo hodnotu tohoto ukazatele. V roce 2018 byla hodnota vlastních příjmů na obyvatele 17,4 tis. Kč, tedy o 38% více než v prvním sledovaném roce.

Ukazatel finanční nezávislosti vyjadřuje, do jaké míry je obec finančně nezávislá na dotacích a transferech. Jedná se o podíl vlastních příjmů obce (daňové příjmy, nedaňové příjmy a kapitálové příjmy) a souhrnu celkových příjmů. Výsledný koeficient zobrazuje míru nezávislosti na přijatých dotacích. Doporučená hodnota by neměla klesnout pod 20%. Výsledné hodnoty zobrazuje následující tabulka, hodnoty jsou v tis. Kč.

Tabulka 32 Ukazatel finanční nezávislosti Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vlastní příjmy	25 534	25 868	28 957	30 427	34 172	36 551
Celkové příjmy	37 029	66 329	29 411	31 406	35 135	38 711
Finanční nezávislost	69%	39%	98%	97%	97%	94%

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Z tabulky vyplývá, že obec Vinařice je finančně nezávislá na cizích příjmech. Dlouhodobá hodnota dosahuje v průměru 97%. Výjimkou jsou roky 2014 a 2015, kdy obec čerpala dotace na vybudování kanalizace a čistírny odpadních vod.

Ukazatel finanční soběstačnosti říká, do jaké míry je obec schopna pokrýt běžné výdaje vlastními příjmy. Vlastní příjmy obce jsou v tomto případě celkové příjmy obce očištěné o přijaté dotace. Vyšší hodnota vyjadřuje soběstačnost obce ve financování běžné činnosti. Míra finanční soběstačnosti by měla dosahovat hodnoty vyšší než 70%. Počítá se jako podíl běžných příjmů a běžných výdajů. Výsledné hodnoty tohoto ukazatele jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 33 Ukazatel finanční soběstačnosti obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

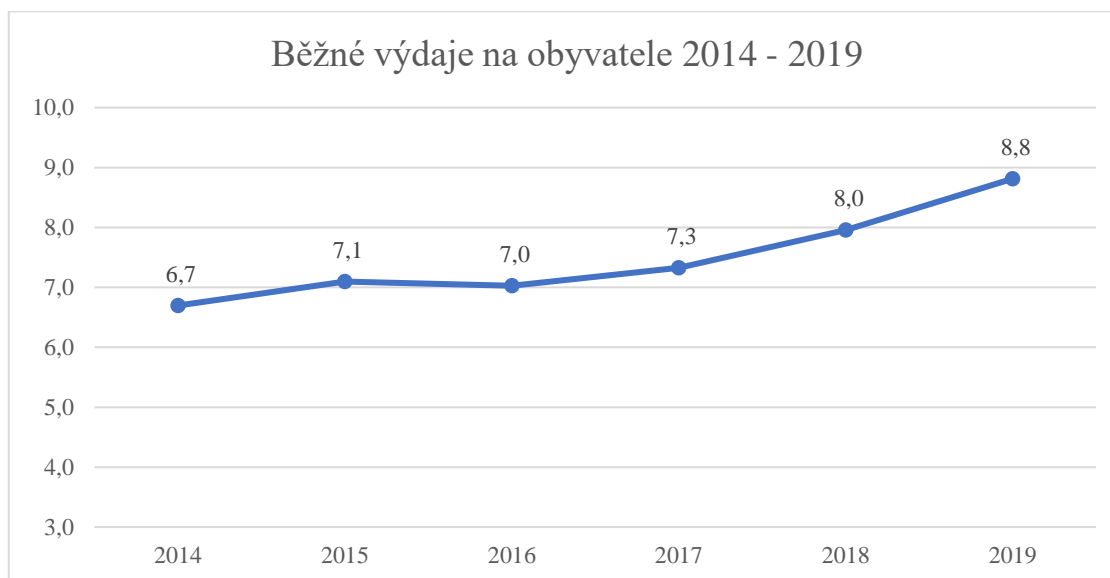
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vlastní příjmy	25 534	25 868	28 957	30 427	34 172	36 551
Běžné výdaje	13 576	14 446	14 306	15 132	16 624	17 895
Finanční soběstačnost	188%	179%	202%	201%	206%	204%

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Ukazatel finanční soběstačnosti obce Vinařice přesahuje doporučené hodnoty dokonce několikrát. V roce 2013 byl podíl běžných příjmů na podílu běžných výdajů 190%. V dalším roce mírně stoupl, v roce 2015 poklesl na 181%, což byla zároveň nejnižší hodnota za sledované období. Od tohoto roku pak postupně rostl podíl rostl, až na 207% v roce 2018. V posledním sledovaném roce ukazatel finanční soběstačnosti obce pak byla hodnota tohoto ukazatele 199%. Obec Vinařice je dle tohoto ukazatele zcela soběstačná.

Ukazatel běžných výdajů na obyvatele udává výši vynaložených výdajů na 1 obyvatele obce. Do výpočtu se zahrnují každoročně se opakující se výdaje. Mají tak vyšší vypovídající hodnotu než ukazatel vycházející z celkových příjmů, kde jsou obsaženy i jednorázové výdaje. Výsledné hodnoty ukazatele jsou znázorněny v následujícím grafu v tis. Kč.

Graf 10 Běžné výdaje na obyvatele 2014-2019 v tis. Kč

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Graf ukazuje růstový trend tohoto ukazatele. Nejnižší hodnotu lze pozorovat v prvním sledovaném roce, kdy byl podíl běžných výdajů v přepočtu na 1 obyvatele obce 6,5 tis. Kč. Do roku 2015 pak podíl každý rok zvyšoval, v roce 2016 se růst zastavil a došlo k mírnému poklesu. Od tohoto roku pak růst pokračoval, nejvyšší hodnotu měl pak v posledním sledovaném roce, a to 8,8 tis. Kč.

Ukazatel **míry krytí běžných výdajů** se počítá jako podíl běžných výdajů na běžných opakujících se příjmech. Výsledné hodnoty vypovídají o tom, kolik procent běžných příjmů obec profinancuje v běžných výdajích. Hodnota tohoto podílu by neměla přesáhnout 100%.

Tabulka 34 Míra krytí běžných výdajů obce Vinařice v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Běžné výdaje	13 576	14 446	14 306	15 132	16 624	17 895
Běžné příjmy	25 799	26 185	28 072	30 738	34 420	36 890
Míra krytí běžných výdajů	53%	55%	51%	49%	48%	49%

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice

Podíl běžných výdajů na každoročně opakujících se příjmech se po celou dobu sledovaného období pohybuje pod doporučenou hodnotou. Průměrně dosahuje tento ukazatel hodnoty 51%, což je velmi uspokojivý výsledek. V posledním sledovaném roce obec potřebovala na pokrytí běžných výdajů jen 49% běžných příjmů. Zbylé běžné příjmy tak obec může použít na financování investičních záměrů.

Hrubá úspora je ukazatelem informujícím o skutečném objemu finančních prostředků, které obci zůstanou po odečtení běžných výdajů od celkových příjmů.

Tabulka 35 Hrubá úspora obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

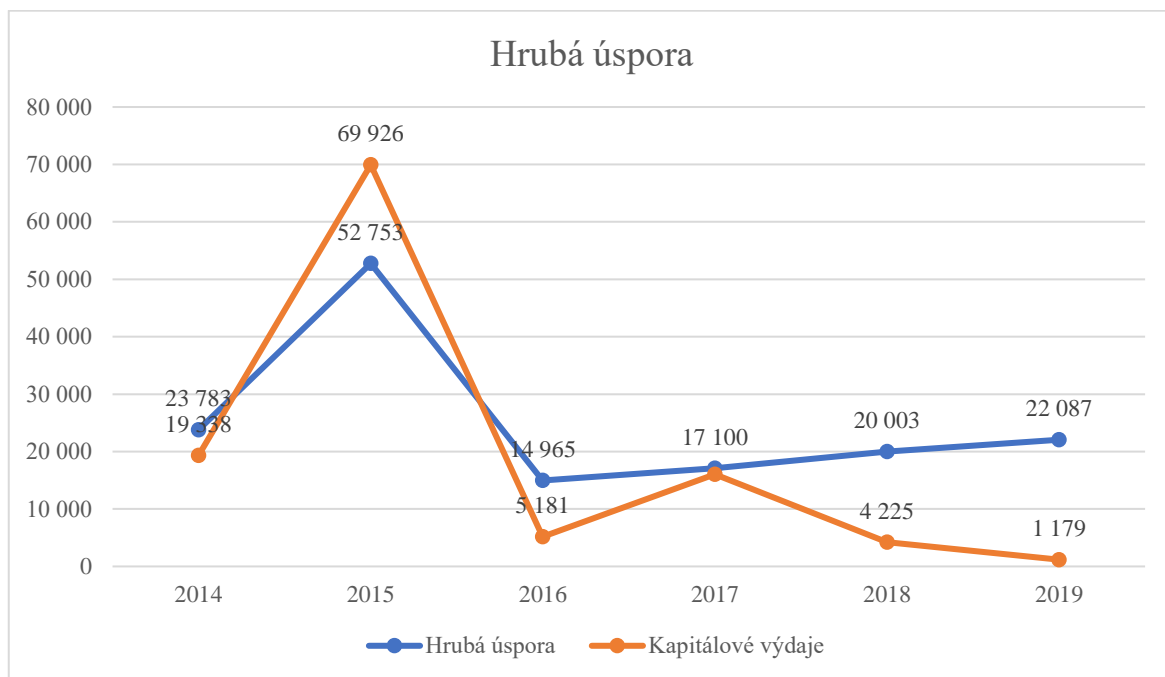
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy celkem	37 029	66 329	29 411	31 406	35 135	38 711
Běžné výdaje	13 246	13 576	14 446	14 306	15 132	16 624
Hrubá úspora	23 783	52 753	14 965	17 100	20 003	22 087

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Prostředky, které obci zbydou po úhradě běžných výdajů může obec použít na financování investičních aktivit. Ukazatel hrubé úspory vykazoval nejvyšší hodnotu v roce 2015, kdy obec realizovala investiční projekt výstavby čistírny odpadních vod.

Výše tohoto ukazatele by měla mít optimálně vyrovnanou hodnotu s investičními výdaji, to by znamenalo, že obec nepotřebuje k financování svých investic prostředky z cizích zdrojů. Následující graf přinese porovnání trendu vývoje hrubé úspory a kapitálových výdajů.

Graf 11 Vývoj ukazatele hrubé úspory obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Z grafu je zřejmé, že ukazatel hrubé úspory kopíruje investiční výdaje pouze v počátku sledovaného období. Od roku 2017 je zřejmý rostoucí trend ukazatele hrubé úspory, naopak v případě kapitálových výdajů můžeme pozorovat klesající trend. V případě, že by obec v tomto trendu pokračovala, naznačovalo by to neefektivní využívání finančních prostředků obce. Obec však pouze zbrzdila své investiční aktivity. Důvodem byla příprava dalších investičních projektů, realizovaných v roce 2020 a 2021.

V roce 2015 kapitálové výdaje dominují, v tomto roce jejich hodnota přesáhla hrubou úsporu o 17,1mil. Kč. Obec v tomto roce realizovala projekt výstavby čistírny odpadních vod, a na tuto investici použila prostředky z rozpočtových přebytků.

Ukazatel Čistá úspora vyjadřuje hodnoty předchozího ukazatele očištěné o splátky úvěrů a půjček.

Tabulka 36 Čistá úspora obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hrubá úspora	23 783	52 753	14 965	17 100	20 003	22 087
Splátky úvěrů, půjčky	0	0	0	0	0	0
Čistá úspora	23 783	52 753	14 965	17 100	20 003	22 087

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Protože obec Vinařice neměla ve sledovaném období žádné závazky k cizím subjektům, výsledná hodnota ukazatele čisté úspory se rovná výsledným hodnotám předchozího ukazatele hrubé úspory.

Investiční podíl udává, jaká část celkových výdajů obce je určena na investice. Investiční podíl je procentuální vyjádření podílu investičních výdajů na celkových výdajích. Hodnota by se měla ideálně pohybovat nad 20%. Může být i pod touto hranicí, ale za předpokladu, že se bude tento podíl následně navyšovat. Čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím rychleji obec rozvíjí svůj majetek.

Vypočtené hodnoty Investičního podílu jsou zobrazeny v následující tabulce.

Tabulka 37 Investiční podíl obce Vinařice 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kapitálové výdaje	19 338	69 926	5 181	16 027	4 225	1 179
Celkové výdaje	32 914	84 372	19 487	31 160	20 850	19 073
Investiční podíl	59%	83%	27%	51%	20%	6%

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice 2014-2019

Z tabulky je vidět, že investiční podíl vykazuje proměnlivý charakter. V letech 2014 a 2015 obec realizovala projekt výstavby čistírny odpadních vod a kanalizace, to ovlivnilo podíl investic na celkových výdajích. V roce 2015 tak bylo vynaloženo na investice celkem 83% celkových výdajů. Vysoké hodnoty, celkem 51%, dosáhl tento ukazatel i v roce 2017, kdy probíhala rekonstrukce místních komunikací a oprav obecních nemovitostí. V posledním

sledovaném roce činila výše výdajů na investice pouhých 6%, tedy pod doporučenou hodnotou.

V roce 2020 v obci proběhla výstavba nového plotu kolem pozemku Základní školy ve výši 4,6 mil. Kč, dále rekonstrukce pozemní komunikace ve výši 1,3 mil Kč, a oprava chodníku za 1,5mil Kč.

V roce 2021 obec plánuje opravu pozemní komunikace a dešťové kanalizace v V. ulici ve výši 11 mil. Kč, první etapu opravy chodníků v části Mayrau v celkové výši 1,8 mil. Kč (druhá etapa ve výši 1,2 mil v roce 2022), a opravu chodníků v ulici Švermovská ve výši 2,8 mil. Kč,

Jak již bylo zmíněno, obec plánuje nový projekt výstavby víceúčelového sportovního areálu. Cena projektu je odhadována na 40 mil. Kč. Obec bude tento projekt čerpat dotaci ve výši... zbylou část bude hradit z vlastních prostředků. Realizace projektu započne po vydání stavebního povolení a přidělení dotace.

Ukazatel dluhové služby

Dluhová služba podává přehled o stávajících závazcích, o schopnosti splácet závazky a poskytuje přehled o splátkách jistin a úroků ke krytí plánovaných investic obce. Ukazatel dluhové služby vyjadřuje poměr dluhové služby a dluhové základny v procentech. Dluhová služba se skládá z úroků z úvěrů, splátek jistin a splátek leasingu. Dluhová základna je pak tvořena příjmy, a to daňovými, nedaňovými a přijatými neinvestičními dotacemi. Tento ukazatel by neměl překročit hodnotu 25 %.

Tabulka 38 Ukazatel Dluhové služby obce Vinařice 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dluhová služba	0	0	0	0	0	0
Dluhová základna	25 799	26 185	28 072	30 738	34 420	36 890
Ukazatel dluhové služby	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Zdroj: Závěrečné účty obce Vinařice

Obec Vinařice po celé sledované období neměla žádné závazky k dalším subjektům. Hodnota přijatých půjček, hrazených úroků a splátek jistin půjčených prostředků, tedy souhrnně dluhové služby, tak vykazovala nulovou hodnotu po celé období. Ukazatel dluhové služby obce Vinařice, tak činí 0% .

5 Závěr

Hlavním cílem této diplomové práce bylo analyzovat a vyhodnotit hospodaření středočeské obce Vinařice. Zjistit, zda zastupitelé obce plní své úkoly s vyrovnaným rozpočtem, obec zbytečně nezadlužují, vhodně investují do rozvoje obce, a využívají při tom zdroje takové zdroje, které obec zbytečně nezatíží.

Nejprve byly v práci stručně vysvětleny základní pojmy související s hospodařením obce. Bylo vymezena charakteristika obce a určeny předpoklady prostřednictvím, kterých plní obec své funkce. Byly popsány orgány obce a definovány vybrané pravomoci v oblasti hospodaření. Následovalo vymezení práv a povinností při hospodaření obce s vlastním majetkem. Dále jsem se v práci věnovala vysvětlení funkcí rozpočtu obce a popsání rozpočtového procesu. Následovalo členění struktury rozpočtu a dále popis jednotlivých položek rozpočtu. Závěrem byly uvedeny metody, které lze využít ke zhodnocení hospodaření obce.

Vlastní část práce nejprve představuje obec Vinařice. Je provedena socioekonomická analýza, která zmiňuje základní statistické a demografické údaje obce. Následují informace o kulturním prostředí, občanské a technické vybavenosti, a přehled majetku obce.

Hlavní částí práce je analýza hospodaření obce. Podkladem pro tuto práci bylo porovnání vývoje šesti let hospodaření obce Vinařice, konkrétně roky 2014-2019.

Počet obyvatel obce každoročně mírně stoupá, tento trend je mezích udržitelnosti, momentálně nemá negativní vliv na kvalitu služeb, které jsou poskytovány obyvatelům ze strany obce. Od roku obce vzrostl počet obyvatel o 3,8%, celkem na 2 104. Největší podíl na růstu mají nově přistěhovalí. V průměru 68% obyvatel je v produktivním věku. Na základě vyhodnocení Indexu atraktivity se obec s průměrnou hodnotou 0,17 jeví jako spíše atraktivní pro život.

Dominantní podíl v majetku obce zastává nemovitý majetek, konkrétně pak budovy sloužící občanům obce, bytové domy a další stavby. Celková hodnota těchto nemovitostí činí 163 mil. Kč. Dalších 40mil Kč je hodnota pozemků patřících k obci. Za sledované období výše majetku rostla, nejvyšší nárůst byl pak mezi roky 2015 a 2016, vlivem zařazení čistírny odpadních vod do majetku obce.

Z majetkové analýzy vyplynulo, že na celkových aktivech má dominantní podíl dlouhodobý hmotný majetek. V posledním sledovaném roce tvořil tento podíl 70% z celkové výše aktiv 246 mil. Kč, 29% pak byl podíl krátkodobého finančního majetku. Na straně pasiv je pak největší podíl vlastních zdrojů, celkem 99%.

Rozbor příjmů ukázal zdravý základ a poslední roky velmi vysokou stabilitu. Mezi daňovými příjmy převažují sdílené se státním rozpočtem, tedy závislé na změnách schválených poslaneckou sněmovnou a také ekonomickými trendy. Největší položkou těchto příjmů byla daň z přidané hodnoty. V posledním tvořila ročně 45% celkových příjmů. Další významnou položkou daňových příjmů byly příjmy z daně z příjmu fyzických a právnických osob. V případě příjmu z daní z nemovitosti obec využívá základní sazbu daně stanovenou finanční správou. Nejvyšší příjem obce z místních poplatků je poplatek za komunální odpad. Daňové příjmy mají růstový trend, od začátku sledovaného období vzrostly o 10,9 mil. Kč. Novela rozpočtového určení daní v roce 2018 přinesla obcím vyšší podíl při přerozdělování sdílených daní, a tím pádem i vyšší daňové příjmy. Naopak od roku 2021 obce musí počítat s poklesem sdílených příjmů z důvodu zrušení superhrubé mzdy. Příjmy státního rozpočtu budou navíc negativně ovlivněny dopady pandemie Covid.

Nedaňové příjmy obce tvoří přibližně 16% celkových příjmů. Vykazují po celou dobu sledovaného období stabilní výši v průměru 5,3 mil. Kč ročně. Pocházely především z oblasti navázaných na bytové pronájmy a hospodářství. Výhodou těchto příjmů je, že nereagují tak citlivě na vývoj ekonomiky jako příjmy daňové.

Obec Vinařice celkem od roku 2014 získala 107,9 mil. Kč investiční dotace a 2,9 mil. Kč kapitálových příjmů. Obec tedy získala za poslední 6 let celkem 110,8 mil. Kč mimořádných příjmů.

Celkové výdaje obce se v jednotlivých letech lišily, reflektovaly tak financování investičních aktivit obce. Běžné výdaje obce měly od počátku sledovaného období rostoucí trend, nerostly ale tak rychle jako běžné příjmy, což je pro obec plus. Od roku 2014 vzrostly o 32% na částku 17,9 mil. Kč. Největší podíl běžných výdajů si ukrojily výdaje na místní a regionální správu. Dalšími významnými výdaji pak byly výdaje na provoz vzdělávacích zařízení, bytové hospodářství a nakládání s odpady. Struktura běžných výdajů byla po celých pět let stabilní.

Investiční aktivita obce byla zaměřena na zlepšení života obyvatel. Především to byla výstavba čistírny odpadních vod a vybudování kanalizace v obci, a dále pak rekonstrukce pozemních komunikací. Obec se soustředila i na obnovu majetku, od roku 2014 investovala do této oblasti celkem 4,5 mil. Kč. V roce 2017 to byla částka ve výši 1,9 mil. Kč na rekonstrukci Obecního domu, a 1,8 mil. Kč na rekonstrukce střechy mateřské školy, v roce 2018 pak částka 340 tis. Kč do opravy podlahy v prostorách obecního úřadu, které jsou momentálně v pronájmu České pošty, a částka 250 tis. Kč do budovy sídla místního Sdružení

dobrovolných hasičů. Obec pokračovala v opravách i v roce 2020, kdy investovala celkovou částku 8 mil. Kč. Pro rok 2021 jsou plánované investice za 15,6mil. Kč. Obec obnovuje majetek rozumnými finančními objemy s ohledem na stav a finanční kondici.

Struktura výdajů na investice obce ukázala standardní, tedy jen slabou závislost na dotacích. Obec, vyjma čerpání jedné dotace, využívala k rozvoji své vlastní prostředky. Správnou politiku města zaměřenou na nezávislost a vyšší investice hodnotím vysoce kladně.

Jak již bylo zmíněno, kladně lze hodnotit, že obec hospodařila od začátku sledovaného období vždy provozně rozumně s ohledem na běžné příjmy. Provozní výdaje obce byly vždy kryty běžnými příjmy.

Co se týká výše provozního salda měly Vinařice dlouhodobě výborný trend. Od začátku sledovaného období tento ukazatel vzrostl o 55%, celkem o 6,3 mil. Kč. Obec tak dlouhodobě hospodařila přebytkově a dosahovala dobrých výsledků vysoce nad průměrem. Hodnota likvidity přesahuje několikanásobně doporučenou mez. Lze z toho usuzovat, že obec je velmi likvidní.

Daňová výtěžnost na obyvatele má růstový trend, od roku 2014 vzrostla o 47%, což lze hodnotit velmi kladně. Celkové příjmy obce v přepočtu na obyvatele ukazují na celkovou finanční sílu obce. V průběhu sledovaného období měly kolísavý trend, byly ovlivněny mimořádnými příjmy. Velmi kladně lze hodnotit rostoucí trend ukazatele vlastních příjmů na obyvatele. O roku 2014 vzrostl o 4,8 tis Kč na 1 obyvatele.

Doporučená hodnota ukazatele finanční nezávislosti by se neměla pohybovat pod hranicí 20%. Mimo roky 2014 a 2015 se výsledné hodnoty ukazatele finanční nezávislosti obce Vinařice pohybovaly v průměru 97%. Ve zmiňovaných letech došlo vlivem čerpání dotace na čistírnu odpadních vod a kanalizace k poklesu až na 37%. Celkově obec vykazuje značnou finanční nezávislost.

Z výsledku analýzy tohoto ukazatele je zřejmé, že obec je zcela soběstačná ve financování provozní činnosti. Doporučená hodnota, pod kterou by tento ukazatel neměl klesnout je 70%, obec tuto hranici překračuje v posledním sledovaném roce téměř trojnásobně.

Obec vykazuje po celé sledované období velmi dobré hodnoty míry krytí provozních výdajů běžnými příjmy. I toto lze hodnotit velmi kladně. V posledním sledovaném roce potřebovala obec na pokrytí běžných výdajů jen 49% běžných příjmů. Ve sledovaném období se tato hodnota pohybovala v průměru 51%.

Z analýzy ukazatele běžných výdajů na obyvatele vyplynul růstový trend, je však pomalejší než koeficient růstu příjmů na obyvatele, což je pro obec dobré. Od roku 2014 vzrostly běžné výdaje v přepočtu na obyvatele o 2,1 mil. Kč.

Velmi kladně lze hodnotit i výsledek analýzy ukazatele investičního podílu. Za sledované období 57% celkových příjmů obce směřováno do investičních projektů, které měly za cíl zkvalitnit život v obci.

Obec Vinařice je schopná financovat většinu svých investičních projektů z vlastních zdrojů. Obec tak vůbec nevyužívá dluhové financování a podíl cizích zdrojů „nezatěžuje“ aktiva.

Na základě provedených analýz bylo zjištěno, že obec hospodaří dobře, s vyrovnanými příjmy a výdaji. Obec je soběstačná, likvidní, nemá žádné finanční závazky k dalším subjektům. Nezatěžuje tak rozpočet výdaji za splátky půjček a úvěrů a úroky z nich plynoucí. Většinu investic hradí z vlastních prostředků, získaných z provozního hospodaření. Realizace investic z vlastních zdrojů přináší výrazné finanční úspory jednak proto, že projekty z dotací bývají výrazně dražší a byrokraticky náročnější, a také díky časové úspoře. Realizační práce každým rokem zdražují, obec nemusí čekat na výsledek dotačního procesu nebo zdlouhavého vyřizování úvěru. Správnou politiku obce zaměřenou na nezávislost a vyšší investice hodnotím kladně. Obec se o svůj majetek stará s péčí řádného hospodáře.

Od roku 2021 obce musí počítat s poklesem příjmů z důvodu zrušení superhrubé mzdy a dopadů pandemie Covid. Nadále je proto nezbytné posilovat příjmy rozpočtu obce. Obec by měla držet krok s inflací, proto bych doporučila zajistit a udržet zdravou pravidelnou valorizaci cen všech služeb, které obec poskytuje svým občanům. Týká se to nájmu, vodného, stočného, odpadů nebo místních poplatků. V případě nájmu by obec měla brát v potaz výši tržních cen v této lokalitě, které se pohybují v průměru 220Kč/m² za měsíc. V obecních bytech je výše nájmu o 45% nižší. Doporučila bych jednorázové zvýšení nájmu o 25%, s valorizací v dalších letech, jak je uvedeno v příloze 2 této práce.. Prvním navýšením by obec získala do obecního rozpočtu navíc 930tis. Kč, při postupném každoročním navýšování o 10Kč/m² by pak příjmy z pronájmu vzrostly o 1,8 mil. Kč. Toto je způsob, jak částečně pokrýt snížení příjmů ze státního rozpočtu.

Navýšení místního poplatku lze dosáhnout obecně závaznou vyhláškou. Zejména v případě poplatku za provoz systému shromažďování a třídění komunálních odpadů by obec měla rychle reagovat, protože na provozu této služby ve sledovaném období prodělávala. V posledním sledovaném roce byla ztráta 925tis Kč. V ideálním případě by obec měla

vybírat od svých občanů skutečnou výši nákladů na provoz odpadového hospodářství. V tomto případě by to znamenalo roční poplatek ve výši 1100 Kč na obyvatele za rok. Zvýšení o 83% procent by s největší pravděpodobností vyvolalo negativní reakci občanů. Doporučuji proto jednorázové navýšení ročního poplatku obyvatele na 800 Kč, a valorizaci v dalších letech. Toto jednorázové zvýšení o 200 Kč na obyvatele by snížilo roční ztrátu na odpadové hospodářství o 440 tis. Kč. Řešením je i nabídnutí možnosti rozložení splatnosti poplatku na čtvrtletní platby.

Zároveň by příjmovou stránku rozpočtu mohlo pozitivně ovlivnit navýšení místního koeficientu daně z nemovitých věcí, například využití koeficientu 1,2. Toto zvýšení by do obecního rozpočtu přineslo ročně cca 160 tis Kč.

Dále bych obci doporučila uvážlivě postupovat v případě dalšího rozšiřování obce. Obec Vinařice patří mezi středočeské obce s dobrou dojezdovou vzdáleností do Prahy a množstvím nabízených služeb v okolí. Zároveň nabízí vesnický klid, soukromí, a krásnou přírodu, je proto lákavou lokalitou pro bydlení. V posledních letech dochází postupnému rozrůstání obce především díky novým developerským projektům. Obec je v současné době plně schopna poskytovat služby svým občanům, v případě další výstavby a přílivu nových obyvatel, by mohlo dojít k poklesu kvality služeb. Rozšíření obce sebou nese vyšší náklady na vodohospodářskou infrastrukturu nebo předškolní a školní vzdělávací zařízení, které by v budoucnu mohlo negativně zatížit rozpočet obce. Dalším problémem je kapacita těchto zařízení. Obec by tak v budoucnu musela investovat vlastní prostředky do vybudování nových, tak aby kvalita služeb pro občany zůstala zachována. Proto by další výstavba měla být podmíněna tím, aby se soukromé subjekty zároveň podílely i na financování rozvoje obce. V současné době stále více obcí zakládá fond na rozvoj infrastruktury. Prostředky fondu jsou určeny k výstavbě, rekonstrukci a provozu veřejné technické infrastruktury – kanalizace a vodovodů, veřejné dopravní infrastruktury i občanské vybavenosti, zejména pak veřejně přístupné pozemní komunikace, chodníky, cyklostezky, veřejné osvětlení, veřejnou technickou infrastrukturu – kanalizace a vodovod a dále zařízení občanské vybavenosti na území obce. Výše příspěvků některých obcí a měst je uvedena v příloze 3. Pokud by obec zavedla příspěvek ve výši 150 tis. Kč, v případě realizace nové výstavby 15ti domů, schválené podle územního plánu z roku 2019, by obec do tohoto fondu získala 2,25mil. Kč.

Obci bych dále doporučila zmrazit vyšší provozních výdajů a zároveň udržet vysoké investice a opravy. Investice realizovat rychleji a tím šetřit. Rychlejší realizací investic lze docílit

výrazné úspory spočívající ve značném rozdílu růstu cen stavebních prací. Růst provozních výdajů pro obec momentálně neznamená velkou zátěž, ale do budoucna se může stát problémem. Obec by měla jít cestou zavádění nových technologií, snižujících provozní výdaje. V současné době lze žádat o dotace prostřednictvím Státního programu na podporu úspor energie EFEKT Renovace veřejného osvětlení. Ministerstvo průmyslu a obchodu poskytuje rovněž technickou asistenci při přípravě projektu úspory energií, konkrétně prostřednictvím dotace na zpracování studie proveditelnosti v podobě energetického posouzení ze strany odborného garanta, který navrhne optimální kombinaci energeticky úsporných opatření.

Obec by si měla udržet vyšší likviditu a svou soběstačnost, zejména tím, že nadále bude využívat pro investice především své vlastní zdroje, případně využije dotačních titulů pro financování plánovaných záměrů.

Silnou stránkou obce je její dobrá poloha a vybavenost. To obec činí atraktivním místem pro bydlení a obec se tak nemusí potýkat s odlivem obyvatel, a tím pádem i poklesem daňových příjmů. Obec by měla nadále poskytovat kvalitní služby svým občanům, a služby dále rozšiřovat. V obci chybí sportoviště, je zde pouze jedno dětské hřiště. Národní sportovní agentura v současné době vypsalala dotační výzvu na Rozvoj sportovní infrastruktury, která je určena na modernizaci či rekonstrukci sportovních zařízení. Výše podpory je až 70%. Pokud by obec dotaci získala, uspořila by tak přibližně 30mil. Kč. Další dotační titul je vypsan i na vybudování dětského hřiště vedle sportovního areálu. Dotace Oranžové hřiště je zaměřena na podporu výstavby a kompletní rekonstrukce dětských, sportovních a víceúčelových či jiných hřišť. Obec by mohla získat z tohoto titulu až 2 mil. Kč.

Mínusem obce je i nedostatek vlastních stavebních pozemků. Pokud by obec například v budoucnu chtěla realizovat větší investiční projekt, toto může být velkým problémem. Protože ceny nemovitostí stále narůstají, obec by měla uvažovat o koupi vhodného pozemku v katastru obce, momentálně má volné finanční prostředky. Na tomto pozemku by mohla vybudovat například dům s pečovatelskou službou. Ministerstvo pro místní rozvoj vyhlásilo dotační výzvu na podporu vzniku pečovatelských bytů nebo bytů v komunitním domě seniorů sloužících k poskytování sociálního bydlení pro seniory a pro osoby s nepříznivou sociální situací. Lze získat až 600 tis. Kč /1 byt.

6 Seznam použitých zdrojů

- ČERVENKA, Miroslav. *Soustava veřejných rozpočtů*. 1.vydání, Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-11-0
- ČERNOHORSKÝ, Jiří, ed. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2018*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2018. ISBN 978-80-906843-2-4.
- DLUHOŠOVÁ, Dana a kol. *Finanční řízení a rozhodování podniku: analýza, investování, oceňování, riziko, flexibilita*. 3. upr. vyd. Praha: Ekopress, 2011. ISBN 978-80-86929-68-2
- HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-624-1.
- HORÁČEK, J. a kol.: *Vedení obce v praxi*. Praha: Raabe, 2008, ISSN: 1802.8187
- HORIZNKOVÁ, E. a NOVOTNÝ V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 3. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-459-6
- JIŘÍČEK, P. a MORÁVKOVÁ M. *Finanční analýza*. 1. vyd. Jihlava. 2008. 94 s. ISBN 978-80-87035-14-6
- KALOUDA, František. *Finanční analýza a řízení podniku*. 3. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-646-0.
- KISLINGEROVÁ, Eva. a HNILICA Jiří. *Finanční analýza: krok za krokem*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7179-713-5
- KISLINGEROVÁ, Eva et al., 2010. *Manažerské finance*. Praha: C. H. Beck, 811 s. ISBN 978-80-7400-194-9.
- KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 3. kompletně aktualizované vydání. Praha: Grada, 2017, 228 s. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0563-2.
- KOČÍ, R. *Obecní samospráva v České republice: praktická příručka s judikaturou*. Praha: Leges, 2012. Praktik. ISBN 978-80-87576-28-1.
- KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*. Praha: C.H. Beck, 2002. C.H. Beck pro praxi. ISBN 80-7179-778-2.
- LORENC, Jiří. *Rozpočtová skladba a účetnictví 2018: pro územní samosprávné celky*. Polešovice: M LORDY, [2018]. ISBN 978-80-270-3798-8.
- MÁČE, Miroslav. *Finanční analýza obchodních a státních organizací: praktické příklady a použití*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 155 s. Finanční řízení. ISBN 80-247-1558-9.
- MARKOVÁ, H. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8.

- OTRUSINOVÁ, Milana, KUBÍČKOVÁ, Dana. Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-342-4.
- PAVLÍK, Zdeněk, Jitka RYCHTAŘÍKOVÁ a Alena ŠUBRTOVÁ. *Základy demografie*. Praha: Academia, 1986.
- PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 587 s. ISBN: 978-80-7357-614-1
- PEKOVÁ, Jitka.: *Místní rozpočty*. 1. vyd. Praha: VŠE Praha, 1997. ISBN 80-7079-704-5.
- PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-358-4.
- PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR, 2012. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-936-4.
- PETEROVÁ, Helena, 2014. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. 4. vyd. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha. ISBN 978-80-86976-28-0.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance. ISBN 978-80-247-5608-0
- PŮČEK, Milan. *Udržitelné finanční řízení obcí a regionů*. Praha: Národní síť Zdravých měst České republiky, 2015. ISBN 978-80-906033-0-1.
- RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 5. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-5534-2.
- SEDLÁČEK, Jaroslav, 2011. *Finanční analýza podniku*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-3386-6.
- SEDMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-967-0
- ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Indikátory udržitelného rozvoje pro města a obce*. Hradec Králové: Civitas per populi, 2011. ISBN 978-80-904671-4-9.
- TOTH, Petr. *Ekonomické aktivity obcí a měst*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-491-6.
- Toth Petr a kolektiv: „*Financování obcí*“ – výstup z projektu GAČR č. 402/03/1235, Oeconomica, VŠE Praha, 2005
- TOMANCOVÁ, Jaroslava, Jan OBROVSKÝ a Antonín BRTOUN. *Veřejná správa a finance*. Boskovice: ALBERT, 2009. ISBN 978-80-7326-162-7
- VODÁKOVÁ, Jana. *Akruální účetnictví ve veřejném sektoru*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-890-9.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

ČZSO. *Statistické údaje o obyvatelích* [online]. [cit. 2020-08-20]. Dostupné z WWW:
<https://www.czso.cz/csu/xs/pocet-obyvatel-v-obcich-stredoceskeho-kraje>

ČZSO. *Databáze demografických údajů za obce* [online]. [cit. 2020-08-20]. Dostupné z WWW:
<https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

OBEC Vinařice. [online]. [cit. 2020-06-15]. Dostupné z WWW: <https://www.ouvinarice.cz/>

DENÍK OBCE. *Regulace zadluženosti a krajů* [online]. [cit. 2020-04-27]. Dostupné z WWW:
http://denik.obce.cz/go/dokumenty/z_mf/rok_04/3_04/text3_04.htm.

Rozpočet veřejně: *Jak číst rozpočet obce* [online]. [cit. 2020-02-21]. Dostupné z WWW :
<http://www.rozpocetverejne.cz/jak-cist-rozpocety-obci>

Portál na podporu rozvoje obcí ČR: *Přístupy ke klasifikaci obecního majetku* [online]. Dostupné z:
<https://www.rozvojobci.cz/news/pristupy-ke-klasifikaci-obecniho-majetku/https://www.rozvojobci.cz/news/samosprava/>

Regulace zadluženosti obcí a krajů: Moderní obec: [online]. [cit. 2020-04-10]. Dostupné z WWW :
<https://www.moderniobec.cz/regulace-zadluzenosti-obci-a-kraju/>

Přichýslal, A., *Dotací management pro zastupitele obcí*, Ministerstvo vnitra ČR, 2018, ISBN 978-80-87544-94-5 [online]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/soubor/dotacni-management-pro-zastupitele-obci.aspx>

Císařová, E., Pavel, J., *Průvodce komunálními rozpočty, aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu*, Praha Transparency International – Česká Republika, 2008 [online]. Dostupné z <http://osf.cz/wp-content/uploads/2015/08/pruvodce2008.pdf>

MONITOR STÁTNÍ POKLADNA: *Monitor - kompletní přehled veřejných financí* [online]. [cit. 2020-09-08]. Dostupné z WWW : <https://monitor.statnipokladna.cz>

DOTACE PRO OBCE [online]. [cit. 2021-03-15]. Dostupné z WWW :
<https://www.dotaceproobce.cz/>

Mapa obce [online]. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z WWW:
<https://en.mapy.cz/zakladni?x=14.0893851&y=50.1759947&z=14&source=muni&id=3742>

PODNIKATEL.CZ. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů č. 250/2000 Sb. [online]. [cit. 2020-06-11]. Dostupné z WWW: <https://www.podnikatel.cz/zakony/zakono-rozpocetovych-pravidlech-uzemnich-rozpocetu/uplne/>

PODNIKATEL.CZ. Zákon o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní) č. 243/2000 Sb. [online]. [cit. 2020-10-18]. Dostupné z WWW: <https://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-o-rozpocetovem-urceni-vynosu-nekterych-daniuzemnim-samospravnym-celkum-a-nekterym-statnim-fondum-zakon-o-rozpocetovem-urceni-dani/uplne/>

LEGISLATIVA:

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 377/2007 Sb., o rozpočtovém určení výnosů daní (Zákon, kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů)

7 Přílohy

Příloha 1 Investiční projekt domu pro seniory

Doporučený projekt počítá s výstavbou domu pro seniory s kapacitou 20 bezbariérových bytů 1+kk o velikosti cca 45 m². Navrhovaný stavební pozemek je situován v širším centru obce na okraji zastavěného území. Okolní zástavba je tvořena obytnými a občanskými stavbami. Obci je doporučeno požádat o dotaci Pečovatelský byt a Komunitní dům seniorů, kterou poskytuje ministerstvo pro místní rozvoj. Cílem dotace je podpořit vznik pečovatelských bytů nebo bytů v komunitním domě seniorů, tj. podporovaných bytů sloužících k poskytování sociálního bydlení pro seniory nad 65 let a pro osoby, které mají ztížený přístup k bydlení v důsledku zvláštních potřeb vyplývajících z jejich nepříznivé sociální situace. Na výstavbu jednoho bytu lze získat dotaci až 600 tis. Kč.

Investiční náklady dům pro seniory	ceny v tis Kč bez DPH
Pozemek	2 500
Stavba	30 560
Inženýrské sítě	820
Vybavení	460
Úprava okolí	2 000
Investiční náklady celkem	36 340
Dotace z MMR	12 000
Náklady obce v případě získání dotace	24 340

Zdroj: vlastní zpracování

Protože se projekt týká sociálního bydlení, není zde primárním cílem ekonomický výnos. Ceny pronájmu bytů v domě seniorů by tak byly nižší než v obecních bytech. Při pronájmu bytu za 110Kč/ m², by ročně obec vyinkasovala 1,2 mil. Kč.

Příloha 2

Návrh zvýšení nájemného v obecních bytech v letech 2021–2025:

Navýšení pronájmu	2021	2022	2023	2024	2025
výše nájmu	120Kč/m ²	150Kč/m ²	160Kč/m ²	170Kč/m ²	180Kč/m ²
příjem z pronájmu / rok*	3 504	4 437	4 733	5 029	5 324
bazický index	100%	127%	135%	144%	152%

* v tis. Kč

Příloha 3

Navrhované zvýšení místního poplatku za komunální odpad:

Navýšení poplatku odpadové hospodářství			
Výše ročního poplatku za osobu/rekreační objekt	600	800	1 000
Roční příjem poplatků za svoz odpadu*	1 325	1 766	2 208
Roční náklady na odpadové hospodářství*	2 250	2 250	2 250
Roční ztráta odpadové hospodářství*	-925	-483	-42

* v tis. Kč

Příloha 4

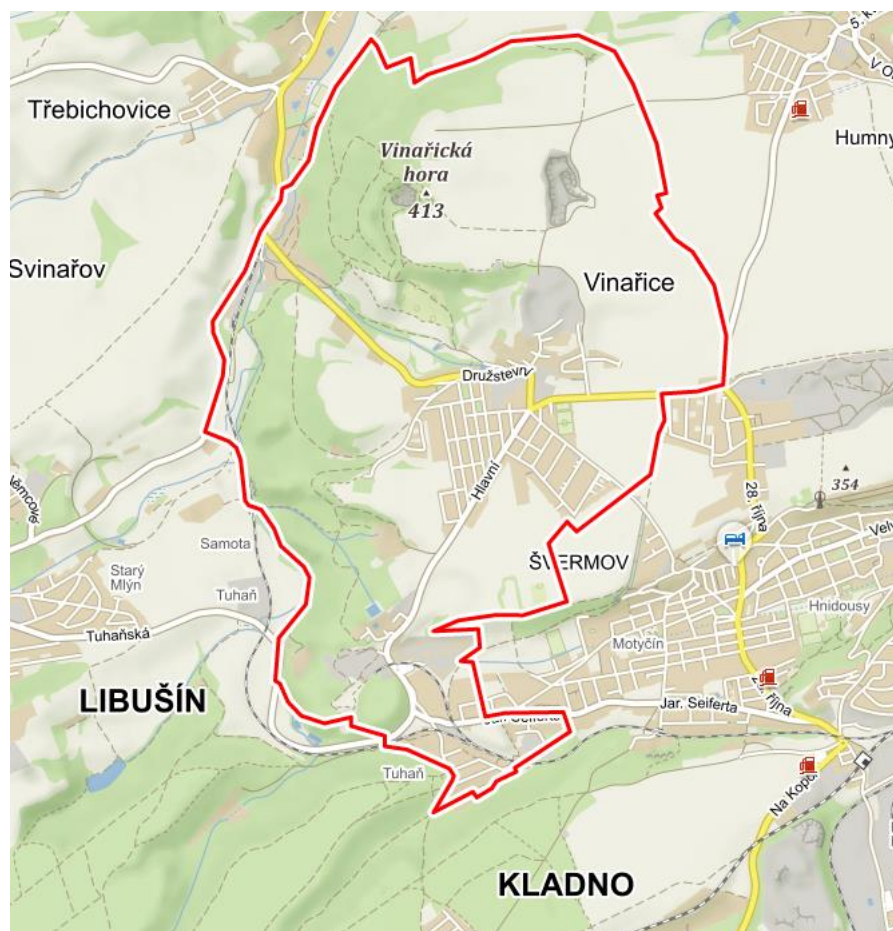
Přehled výše příspěvků do fondu pro rozvoj infrastruktury v dalších obcích.

Říčany	126
Úvaly	450
Psáry	200
Dobřejovice	150
Doubravčice	150
Líbeznice	100
Světice	75
Dolní Břežany	57
Mnichovice	50

Zdroj: webové stránky uvedených obcí

Příloha 5

Katastrální území obce Vinařice

Zdroj: Mapy.cz

Seznam tabulek

Tabulka 1 Využití finanční a majetkové ukazatele	4
Tabulka 2 Počet členů zastupitelstva	8
Tabulka 3 Druhové třídění rozpočtové skladby	16
Tabulka 4 Struktura běžného rozpočtu obce.....	18
Tabulka 5 Struktura kapitálového rozpočtu obce.....	18
Tabulka 6 Ukazatele FAMA.....	37
Tabulka 7 Soustava informativních a monitorujících ukazatelů (SIMU) – výpočet, zdroj dat	41
Tabulka 8 Výpočet dluhové služby.....	42
Tabulka 9 Přehled vývoje obyvatel obce Vinařice 2014-2019	46
Tabulka 10: Bazický index vývoje počtu obyvatel obce Vinařice	46
Tabulka 11 Vývoj indexu atraktivity sídla.....	48
Tabulka 12 Přehled majetku obce Vinařice v tis. Kč v letech 2014-2019 v tis. Kč.....	50
Tabulka 13 Struktura majetku obce Vinařice v letech 2014-2019	51
Tabulka 14 Trend vývoje majetku obce Vinařice v letech 2014-2019	52
Tabulka 15 Přehled pasiv obce Vinařice v tis. Kč v letech 2014-2019 v tis. Kč	53
Tabulka 16 Struktura pasiv obce Vinařice v letech 2014-2019	54
Tabulka 17 Trend vývoje pasiv Vinařice v letech 2014-2019	55
Tabulka 18 Přehled vývoje příjmů obce Vinařice v tis. Kč v letech 2014-2019.....	56
Tabulka 19 Vývoj jednotlivých příjmů obce Vinařice v letech 2014-2019	58
Tabulka 20 Vývoj daňových příjmů obce Vinařice 2014-2019.....	60
Tabulka 21: Přehled výdajů obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč.....	64
Tabulka 22 Vývoj výdajů obce Vinařice 2014-2019	65
Tabulka 23 Trend vývoje vybraných běžných výdajů obce Vinařice 2014-2019.....	67
Tabulka 24 Index provozních úspor obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč.....	72
Tabulka 25 Čistý pracovní kapitál obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč	73
Tabulka 26 Běžná likvidita obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč	74
Tabulka 27 Pohotovostní likvidita obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč	75
Tabulka 28 Okamžitá likvidita obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč.....	75
Tabulka 29 Ukazatel celkových příjmů na obyvatele 2014-2019 v tis. Kč.....	76
Tabulka 30 Daňové příjmy na 1 obyvatele obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč	77
Tabulka 31 Vlastní příjmy na obyvatele obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč	77
Tabulka 32 Ukazatel finanční nezávislosti Vinařice 2014-2019 v tis. Kč	78
Tabulka 33 Ukazatel finanční soběstačnosti obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč	79
Tabulka 34 Míra krytí běžných výdajů obce Vinařice v tis. Kč.....	80
Tabulka 35 Hrubá úspora obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč	80
Tabulka 36 Čistá úspora obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč.....	82
Tabulka 37 Investiční podíl obce Vinařice 2014-2019	82

Tabulka 38 Ukazatel Dluhové služby obce Vinařice 2014-2019.....	83

Seznam grafů:

Graf 1 Podíl zastoupení obyvatel obce Vinařice dle věku	47
Graf 2 Struktura příjmů obce Vinařice v letech 2014-2019.....	57
Graf 3 Struktura daňových příjmů obce Vinařice v letech 2014-2019	59
Graf 4 Struktura nedaňových příjmů obce Vinařice 2014-2019	61
Graf 5 Struktura celkových výdajů obce Vinařice 2014-2019.....	65
Graf 6 Struktura běžných výdajů	66
Graf 7 Kapitálové výdaje obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč	69
Graf 8 Saldo celkového rozpočtu obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč	70
Graf 9 Vývoj příjmů, výdajů a salda hospodaření obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč.....	71
Graf 11 Běžné výdaje na obyvatele 2014-2019 v tis. Kč.....	79
Graf 13 Vývoj ukazatele hrubé úspory obce Vinařice 2014-2019 v tis. Kč.....	81

Seznam příloh:

Příloha 1 Investiční projekt domu pro seniory

Příloha 2 Návrh zvýšení nájemného v obecních bytech

Příloha 3 Navrhované zvýšení místního poplatku za komunální odpad

Příloha 4 Přehled výše příspěvků do fondu pro rozvoj infrastruktury v dalších obcích

Příloha 5 Katastrální území obce Vinařice

Seznam zkratk:

DHM – Dlouhodobý hmotný majetek

DNM – Dlouhodobý nehmotný majetek

KFM – krátkodobý finanční majetek

ČPK – Čistý pracovní kapitál

ČOV – Čistírna odpadních vod

RUD – rozpočtové určení daní